

glasilo delavcev
sozd
rudarski elektro-
energetski kombina
edvarda kardelja

Celje - skladišče

D-Per

539/1985

1119851597, 10

OSREDNJA KNJ. CELJE

COBISS

oktober 1985

leto XXI

št. 10

srečno

Končali smo z remontom in rekonstrukcijo uparjalnika kotla bloka 125 MW

Popravilo uparjalnika kotla in remont bloka 125 MW je bil v letošnjem letu planiran od 1.6. do 30.9.1985. Po elektroenergetski bilanci je za oktober planirano 25 GWh (normalno je 50 GWh na mesec) ravno zaradi tega, ker smo predvidevali, da bodo preizkusni zagoni še v začetku oktobra. Ob koncu septembra smo menili, da bo glede na stopnjo izvedbe del možen poizkusni zagon med 10. in 15. oktobrom letos. Do majhnega zamika pričetka poizkusnega obratovanja je prišlo predvsem zaradi kasnitve dokumentacije iz Poljske, uvoza materiala (carinske formalnosti) in razhajanja med projektno dokumentacijo in izvedbeno dokumentacijo. Zaradi tega se je moral izvajalec temu prilagoditi.

Prekoračitev predvidenega roka za pet-najst dni pomeni, da je bil terminski potek popravila zelo uspešen, tako obstojajo vse možnosti doseči planirano proizvodnjo v oktobru v višini 25 GWh. Poizkusno obratovanje pa bo trajalo do konca leta 1985.

V času od 1. do 15.10. je bilo potrebno izvršiti še sledeče:

- jedkanje kotla,
- fino montažo mehanizmov za regulacijo kotla,
- kompletiranje bobna,
- obzidavo kotla,
- izolacijo kotla (funkcionalni del, ker bomo fino montažo izvajali v fazi poizkusnega zagona).

Tako smo po izvedbi teh del začeli s sušenjem obzidja kotla, v nedeljo, dne 13.10., pa smo pričeli s preizkusnim zagonom in preizkusi posameznih naprav v skladu s Tehničnimi predpisi in obratovalnimi navodili. Preizkusni zagon in posamezna preizkušnja sta pokazala, da sta bila popravilo uparjalnika in tudi remont uspešna. Posebno je tudi razveseljivo dejstvo, da je bilo dinamično stanje turboagregata zelo dobro, kar nam je v prejšnjih letih delalo obilo preglavic.

Zaradi že znanih težav zaradi žilindranja kotla smo z blokom do sedaj vozili le 105 MW od možnih 125 MW na sponkah generatorja. Konstruktor kotla Rafako, ki je sodeloval pri popravilu kotla, garantira, da bomo zaradi kotla lahko vozili 115 MW brez nevarnosti, da bi se kotel zažlindral, seveda ob predpostavki, da je kvaliteta premoga ustrežna. To pa je poleg drugih ena od glavnih tehničnih pridobitev letošnjega popravila — povečanje moči termoelektrarne, kar v sednji energetski situaciji veliko pomeni.

Leopold Jamšek

Dne 14. oktobra 1985 so ob 3. uri in 20 minut v omrežje priključili 125 MW blok trboveljske termoelektrarne. Glavni remont je trajal le štiri mesece in pol in v tem času so opravili obsežno delo, ki je opisano v posebnem prispevku. V tem času pa je bila gladina Save izredno nizka in ni bilo dovolj hladilne vode za normalno proizvodnjo električne energije. Umetno pregrado iz kamena so povišali, delo pa so opravili v dveh dneh delavci Hidrogradnje iz Ljubljane. S tem so omogočili normalno delo črpalk in tudi normalno delo obnovljenega bloka.

Foto: M. P.

Referendum bo 14. novembra

Delavski svet sozd REK Edvarda Kardelja je na svojem 1. izrednem zasedanju v tej mandatni dobi dne 22. oktobra razpravljal in sklepal o sprejemanju raznih samoupravnih sporazumov, pravilnikov ter poslovnikov.

Sklenil je, da bo referendum v vseh delovnih organizacijah, tozdi v delovnih skupnostih dne 14. novembra 1985. Na referendumu se bomo delavci odločali za ali proti sprejemu:

- Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih delitve čistega dohodka in oblikovanju sredstev za osebne dohodke ter skupno porabo sozd REK EK,
- Sprememb in dopolnitev statuta sozd REK EK,
- Sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi delovnih organizacij v sozd REK EK,

— Samoupravnega sporazuma o združenju in uporabi sredstev rezerv,

— Samoupravnega sporazuma o združenju sredstev sklada skupne porabe.

Podrobnosti o izvedbi referenduma bodo objavljene pravočasno v vseh tozidih in de-

lovnih skupnostih. Prav tako bodo imenovani tudi odbori za izvedbo referenduma, določen čas in kraj izjavljanja in ostalo. Vabimo člane kolektiva kombinata, da se referendumu zanesljivo udeležijo in da se izrečejo ZA sprejem predlaganih samoupravnih sporazu-

mov. Razprava o njihovem sprejemanju je trajala precej dolgo in so bile vse eventualne sporne zadeve razčiščene v večmesečnih razpravah, tako da gredo predlogi teh sporazumov lahko po vsestranski presoji in obravnavanju v odločanje članom kolektiva o njihovem sprejetju.

Bistvo sporazuma o delitvi čistega dohodka

Sporazum o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov naj predvsem vzpodbuja delavce k povečanju ustvarjenega dohodka, delitev naj bo po pomenu na drugem mestu.

Vse bolj je v naši družbi prisotno spoznanje, da je od delitve osebnih dohodkov v veliki meri odvisna uspešnost temeljne organizacije združenega dela, delovne organizacije in sestavljene organizacije združenega dela. Predvsem je treba delitev osebnih dohodkov povezati z delom, tako da delitev osebnih dohodkov neposredno vzpodbuja delavce k večji količinski proizvodnji in boljši kakovosti izdelkov, k varčevanju in boljši izkoriščenosti strojev ter k čimboljšeji izkoriščenosti delovnega časa. Očitno pa je težko doseči te cilje, lahko pa se jim približamo, kar pa zahteva od nas veliko strpnega dogovarjanja in strokovnega dela ter povečano družbenopolitično delo v organizacijskih enotah.

Dosti negodovanj in nesporazumov v REK EK je ravno posledica neusklajenega dogovora o nagrajevanju po delu.

V Sloveniji smo pričeli intenzivneje razmišljati o nagrajevanju po delu v Zvezi sindikatov. Zveza sindikatov Slovenije je organizirala in dosegla sprejetje panožnih sporazumov. Poudariti je treba, da so že panožni sporazumi med sabo usklajeni, tako da gremo v Sloveniji v precej poenoten sistem nagrajevanja po delu. Poenotenost je izvedena predvsem preko strokovnih podlag in družbenega kataloga del in nalog. Nadalje pa preko skupne opredelitve, da je osebni dohodek odvisen od zahtevnosti del in nalog, vrednosti enote enostavnega dela, doseženih rezultatov po delu in rezultatov gospodarenja v temeljni organizaciji združenega dela.

V Sloveniji torej v globalu opredeljuje nagrajevanje po delu družbeni dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in sklad skupne porabe ter panožni samoupravni sporazumi, ki so usklajeni z družbenim dogovorom.

Delavci SOZD REK EK se vključujemo v dva panožna samoupravna sporazuma, in to:

— delavci DO Rudniki rjavega premoga Slovenije, DO Rudarska gradbena dejavnost in Delovne skupnosti skupnih služb SOZD REK EK v panožni sporazum rudarstva,

— delavci DO Termoelektrarna pa v panožni samoupravni sporazum elektrogospodarstva.

Kot smo že omenili sta oba samoupravna sporazuma usklajena preko družbenega dogovora.

Predlog samoupravnega sporazuma, ki ga daje delavski svet REK EK v sprejemanje, konkretizira oblikovanje in delitev osebnih dohodkov, sklada skupne porabe in nadomestil v taki meri, da je sprejemljiv za vse delavce kombinata. Različni pogoji, v katerih delajo delavci v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela, pa narekujejo detajlno opredelitev predvsem na področju stimulativnega nagrajevanja, to je odvisnost osebnih dohodkov od dosežene norme, akorda, količinske proizvodnje in kvalitete, prihrankov ter uspešnosti gospodarjenja v temeljni organizaciji združenega dela.

Predlog samoupravnega sporazuma vsebuje naslednja poglavja:

I. — Skupne osnove in merila za ugotavljanje uspešnosti poslovanja

II. — Skupne osnove in merila za razporejanje čistega dohodka

III. — Skupne osnove in merila za izdelavo razvida del in nalog in zahtevnosti del in nalog

IV. — Merila za del osebnega dohodka iz minulega dela

V. — Skupne osnove in merila za stimulativno nagrajevanje

VI. — Skupna metodološka izhodišča za delitev sredstev za osebne dohodke

VII. — Osebni prejemki, ki se nadomeščajo iz poslovnih stroškov TOZD in DS

VIII. — Nadomestila, dodatki in nagrade

IX. — Oblikovanje in delitev sredstev skladov skupne porabe

X. — Stimulativno nagrajevanje inovacij. Na kratko pa lahko vsebino sporazuma in predvsem novosti opredelimo takole.

Samoupravni sporazum enotno uvaža metodologijo za ugotavljanje sestavljenosti del in nalog (RR).

Metodologija je povzeta po priznanem slovenskem avtorju te metodologije in strokovnjaku za področje nagrajevanja Iliju Jurančiču. Ta metodologija pa je tudi najbolj uporabljena v Sloveniji.

Nobena metodologija ni bila in ne bo tako eksaktna in neprilagodljiva, da se ne bi mogla prilagajati konkretnim razmeram v posamezni TOZD. Zato so tudi s to metodologijo opredeljene tolerance v mejah $\pm 5\%$.

S samoupravnim sporazumom je opredeljena nedvoumna obveza, da se v vsaki temeljni organizaciji združenega dela sprejmejo konkretna merila za ugotavljanje rezultatov dela. Ta merila so za skupino ali posameznega delavca norme, akordi količinskega in kvalitetskega izvrševanja del, odvisnost osebnih dohodkov od prihrankov pri materialu, inovacij in racionalizacij, odvisnost od izkoriščenosti delovnih strojev. Za vse delavce temeljnih organizacij združenega dela pa odvisnost od uspešnosti gospodarjenja celotne TOZD. V tem je pravzaprav bistvo nagrajevanja po delu.

Del osebnega dohodka, ki naj izhaja iz minulega dela, je opredeljen na dva načina:

prvič, da se lahko del osebnega dohodka pridobiva prek uspešnosti upravljanja in obsega sredstev, ki so namenjena za razširjeno reprodukcijo,

in drugič, da se del osebnega dohodka pridobiva v odvisnosti od delovne dobe, kar pomeni pavšalirano pridobivanje osebnih dohodkov od izdajanja sredstev za razširjeno reprodukcijo v preteklosti.

Osebni dohodek posameznika je potrebno obračunati in prikazati po tem samoupravnem sporazumu takole:

1. Osnovni del osebnega dohodka, ki je zmnožek RR in vrednosti enote enostavnega dela.

2. Stimulativni del za doseganje količine in kakovosti (norme, akordi, doseganje kvalitete)

3. Stimulativni del za doseganje rezultatov poslovanja

4. Minulo delo

5. Dodatki

6. Nagrade za inovacije po pravilniku o inventivni dejavnosti

Jamski dodatek je ostal opredeljen tako kot sedaj. Novost je pri dodatku za delo v izmenah. Če je delavec trajno razporejen v izmensko delo, se to odraža v povečanem RR. Če pa delavec občasno dela v izmenah, pa se obračuna kot dodatek.

Poraba sredstev sklada skupne porabe je predvsem usklajena z družbenim dogovorom, kar pa narekuje tudi normativno oblikovanje sklada po zaključnem računu.

Da smo prišli do predloga samoupravnega sporazuma, je bilo vloženega veliko samoupravnega in strokovnega dela. Posebna kvaliteta v tem samoupravnem sporazumu je dejstvo, da se je od člena do člena, od stavka do stavka usklajevalo toliko časa, da je prišlo do soglasnega predloga vseh tistih, ki so sodelovali v procesu oblikovanja akta.

Toda, bodimo stvarni, usklajevanje delitve osebnih dohodkov po delu ni nikdar potekalo gladko in prepričani smo, da bomo imeli še dosti problemov in dela, da se samoupravni sporazum resnično uveljavi.

Njegova resnična uveljavitev pa bo takrat, ko bodo v TOZD sprejeti in ko bodo tudi zaživel pravilniki o stimulativnem nagrajevanju (norme, akordi, odvisnost osebnih dohodkov od uspešnosti gospodarjenja...)

Nadaljnje aktivnosti se bodo prenesle predvsem v TOZD in DS, ki morajo opredeliti konkretno odvisnost osebnega dohodka od učinkov dela. Seveda pa bo potrebno uskladiti sistem stimulativnega nagrajevanja preko skupnega pravilnika. Nagrajevanje po delu bo treba konkretno opredeliti za posamezne skupine opravil, kar izhaja iz prirode dela in pogojev za delo.

Janko Koritnik

Ob 1. novembru

V toku življenja, v katerem skrite človekove sile iščejo in ustvarjajo pogoje za svoj obstoj in pri tem nenehno spreminjajo svet in družbo, omahne prenekatero življenje in pušča za seboj nemo sled velikega boja.

V mislih imamo ljudi, stanovske tovariše rudarje, ki so omagali na poti izpolnjevanja najtežjih nalog med gospodarskimi dejavnostmi. Nepozabno nam ostaja število vseh tistih, ki so sredi viharja, porajajoč novo socialistično družbo sklenili svoja življenja.

In končno na tej poti ostajajo tudi naši znanci, tovariši in sorodniki.

Vsem tem posveča naša družba in mi, dne 1. novembra za dan mrtvih trajen spomin, ki živi v nas z občutkom globokega spoštovanja. Vsem naj bo drobna lučka blag spomin in občutek hvaležnosti.

SLAVA NJIM!

Nikolaj Pirnat — Borili so se, krvaveli, linorez

Vdori vode in blata v Rudniku Senovo

Montangeološke razmere v slovenskih premogovnikih rjavega premoga so razmeroma težke in povezane tudi z večjo ali manjšo nevarnostjo vdorov bodisi blata ali vode.

Tudi v rudniku Senovo obstaja taka nevarnost nenadnih vdorov, zato smo že konec 1983. leta naročili pri Rudarski fakulteti izdelavo študije „Preprečevanje vdora vode in mulja v rudniku Senovo“, katere nosilec je prof. Hrastnik. Dogovorili smo se s prof. Hrastnikom, da se študija deli na dva dela, in sicer: prvi del študije bo obdelal ukrepe za preprečevanje vdorov na podlagi hidroloških in drugih raziskav na rudniku Senovo, drugi del pa bo obsegal ukrepe za preprečevanje vdorov na podlagi znanih izkušenj v slovenskih premogovnikih. Prvi del študije bo predvidoma končan 15. 10. 1985 in bo seveda terjal od nas tudi opredelitve o nadaljnjem delu.

Konec avgusta 1985 je na vzhodnem delu premogovega sloja, ki je na kontaktu z apnencem, prišlo na odkopu št. 24 do manjšega vdora blata okoli 10 m³. Odkop je bil saniran. Vendar je na istem odkopu 3. 9. 1985 vdrila večja količina blata, ocenjena na 120 m³. Takoj so bili o tem obveščeni RRI, tehnični vodja DO inž. Schneider, vodja SVD na nivoju DO — inž. Čič, ki so si 4. 9. 1985 odkop ogledali. Po ogledu pa smo se skupno dogovorili za dodatne ukrepe in navodila za sanacijo in odkopavanje, ki naj bi zagotovili varno delo. Vendar je istega dne 4. 9. 1985 popoldne prišlo do vdora blata v vzhodnem polju, tokrat na odkopu št. 91, z ocenjeno količino 20 m³. Oba odkopa 24 in 91 sta bila sanirana v razmeroma kratkem času, v štirinajstih dneh. Pri sami sanaciji in nadaljnjem odkopavanju so bila spoštovana vsa navodila in ukrepi.

Kljub vsemu pa je 18. 9. 1985 na št. 91 prišlo do ponovnega vdora, ki po sami količini izrinjenega blata, čeprav je zalit cel odkop in del proge, ni velik, vendar pa resno zaskrbljuje, kot je to ugotovil in ocenil tudi rudarski inšpektor, ker način odkopavanja z vsemi upo-

rabljenimi ukrepi za varno delo ne zagotavlja varnega dela oziroma kontinuitete proizvodnje v smislu določil Pravilnika o tehničnih normativih in o varnosti pri rudarskih podzemnih delih. Izkušnost rudarjev, ki so ocenili nevarnost in se pravočasno umaknili, je preprečila hujše posledice.

V skladu z zapisnikom RRI z dne 20. 9. 1985 in posvetom strokovnih delavcev na nivoju DO so za sanacijo sprejeti naslednji ukrepi:

Inženir Ernest Ščukanec — odgovorni projektant DO RRPS, je razrešen vseh ostalih delovnih dolžnosti in permanentno dela na izdelavi ustrezne tehnične dokumentacije za sanacijo in nadaljnje odkopavanje v coni nevarnih vdorov.

19. 9. 1985 je na Rudarski fakulteti dogovorjeno, da naj bo prvi del naročene študije o ukrepih za preprečevanje vdorov vode in mulja dokončan 15. 10. 1985, potem pa se opravi recenzija.

Na podlagi študije in druge tehnične dokumentacije bo izdelan ustrezen rudarski projekt pred pričetkom odkopavanja pod k. 112.

Nesreče, ki so se zgodile v manj kot mesecu dni, pa so ustvarile dodatne težave in zaosttrile obstoječe:

— proizvodnja se praktično odvija na štirih odkopih (dva sta v redni likvidaciji).

— Stalež zaposlenih jame v letošnjem letu kontinuirano kaže primanjkljaj 23 delavcev (številka se dnevno spreminja tudi zaradi visoke stopnje fluktuacije). Če k temu prištejemo še visok odstotek odsotnih, zlasti zaradi neopravičenih — bolniška je bila v avgustu v mejah planiranih odstotkov — ter iz ostalih razlogov, je situacija na kadrovskem področju izredno pereča, še zlasti, če upoštevamo, da smo letos izgubili izkušene rudarje (omejena delovna zmožnost, invalidi, prerazporeditve po 200. členu in upokojitve).

— V septembru in oktobru je izredno veliko tako imenovanih neproduktivnih šihotov zaradi sanacije prvih vdorov, medtem ko potrebnih šihotov za sanacijo zadnjega vdora še ni mogoče dati pred izdelavo dokumentacije. Razen tega se je potrebno zavedati, da predpisani ukrepi za varno delo terjajo daljši čas priprav, prav tako pa ne smemo zanemariti psihološkega učinka, ki ga imajo ti pojavi na delavce.

— V septembru je količinska proizvodnja za 21 odstotkov nižja od planirane mesečne in obstaja bojazen, da bo iz vseh navedenih razlogov, h katerim moramo prišteti še dejstvo, da bo sanacija odkopov po prvih ocenah trajala tudi v oktobru, še slabša.

Tehnična dokumentacija za sanacijo vzhodnega dela polja Zakov je narejena in pričakujemo, da bomo z odkopom št. 24 kmalu začeli s pridobivanjem premoga. Odkop št. 91 pa bo moral še naprej stati, dokler se ne izvršijo drenažna dela na koti 102.

Ob tej priliki je potrebno poudariti prizadevanja in pomoč strokovnih delavcev inženirjev Schneiderja, Čiča in Ščukanca, ki so jo in jo še nudijo rudniku Senovo za sanacijo nastalih problemov.

Budimir Ilić

Proizvodni rezultati v DO RRPS od januarja do septembra 1985

Rudniki rjavega premoga Slovenije so v devetih mesecih letošnjega leta planirali po letnem programu proizvodnjo premoga v višini 1.242.825 ton, izraženo v toplotni vrednosti 14.838.046 GJ. Od tega je bila planirana

jamska proizvodnja 1.100.830 ton oziroma 13.183.804 GJ, proizvodnja s površinskega kopa Lakonca pa 141.995 ton oziroma 1.654.242 GJ. Planirana in dosežena proizvodnja premoga v RRPS v devetih mesecih 1985 je naslednja:

Premogovnik	Plan (ton)	Doseženo (ton)	Razlika (ton)
Hrastnik	327.100	336.553	+ 9.453
Trbovlje + RŠC	389.300	461.380	+ 72.080
Zagorje	175.540	210.554	+ 35.014
Laško	29.850	19.350	- 10.500
Senovo	89.850	86.048	- 3.802
Kanižarica	89.190	92.930	+ 3.740
Lakonca	141.995	81.603	- 60.392
DO-RRPS	1.242.825	1.288.418	+ 45.593

Navedena proizvodnja je bila dosežena v 198 rednih delavnikih in z delom ob prostih sobotah.

Dnevna proizvodnja iz jam, preračunana na redne delavnike, je znašala 6095 ton oziroma je za 535 ton višja od planirane. Skupno s površinskim kopom Lakonca je znašala dnevna proizvodnja 6.507 ton oziroma je za 230 ton višja od planirane.

Proizvodnja v tonah na dan je preračunana na redne delavnike brez obratovalnih prostih sobot.

Iz tabele je razvidno, da planirane proizvodnje v prvih devetih mesecih nista dosegla premogovnika Laško in Senovo ter površinski kop Lakonca.

Nedoseganje planirane proizvodnje v Laškem je posledica skromnih delovišč zaradi izredno ozkih in kratkih slojev ter pomanjkanja ljudi.

Izpad proizvodnje na rudniku Senovo je nastal zaradi težkih pogojev pri pridobivanju premoga, katerih posledice so v zadnjem času tudi vdori blata.

Površinski kop Lakonca ni dosegel planirane proizvodnje predvsem zaradi vremenskih neprilic v začetku leta, kakor tudi otežkočene oddaje premoga, predvsem v zadnjem mesecu (polne deponije energetskega premoga v TET in TOL). Iz omenjenega razloga je bilo potrebno večkratno ustavljanje površinskega kopa Lakonca, kakor tudi manjših PK Retje, Ojstro in Blate, tako, da je bilo s tem omogočeno normalno obratovanje v jamah Hrastnik, Ojstro in Trbovlje.

Vsi ostali premogovniki so količinski plan presegli. Njihovo preseganje je večje kakor izpad proizvodnje, tako da je proizvodnja za 45.593 ton višja kakor je bila planirana.

Posamezne jame so krile izpade jamske proizvodnje s proizvodnjo s površinskih kopov, in sicer Blate 17.823 ton, Ojstro 16.163 ton in Retje 11.981 ton.

Primerjava količinske proizvodnje z istim obdobjem v letu 1984 je podana v naslednji tabeli:

Premogovnik	I—IX 84		I—IX 85		Razlika	
	t	t/dan	t	t/dan	t	t/dan
Hrastnik	316.794	1.600	336.553	1.700	+ 19.759	+ 100
Trbovlje + RŠC	430.964	2.177	461.380	2.330	+ 30.416	+ 153
Zagorje	202.954	1.025	210.554	1.063	+ 7.600	+ 39
Laško	24.950	126	19.350	98	- 5.600	- 28
Senovo	87.838	444	86.048	435	- 1.790	- 9
Kanižarica	101.300	512	92.930	469	- 8.370	- 42
PK Lakonca	124.063	627	81.603	412	- 42.460	- 215
DO-RRPS	1.288.863	6.509	1.288.418	6.507	- 445	- 2

Pri izračunu proizvodnje v tonah na dan so v tabeli upoštevani samo redni delavniki (lani in letos 198).

Dosežena proizvodnja v RRPS I-IX/85 je za 445 ton manjša kakor v letu 1984.

Premogovnik Hrastnik je kljub težavam na odkopih in transportni mehanizaciji v jami Hrastnik, predvsem na račun boljšega pridobivanja v Terezija II. polju, proizvedel za 19.759 ton več kakor v enakem obdobju leta 1984.

Višjo proizvodnjo je dosegel tudi premogovnik Trbovlje (30.410 ton v primerjavi z I-IX/84), ker so vladali v začetku leta nekoliko boljši pogoji pri pridobivanju premoga, predvsem na račun večjih napredkov s čelom v AB polju, kjer je bil montiran pridobivalni stroj Eickhoff ESA-60 L. Presežek proizvodnje v tej jami bi bil še višji, vendar je zaradi remonta TET II. (od 1.VI. dalje) bil poudarek na proizvodnji komercialnega premoga, ki pa ima okoli 30 % nižji izplen kakor energetskega premoga.

Tudi rudnik Zagorje je proizvedel za 7.600 ton več kakor v enakem obdobju I. 1984, kljub temu, da je praktično že v aprilu prenehal z odkopavanjem energetskega premoga v jami Trbovlje, to pa zaradi uspešne sanacije v jami Kotredež in večji proizvodnji iz jame Loke.

Premogovniki Laško, Senovo in Kanižarica so dosegli nekoliko nižjo proizvodnjo kakor v enakem obdobju I. 1984. Premogovnik Laško ni dosegel proizvodnje (5.600 ton) zaradi pomanjkanja izdatnih produktivnih delovišč (ozki sloji).

Nekoliko manjša proizvodnja na premogovniku Senovo (- 1.790 ton) je nastala kot posledica mraza v januarju in februarju, ki je preprečeval normalno zvrščanje vozičkov na separaciji, v septembru pa, kakor sem že omenil, večkratni vdori blata na široka čela.

Glavni vzrok, da tudi premogovnik Kanižarica ni dosegel proizvodnje iz I—IX/84 (za 8.370 ton), je odkopavanje med starimi deli, pomanjkanje ljudi in povečani izostanki.

Na vseh premogovnikih predstavlja vse večji problem pomanjkanje delovne sile, na kar vplivajo delno tudi večji izostanki.

Površinski kop Lakonca je proizvedel za 42.460 ton premoga manj kakor v istem obdobju lanskega leta, in to v prvih mesecih zaradi že naštetih vzrokov (sneg, mraz, deževje nepravčasno odkrivanje) od 1.VI. dalje pa zaradi omejenega plasmaja energetskega premoga. (deponije TET in TOL so lahko sprejele le določeno količino energetskega premoga).

Doseganje kvalitete oziroma kurilne vrednosti po posameznih premogovnikih in za PK Lakonco:

Prem.- + PK	Plan GJ	Dosež. GJ	Razlika GJ	Plan GJ/t	Dosež. GJ/t	Razlika GJ/t
Hrastnik	4,124.731	4,086.027	- 38.704	12,61	12,14	- 0,47
Trbov.						
+ RŠC	3,935.823	4,723.958	+ 788.135	10,11	10,24	+ 0,13
Zagorje	2,057.329	2,515.169	+ 457.840	11,72	11,95	+ 0,23
Laško*	422.391	284.278	- 138.113	16,03	16,57	+ 0,54
Senovo*	1,184.550	1,050.951	- 133.599	14,90	13,49	- 1,41
Kanižar.	1,248.660	1,175.344	- 73.316	14,0	12,65	- 1,35
PK Lak.	1,654.242	877.027	- 777.215	11,65	10,75	- 0,9
DO						
RRPS**	14,627.726	14,712.754	+ 85.028	11,92	11,51	- 0,41

* — podatki za obdobje I-VIII, ker jih do sestave poročila še ni na razpolago za obdobje I-IX.

** — vrednosti ne dajejo dejanskega stanja I-IX zaradi naštetega vzroka.

x — podatki so za obdobje I-VIII, ker jih do sestave poročila še ni na razpolago za obdobje I-IX.

xx — vrednosti ne dajejo dejanskega stanja I-IX zaradi naštetega vzroka.

Iz podatkov v tabeli je razvidno, da niso dosegli kvalitete oziroma kurilne vrednosti premogovniki Hrastnik, Laško, Senovo, Kanižarica in površinski kop Lakonca. Razen premogovnika Laško niso dosegli tudi kurilne vrednosti na tono premoga (GJ/t).

Premogovnik Hrastnik kljub preseganju proizvodnje ni dosegel planiranih GJ zaradi nedoseganja planirane kvalitete GJ/t, to pa iz razloga ker je odkopaval v predelih, kjer je premog zdrobljen.

Premogovnika Trbovlje z RŠC ter Zagorje sta preseгла plan GJ kakor tudi kvaliteto GJ/t zaradi odkopavanja kvalitetnejših delov sloja.

Pridobivanje premoga iz nadkopnega čela, SHP Becorit, A polje, kota 87. Nadzor Drago Sivka.

Foto: B. Klančar

Poboljšanje kvalitete premoga na premogovniku Trbovlje je tudi posledica odkopavanja komercialnega premoga na PK Retje.

Laško je s kvaliteto premoga za 0,54 GJ/t nad planom, vendar zaradi izpada proizvodnje skupno ne doseže planiranih GJ.

Premogovnik Senovo ni dosegel planirane vrednosti GJ, ker še niso dobavili Toplarni Ljubljana planirane količine mulja, ki se nahaja še v bazenih.

V Kanižarici pa ne dosežajo kurilne vrednosti zaradi slabšega premoga, ki ga odkopavajo med starimi deli.

PK Lakonca ne dosega planirane kurilne vrednosti zaradi izpada proizvodnje kakor tudi GJ/t (manj komercialnega premoga od planiranega).

Dosežene storitve t/del. I-IX/85 v primerjavi s planiranimi za posamezne premogovnike

tabela

Premogovnik	Odkopna		Jamska		Rudniška	
	Plan	Dosež.	Plan	Dosež.	Plan	Dosež.
Hrastnik	13,0	14,26	2,90	2,38	2,20	2,05
Trbovlje + RŠC	15,0	13,41	4,00	3,68	3,32	3,68
Zagorje	7,7	8,10	2,40	2,26	1,66	1,70
Laško	8,0	3,80	1,8	1,40	1,10	0,90
Senovo	7,1	5,84	2,45	2,03	1,70	1,71
Kanižarica	7,8	7,34	2,15	2,08	1,30	1,45

Primerjava planiranih in doseženih storitev v zgornji tabeli ne podaja točne slike zaradi menjave metodologije pri izračunu storitev, ki je sedaj po združitvi v RRPS enotna za vse premovalnike.

Iz tabele je razvidno, da je odkopno stori-
tev presegal le premogovnih Hrastnik in Za-
gorje, rudniško pa premogovnik Trbovlje, Za-
gorje, Senovo in Kanižarica.

Primerjava doseženih storitev t/del. I-IX/84 in I-IX/85

Premogovnik	Odkopna		Jamska		Rudniška	
	1984	Indeks	1984	Indeks	1984	Indeks
Hrastnik	11,84					
		120	239	100	1,81	113
Trbovlje + RŠC	12,72	105	4,01	92	3,31	111
Zagorje	8,76	92	2,40	94	1,65	103
Laško	5,90	64	1,60	88	1,10	82
Senovo	6,82	86	2,18	93	1,67	102
Kanižarica	7,69	95	2,35	88	1,60	91

Iz podatkov v tabeli vidimo, da je odkopna storitev narasla na premogovniku Hrastnik in Trbovlje, jamska se je razen na premogovniku Hrastnik vsepovsod znižala, rudniška pa je narasla na vseh premogovnikih razen v Laškem in v Kanizarici.

Vzrok za znižanje jamske storitve je v spremembi delavnikov, ki se upoštevajo za to storitev. V letu 1985 spadajo v to storitev tudi delavniki drugih na proizvodnji premoga (GZL, RGD itd.), kar v lanskem letu nismo upoštevali, saj ti delavniki niso všteti v storitev.

Nižje odkopne storitve pa so pogojevali poslabšani odkopni pogoji praktično v vseh jamah.

Za povečanje storitev je potrebno poskrbeti predvsem za organizacijo dela in kasnejše odkopavanje na odkopnih deloviščih. Prav tako bo potrebno tudi v projektih predvideti realne storitve za posamezno tehnologijo podpiranja in pridobivanja premoga na širokih čelih.

Prav tako bo potrebno posvetiti večjo pozornost nagrajevanju organizatorjev proizvodnje po doseženih storitvah, kakovosti in količini proizvodnje.

Franc Selan

Izpolnjevanje delovnega načrta od 1. 1. do 15. 10. 1985

1. Proizvodnja premoga

Rudnik	Načrt (t)	Doseženo (t)	Razlika do plana (t)	%
Hrastnik	191.280	152.969	- 38.311	80,0
Ojstro	155.290	203.721	+ 48.431	131,2
RRP Hrastnik	346.570	356.690	+ 10.120	102,9
RRPT + RŠC	413.500	487.686	+ 74.186	117,9
RRPZ	185.770	219.704	+ 33.934	118,3
Lakonca	149.882	88.977	- 60.905	59,4
Skupaj	1.095.722	1.153.057	+ 57.335	105,2
RRP Senovo	94.800	90.081	- 4.719	95,0
RRP Kanižarica	94.096	98.622	+ 4.526	104,8
RRP Laško	31.522	20.360	- 11.162	64,6
RRPS	1.316.140	1.362.120	+ 45.980	103,5

2. Proizvodnja električne energije (Mwh)

TOZD	Načrt	Doseženo	%
— PEE-PP	12.000	19.556	163,0
— PEE-N	267.097	297.748	111,5
— KE	—	— 82	
DO TET	279.097	317.222	113,7

3. Proizvodnja ostalih proizvodov

TOZD/DE	Letni načrt	Doseženo	%
GRAMAT			
— opekarna (enot)	6.500.000	2.171.102	33,4
— kamnolom (m ³)	50.000	32.025,2	64,1
Avtoprevoz „Zasavje“ (t/km)	—	6,898.950	—
RRPZ			
— kamnolom (m ³)	91.000	70.619	77,6
RRPH			
— toplotna (Mwh)	30.000	22.900,9	76,3

Erika Kavčič

Rekli so . . .

ANDREJ MARINC, predsednik CK ZKS

V daljšem časovnem obdobju ne bomo imeli na razpolago pomembnejših družbenih sredstev, družbenega kapitala za vlaganja, če ne bomo bolj izkoristili obstoječih proizvodnih sredstev, proizvodnih sil in znanja, s katerim razpolagamo v vsej družbi, ne samo v organizacijah družbenega dela. Velik del družbenega proizvoda (med 8 in 10 %) moramo odvojiti za poravnavanje naših obveznosti do tujine. To je popolnoma nov kvalitativni in kvantitativni položaj, v katerem so se znašli vsa družba in seveda tudi organizacije družbenega dela. In to bo trajalo več let. Glede tega ne smemo imeti nobenih iluzij in iz tega dejstva moramo izvajati v našem delovanju in voditi bitko za razvoj. S povečanjem izvoza moramo zagotoviti večji priliv deviz, tako da se bomo bolj ekonomsko osamosvojili, da preprečimo preveliko odvisnost od mednarodnih finančnih institucij, pa tudi politično odvisnost v širšem smislu.

★ ★ ★

MARJAN OROŽEN, predsednik republiškega sveta ZSS

Vprašanje je, kako ljudi še bolj motivirati za inovacijsko delo. Prav gotovo ne bodo motivirani, če njihov delež pri ustvarjanju dohodka prek inovacij ne bo deležen še večjega materialnega in moralnega priznanja, če se bodo do predlogov v ozdih obnašali monopolno, birokratsko in podcenjevalno, če bodo inovatorji prisiljeni iskati zaščito svojih pravic prek sredstev javnega obveščanja in na sodiščih združenega dela. Vsak tak primer bi bilo treba raziskati, ugotoviti, kaj je tisto, kar v konkretni organizaciji zavira inovacijski proces, in kdo so tisti, ki ga podcenjujejo.

• • •

ŠTEFAN KOROŠEC, član predsedstva CK ZKS

Zavrtniti moramo tezo, da so v krizi veliki poslovni sistemi, SOZD in širše oblike povezovanja med SOZD. Realno moramo oceniti učinkovitost velikih sistemov in najti rešitve, ki bodo upoštevale razvojne težnje v svetu, kjer se krepijo diagonalne povezave in koordinacija na široko razvejenih in lociranih enot ter diverzifikacija tehnoloških procesov in razvoja. Naši problemi so torej posledica premajhnega upoštevanja stvarnih trendov in ekonomskih temeljev ter neustrezne zasnove velikih sistemov. Jasno je potrebno opredeliti njihovo vsebino in notranjo delitev dela, in sicer od TOZD in DO do SOZD, s podarkom nalog na ravni SOZD. Le tako bomo lahko dosegli racionalno uporabo družbenih sredstev ter usklajevanje in kar najbolj učinkovit skupni razvoj. Zavrtniti moramo težnje po spreminjanju velikih poslovnih sistemov v klasična podjetja. Naša praksa in izkušnje v svetu so pokazale da to vodi prej ali slej v neučinkovitost poslovnega sistema in v razvojne motnje.

Klasirnica premoga pri površinskem kopu v Lakonci.
Foto: B. Klančar

Finančni položaj kombinata

V prvem polletju je bil celotni prihodek v kombinatu 52 % večji kot v enakem obdobju preteklega leta in je dosegel 9.397.000.000 milijonov din. Dosega samo 84 % polletnega plana, kar pomeni 14 % izpada ob bistveno večji stopnji inflacije, kot je bila planirana. Na tak prihodek vpliva predvsem dosežena nižja cena električne energije in premoga, kot je bila dogovorjena in planirana v ISEP.

Poslovni stroški so dosegli višino 5.583.000.000 din in so za 55 % večji od enakega obdobja lanskega leta, dosegajo pa 94 % polletnega plana. Poslovni stroški se gibljejo ugodno, če upoštevamo, da je stopnja inflacije znatno višja, kot je načrtovana z resolucijo. Pri oceni pa je treba upoštevati še dejstvo, da nekateri stroški niso bili vkalkulirani v prvem polletju zaradi časovno neenakomerne porabe. Zapiranje škarij med prihodkom in poslovnimi stroški je dalo zelo slab dohodkovni rezultat v višini 3.813.000.000 din, kar je 94 % več kot v enakem obdobju preteklega leta in samo 72 % letnega plana. Izplačane akontacije osebnih dohodkov in minimalno oblikovani skladi prikazujejo čisti dohodek v višini 2.305.000.000 din, kar je 65 % več kot v obdobju preteklega leta in 62 % polletnega plana. Vse temeljne organizacije rudarstva izkazujejo izgubo v višini 681.000 milijonov din. DO TET in DO RGD ne izkazuje izgube, vendar nimata oblikovanih skladov, tako da poslujeta z motnjami.

Na polletni rezultat rudnikov je imela predvsem vpliv cenovna politika električne energije in premoga. Na slabo dohodkovno uspešnost DO RGD vplivajo predvsem problemi proizvodnje in plasmaja izdelkov TOZD GRAMAT, slaba produktivnost in problemi dinamike vhodnih in pogodbenih cen v TOZD RIG.

Problemi poslovanja pa se proti koncu leta vse bolj zaostrojujejo. Ocena, kakšen bo poslovni uspeh letošnjega leta, kaže izredno slabo. Delovna organizacija rudnikov rjavega premoga bo zaključila leto z izgubo v višini 2,71 milijarde din in s primanjkljajem skladov v višini 1,1 milijarde din, kar pomeni skupen izpad prihodka v višini 3,81 milijarde din. DO TET ocenjuje, da bo zaključila poslovno leto s 93 milijoni din izgube ob izpadlih skladih v višini 100 milijonov din, kar pomeni 193 milijonov din premajhen prihodek.

Tekoče izgube, dolgoročni plasmaji po zakonu in primanjkljaj obratnih sredstev povzročajo izredne likvidnostne težave. Do izplačila osebnih dohodkov v oktobru je dosegel nivo zadolženosti 3.500.000.000 milijonov din. V tem znesku so tudi krediti za zaloge premoga TET.

Ker je v enako težkem položaju tudi REK Velenje, v nelikvidnost pa zapadajo tudi nekatere delovne organizacije in sozda EGS,

smo vsi skupaj že izčrpali vse možnosti kratkoročnega zadolževanja. Vsa prosta energetska sredstva so angažirana v kratkoročnih kreditih. Izkoriščene so vse možnosti temeljnih bank. Vsak mesec rešujemo likvidnost ob izplačilu osebnih dohodkov z izjemnimi ukrepi. Razreševanje problemov moramo pričeti predvsem pri nas samih. Direktorjem temeljnih organizacij in delovnih organizacij ter družbenopolitičnim delavcem je bilo poslano pismo s podrobnejšimi podatki o stanju in s pozivom, da podvzamejo vse ukrepe za izboljšanje položaja, to pa so: ukrepi v smeri povečanja prihodka, ukrepi v smeri zmanjševanja stroškov in ukrepi v smeri zmanjševanja tekočih odливov. O položaju in problemih pa so bile obveščene tudi občinske organizacije in družbenopolitična skupnost s prošnjo, da razrešijo tiste probleme, ki niso v naši moči.

Janko Koritnik

Rezultati raziskav na premogu v Rudniku Zagorje

V letu 1985 smo na Rudniku Zagorje izvajali raziskovalno vrtnanje oziroma raziskovalna dela v jami Kotredež, v jami Loke in na površini za jamo Kotredež — zahod.

V jami Kotredež smo raziskovali severno krilo premoške kadunje. Raziskave smo začeli v novembru 1984. Po programu raziskav so bile predvidene tri raziskovalne jamske strukture vrtine, in sicer dve s stojišča na 8. obzorju in ena s stojišča na 7. obzorju. Vrtino na 7. obzorju smo vrtali iz konca vpadnika V-80/1 v horizontalni smeri, vendar je bila zaradi vdora vode ustavljena že na kontaktu

morske gline s krovnim laporjem. Izvrtani sta bili dve vrtini, ena v horizontalni smeri in ena poševno navzdol pod naklonom — 38 °.

Horizontalna vrtina je bila izvrtana v dolžini 113,5 m. Na 31,5 m je bil močan vdor vode s pritiskom 7 barov. Navrtan je bil prvi sloj od 2,60 do 20 m in drugi sloj od 91,50 do 101,80 m.

Poševna vrtina je v premogu na 11,30 m zaglavila, tako da je bila poleg nje pod istim kotom in v isti smeri zavrtna druga vrtina. Na 34,50 m je bil vdor vode cca 3000 l/min. Navrtan je bil prvi sloj od 1,00 do 17,00 m in drugi sloj od 86,20 do 97,50 m.

V obeh vrtnah je bil navrtan premog enake kvalitete, kot ga že odkopavamo v severnem krilu.

Nastopanje dveh slojev je posledica tektonike, ki je sloj prelomila in po višini zamaknila, kar so geologi predvidevali. Zaradi težav pri izdelavi komore na 7. obzorju smo naslednje vrtnice vrtnali na 6. obzorju ob prekopu P-60 — sever.

Izvrtni sta bili dve poševni vrtni, prva pod naklonom -10° in druga pod naklonom -52° .

Prva vrtna, dolga 165 m, je navrtala tako imenovani drugi sloj od 146,5 do 152,8 m.

Druga vrtna je bila izvrtna v dolžini 120,8 m, in ni navrtala premoga.

V jami Loke smo raziskovali sloj 1 v varnostnem stebri jaška Loke.

Izvrtni so bile štiri vrtnice, s pričetkom vrtnanja v juniju.

Prva vrtna, locirana v H-42-0, je bila vrtna pod naklonom $+5^\circ$ v dolžini 77 m. Premog je navrtala od 59 do 69.

Druga vrtna, locirana prav tako v H-42-0, vrtna pod naklonom $+5^\circ$ v dolžini 83,5 m.

Premog je navrtala od 63,5 do 76,5 m.

Četrta vrtna locirana v križišču H-41-0 in P-41-0, je bila vrtna pod naklonom -25° v dolžini 84,60 m.

Premog je navrtala od 63,5 do 76,5 m.

Četrta vrtna, locirana v križišču H-41-0 in vzhodno od tretje vrtnice, je bila vrtna pod naklonom -20° v dolžini 98 m.

Premog je navrtala od 9 do 11 m in od 69

do 96 m. Kvaliteta premoga je enaka odkopavanemu.

Istočasno izvajamo raziskovalna dela na 5. obzorju. Izdelujemo prekop, končne dolžine 195 m, ki je dolg cca 170 m in bo predvidoma dokončan do konca oktobra. Nato bomo izdelali vrtno komoro in izvrtni tri vrtnice poševo navzdol za ugotovitev morebitnega sloja premoga pod 5. obzorjem.

Nastopanje tega sloja pogojuje tektonika oziroma močan prelom v tem delu jame, ob katerem se je lahko sloj pomaknil v večjo globino.

Jama Kotredež — zahod

Za prekategorizacijo oziroma potrditev geoloških napovedi, kot nadaljevanje že daljša trajajočih raziskav v območju nove jame Kotredež-zahod, smo v letošnjem letu izvrtni vrtno z oznako KZ-23/85.

Predvidena globina vrtnice je bila 650 m, vendar se je v fazi vrtnanja pokazalo, da bo zaradi večjega pada plasti globlja. Vrtna je dosegla globino 755 m in je bila ustavljena v spodnje soteskih plasteh (oziroma talnini). Premog je navrtala od 660 do 674,8 m, zadnji del je že črna talnina.

Z raziskovanimi deli bomo nadaljevali, predvsem pa je trenutno pomembno ugotoviti zaloge v jami Loke, ki predstavlja pomemben faktor za zagotovitev planirane proizvodnje v RRP Zagorje.

Anton Koban

Rudnik Laško — problemi poslovanja v obdobju I-IX 1985

Koncem 1984. leta smo oblikovali plan za leto 1985. Zastavili smo si fizični plan s proizvodnjo 40.000 ton premoga, ki bi bil tudi poslovno pozitiven, čeprav smo že takrat krepko dvomili, če bomo ta plan lahko realizirali.

In res, že januarja 1985, smo se morali odpovedati eksploataciji premoga v zadnji (na dnu vpadnika) 5. etaži najizdatnejšega jamskega polja Liša zaradi pritokov zamuljene jamske vode in zaradi neobvladljivih jamskih pritiskov. To izdatno polje nam bo dosegljivo ponovno, in od 5. etaže navzdol, šele od marca 1986 dalje.

Ker smo začasno izgubili dvoje kvalitetnih produktivnih delovišč, ni pa enakovredne substitucije zanje v skromnejših poljih Klara in Barbara, še manj pa v Jedert, dosegamo v devetih mesecih le 19.350 ton proizvodnje k planiranim 29.800 ton ali le 65 % plana.

Gre namreč za sledeče: enajst let od leta 1970 do leta 1981 nismo v jami Laško vršili raziskave. Zapozneno obnovljene raziskave zadnjih štirih let pa, ki so namenjene odpiranju jame za 60 metrsko globino, niso še dale zadosti zalog, saj se vršijo na geološko dokazano zelo tektonsko razgibanem globinskem področju.

In tako „obiramo“ ne sloje, temveč slojne razmaze povprečne prečne debeline cca 5 m, ki terjajo obilo progovnih priprav, odkopov pa ni. Pri tem dobimo cca 50 % današnje skromne proizvodnje iz še bivših zalog, cca 50 % pa iz zalog raziskav novejšega časa.

Ne ene ne druge pa ne omogočajo dostojne proizvodnje.

Večjo proizvodnjo lahko pričakujemo šele, kot že rečeno, od marca 1986 dalje, ko bo Liša polje odprto od spodaj navzgor.

Posledice nekdanj prekinjenih raziskav so proizvodnji pod 35.000 ton v preteklih letih proizvodnji pod 35.000 ton v preteklih letih oziroma predvidoma le 26.000 ton letos. Začasno ni možen nikakršen izrazit proizvodni prijem, manjše posege pa itak uresničujemo.

Težavam nizke proizvodnje se pridružuje tudi sledeče:

- ožji sloji, več priprav, nižje storitve, več vzdrževanja, večji materialni stroški in večji stroški delovne sile;

- ker primernih slojev ni, več odpiranja v jalovini, več direktnih stroškov, večji poslovni minus;

- lani kar 39,87 % debelih vrst premoga, letos le 29,48 %: prav letos pa energetski premog s ceno I-IX ali 499 din/GJ bistveno zaostaja za komercialnim premogom s točasno ceno 610 din/GJ; tako je tu dodatni vzrok za negativni poslovni rezultat in za težko likvidnostno stanje.

Vse našete zgornje navedbe in ugotovitve naj strnem v sledeče:

- naj bo želja tukajšnjih rudarjev še tako izrazita, jim začasno ni mogoče nuditi niti zadosti, niti izdatnih produktivnih prijemališč;

- nezaželeno prehodno obdobje bo trajalo nekako do marca 1986;

- ne glede na to, da je produktivnih delovišč premalo, so delavci polno zaposleni na drugih delih,

- očiten je negativen poslovni rezultat cca 85 mio din, katerega žal ne moremo obrzdati.

Tako je v globalu točasno stanje gospodarjenja in poslovanja v tukajšnji TOZD. Pomniti pa vendarle je, da vse ostale stroškovne vplive na poslovanje zaviramo, znižujemo in obvladujemo.

Bistveno bolje bo prihodnje leto.

Franc Seme

Tehnološka skupina IMD na delu v RUŽV

Na osnovi večletnega sodelovanja z Rudnikom urana Žirovski vrh (RUŽV) smo na željo vodilnih delavcev RUŽV organizirali trajno tehnološko skupino, ki v RUŽV opravlja različne storitve. To skupino tvorijo strojni tehniki, tehnologi, elektro tehnik, več električarjev in ključavničarjev.

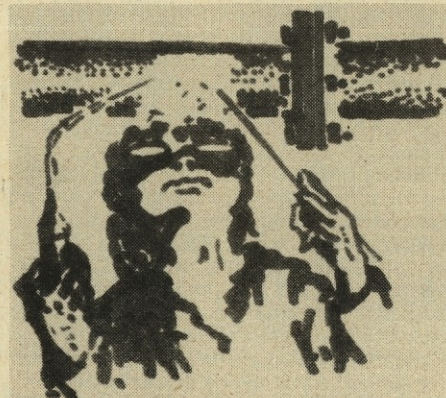
Razen trajne tehnološke grupe se v enkratne in občasne posege na področju vzdrževanja opreme vključujejo skupine za pregled in testiranje elektro naprav ter adaptiranje posameznih postrojev.

Naši delavci so glede odgovornosti pri delu in varnosti na osnovi dogovora neposredno odgovorni vodstvu vzdrževalnih enot RUŽV.

Zanimivost vključevanja in sodelovanja med DO RUŽV in DO RGD je v tem, da so razen TOZD IMD vključeni v proizvodnjo urana tudi TOZD RIG, Avtoprevoz in GRAMAT, torej vsi tozdi RGD. Dela, ki jih opravljajo posamezni tozdi, niso tehnološko ozko povezana oziroma soodvisna, zato vsak TOZD nastopa v poslovnem odnosu DO RUŽV razmeroma samostojno. Povezanost temelji na kupoprodajnih odnosih in dokazuje, da so dela, ki jih izvajamo, komplementarna in kompleksna. To dokazuje, da je bilo združevanje na osnovi predloga nove organiziranosti v okviru SOZD REK in širše energetske skupnosti pravilno zastavljeno in da tozdu IMD pripada določeno mesto na osnovi delitve dela in kompleksne ponudbe v okviru DO RGD.

Zaradi nedograjenih pravilnikov o delitvi OD in drugih izdatkov, slabe dohodkovne povezanosti, različnega nivoja organizacije dela pa neenotno nastopamo nasproti investitorju, oziroma uporabniku naših storitev. Do te neenotnosti prihaja zato, ker pred združevanjem DO IMD z DO RGD ni bilo poenotenja v navedenih samoupravnih aktih, ki jih v okviru SOZD REK trenutno še vedno usklajujemo in jih zlepa ne moremo uskladiti do take mere, da bi „enotna pravila igre“ zadovoljila vse delavce v SOZD REK.

Počasnost usklajevanja in dograjevanja samoupravne organiziranosti je po mojem do določene mere objektivno opravičljivo, saj so gospodarski interesi, različnost pridobivanja dohodka, kriteriji vrednotenja dela in značilnosti proizvodnje po posameznih tozdi različni. Če temu dodamo še neugodne lastnosti tradicije, ki jo lahko enačimo z vztrajnostjo mase, lahko ugotovimo, da bo-

F. Tofolini: Varilec pri delu, tuš

mo pospešili ta proces le z bolj intenzivnim strokovnim delom, ki je podlaga za samoupravno odločanje in družbeno-politično delovanje.

Nepoenošteno nastopanje pri kompleksnejših poslih neugodno deluje v odnosih do naročnika in med delavci različnih tozdov, saj za podobna opravljena dela sprejemajo zelo različne OD in dobivajo povrnjene druge denarne izdatke po različnih kriterijih, zato je poenotenje v čim krajšem času nujno potrebno.

Dobro poslovno sodelovanje z RUŽV je omogočeno na osnovi skupnega interesa in strokovnih prijemov in pri tem ni ovira posebnost proizvodnega procesa in različna organiziranost poslovnih sistemov. Nerazumljivo pa postaja, da se na osnovi sklepov problem-

ske konference ZK in samoupravnih odločitev v okviru DO RGD ne moremo po več kot enem letu, odkar se je DO IMD združila z DO RGD, notranje organizirati po dogovorjenih načelih, ki temeljijo na kompleksnejši ponudbi pri izvajanju rudarsko-gradbenih del, racionalizaciji poslovanja in dolgoročnega razvojnega programa celovite DO RGD. Delavci TOZD IMD zahtevajo, da se realizirajo dogovorjeni sklepi pod pogojem, da se pri tem upoštevajo objektivna izhodišča in enakopravnost odločanja. Če bomo pripravili primerne strokovne podlage in jih podkrepili z argumenti o racionalizaciji poslovanja in poslovnega povezovanja v različnih smereh, ne more izostati uspeh združenja.

Mihael Eržen

Problemi pri transportu premoga

Transport premoga predstavlja poseben člen v verigi proizvodnje premoga. Od pravilno izbranih transportnih poti in načina transporta, v našem primeru premoga, je odvisna količina izkopa. Na tozd Separacija premoga Trbovlje predstavlja transport premoga s transportnimi trakovi poseben problem že od izgradnje nove težkotekočinske separacije pred petnajstimi leti. Sama separacija kot taka ima dovolj kapacitet za planirano proizvodno komercialnega premoga. Poseben problem predstavlja transport energetskega premoga za termoelektrarno Trbovlje in toplarno Ljubljana. Ob izgradnji težkotekočinske separacije in drobilnice za energetski premog so zunanje transportne poti in transportni trakovi ostali v glavnem nespremenjeni za deponiranje in transport energetskega premoga v TET. V celokupni proizvodnji premoga iz jam rudnikov Trbovlje in Hrastnik, katerima je dodana še proizvodnja premoga z dnevnih kopov, predstavlja energetski premog že dve tretjini in več celokupne proizvodnje premoga. Temu pa se priključi še premogov prah iz usedlinskih bazenov in medprodukta, nastali kot končni produkt pri separiranju komercialnega premoga. Količina teh asortimanov je odvisna od kvalitete in granulacije komercialnega premoga. V tehnološkem procesu separiranja in drobljenja tako odvajamo tri asortimane energetskega premoga, od katerih vse tri ob pomanjkanju železniških vagonov transportiramo v TET ali njihovo deponijo. Za ljubljansko toplarno pa transportiramo v železniške vagone energetski (kotlovni) premog in prah. Ob pomanjkanju železniških vagonov, kar se pogosto pojavlja, predstavlja transport premoga v TET ozko grlo v celotnem procesu proizvodnje premoga. Na relaciji od zračališč premoga do drobilnice energetskega premoga in naprej do termoelektrarne in v njeno deponijo je več zaporednih gumi-transportnih trakov z vmesnimi presipi. Ob transportu različnih asortimanov, katere je včasih potrebno zaradi narave dela transportirati samo po enem traku, prihaja zaradi preobremenitve trakov do zastojev. Največ zastojev pa se pojavlja na presipih, kjer pride do zamašitve, ki je odvisna tudi od kvalitete in navlaženosti premoga. Našteval pa bi lahko še ostale nepredvidene zadržke in okvare. Ker za zračališčem nimamo predhodnih bunkerjev, ki pa so na komercialni strani, povzročajo vsak zastoj prekinitve vračanja in transporta. Daljši zastoji pri omenjenem transportu pa vplivajo na celoten potek proizvodnje premoga v jami. Na vse momente zastoj pa vpliva tudi neenakomerna proizvodnja premoga v jami. Dogaja se, da na začet-

jih odpade do tristo za prevoz jalovine. Za normalen transport premoga po savskem obzorju je potrebno upoštevati vse momente od števila šestdeset vozičkov v vlaku, čas zvrčanja, čas nakladanja pri polniščih ter čas vožnje posameznega vlaka od separacije do polnišča in obratno. Zato je za brezhiben prevoz potrebnih za obratovanje dvanajst lokomotiv. Za sinhronizacijo prometa moramo upoštevati tudi oddaljenost polnišč od separacije. Za brezhibnost pri transportu z jamskimi vozički po savskem obzorju je predpogoj zadostno število jamskih vozičkov in lokomotiv ter urejenost tirovja. Kljub temu, da se promet odvija po dveh tirih za polne in prazne vlake, pride često do zastojev, na katere DE skupnega prevoza nima vpliva. To so navedeni zastoji na separaciji in neenakomerna proizvodnja premoga. Največji vpliv na nepravočasno dostavo praznih k polniščem pa je pomanjkanje jamskih vozičkov. Kljub navedenemu številu teh vozičkov je na savskem obzorju od potrebnih 1500 v prometu največ 1200 vozičkov. Ostali vozički se na-

Marjan Žabkar na Jenbach lokomotivi — rudnik Trbovlje.
Foto: B. Klančar

ku vsake delovne izmene primanjkuje premoga iz jame. V konicah pa je nujna pospešitev zvrčanja, kar še povečuje zastoj. Dodatne težave pa nam v letošnjem letu povzroča še večmesečni remont v TET in ljubljanski toplarni. Vzrok temu je prenapolnjena električna deponija, saj je prišlo že do znanega zdrsa premoga z deponije, kar je bilo že objavljeno v eni predhodnih števil našega glasila. Pestijo pa nas tudi težave zaradi občutnega pomanjkanja železniških vagonov.

Poleg transportnih trakov na separaciji je v sklopu tozd Separacija premoga Trbovlje tudi DE skupnega prevoza, ki vrši transport rovnega premoga po progah savskega obzorja od polnišč rudnika Trbovlje in Hrastnika do zračališč na separaciji. Za transport premoga, jalovine in ostalega materiala imamo po številu 2240 vozičkov, prostornine 1100 l. Za prevoz teh vozičkov pa uporabljamo električne trolej lokomotive. Tudi na tem področju transporta se ubadamo z obilico težav. Da bi zagotovili redno dostavo praznih vozičkov za nakladanje premoga pri polniščih, je nujno, da se nahaja na savskem obzorju v prometu do 1500 vozičkov, od katerih

hajajo opravičeno ali neopravičeno izven območja skupnega prevoza po tozdih in delavnicah, naloženi z različnim materialom, in jih uporabljajo kot začasna skladišča. Kljub zadolžitvam odgovornih oseb v tozdu, vozičkov ne izpraznjujejo pravočasno in ne vračajo v promet, kot je dogovorjeno. Na področju skupnega prevoza tudi ni večjih izogibov, kamor bi lahko dostavljali rezervne prazne vozičke in bi jih lahko v primeru zastoj od tu dostavljali k polniščem. Tako pa je dostava praznih vozičkov odvisna samo od hitrosti zvrčanja na separaciji. Tudi urejenost prog, koder se vrši glavni prevoz, pogojuje hiter in brezhiben transport. V nekaterih predelih jame so proge v nezadovoljivem stanju, kar povzročajo razni pritiski, ki zmanjšujejo profile prog in otežujejo vzdrževanje tirovja za brezhiben promet. Tudi občasni povečani dotoki jamske vode nam povzročajo težave pri prevozu, ko poplavlajo tirovje in rahlajo spodnji ustroj tirovja; kar pogojuje počasne vožnje, pa tudi iztiritev. Nujno bi bilo posvečati večjo skrb urejenosti vodnih kanalov in sanirati proge, kar je po razmejitvah rudarskih gradenj v pristojnosti premogovnikov.

Ivan Forte

Potek investicijskih del v Rudniku Zagorje

Na področju Zagorja v jami Kotredež izvajajo investicijska dela po Aneksu I k dopolnilnemu investicijskemu programu „Odpiranje jame Kotredež med 6. in 8. obzorom“, 1. faza in po investicijskem programu „Sanacija vdora vode in mulja v jami Kotredež.“

Za izvajanje investicijskih del po teh programih so bila za leto 1985 finančna sredstva zagotovljena s tranšo od Elektro gospodarstva Slovenije (EGS) Maribor za odpiranje jame Kotredež med 6. in 8. obzorom v višini 851.000.000 din, od tega je s pogodbami angažirano 765.442.000 din, porabljeno pa do 30. 9. 1985 506.776.146 din.

Za izvajanje sanacijskih del je bilo s tranšo zagotovljenih sredstev 85.000.000 din, od tega je bilo s pogodbami angažirano 57.000.000 din in porabljeno 32.814.000 din. Kot je razvidno iz prvih devetih mesecev sredstev dovolj za izvajanje rudarsko gradbenih del in za nabavo potrebne opreme.

Investicijska rudarsko-gradbena dela so skoncentrirana na odpiranje premogovih zaloz južnega krila med 6. in 8. obzorom jame Kotredež. Vsa investicijsko-odpiralna dela so v velikem zaostanku. Predvsem je kritično na objektu strojnice črpališča z vodnimi zbiralniki. Na teh objektih so izdelani samo izkopi, medtem ko je permanizacija z litim betonom izdelana samo v vhodnem prekopu v vodne zbiralnike. Izdelava in usposobitev za normalno obratovanje je odločilnega pomena, dokler ne bodo ti objekti usposobljeni za obratovanje, ne bo mogoče pričeti z odvodnjavanjem vodonosnega triadnega masiva v južnem krilu v polju 73 in 83. Odvodnjavanje je predvideno v dveh variantah.

Prva varianta predvideva vrtnanje odvodnjevalnih vrtin iz prekopa P-80-J in smernega transportnega hodnika TH-83/1-J, druga varianta pa iz smernega hodnika H-83-J, ki naj bi

bil izdelan po triadnem dolomitu in iz njega zavrtane odvodnjevalne vrtine v obliki pahljače.

Po kateri varianti se bodo odvodnjevalna dela na 8. obzoru izvajala, bo mogoče določiti šele potem, ko bosta zavrtani dve pilotski vrtini, ena iz prekopa P-80-J in ena iz smernega hodnika TH-83/1-J. Na podlagi podatkov teh dveh vrtin o količini vode, ki jo bodo dajale posamezne vrtine, bo možna dokončna odločitev o izbiri variante o načinu odvodnjevanja.

Sedaj je vodonosni triadni masiv odvodnjen do nivoja 6. obzora. Dotok vode je konstanten in znaša okrog 9,5 m³/min. Iz tega sledi, da hočemo nivo vode znižati izpod 6. obzora, tako da bo mogoče varno odkopavati v polju 73 in pozneje v polju 83, odvajati najmanj 12 m³/min vode. Od uspešnega odvodnjevanja vodonosnega triadnega masiva v polju 73 in 83 so odvisne v naslednjih letih tudi proizvodne kapacitete v jami Kotredež.

Pri izvajanju investicijsko-odpiralnih del na 8. obzoru jame Kotredež se je pokazalo, da so montan-geološki pogoji bistveno slabši, kot je bilo prvotno predvideno z rudarskim projektom, saj je bilo treba odstopiti od prvotno predvidene tehnologije izgradnje objektov.

Prvotno je bilo predvideno, da bodo objekti izdelani s podgrajevanjem v TH podporju z opažno jekleno mrežo in brizganim betonom. Napredovanje oziroma izkop pa naj bi se vršil s pomočjo stroja F-6A. Naknadno se je pokazalo, da navedena tehnologija ne ustreza in so prišli na izkop objekta s pomočjo razstreljevanja z naknadnim povzemom dokončnega potrebnega profila in betoniranjem obloge z litim betonom ali betonskimi kockami.

Vse to je seveda zavrlo oziroma zmanjšalo dnevne napredke, kar je še povečalo razko-

rak med planiranimi in dejansko izvršenimi deli.

Zaradi velikih hribinskih pritiskov, ki so se pojavili v vznožju vpadnika V-73/83 in v smernem hodniku TH-83/1-J, sta oba objekta tako deformirana, da jih bo treba v najkrajšem času obnoviti. Oba objekta sta zgrajena v TH zaključnem ločnem podporju in z jeklenim opažem. To bo vsekakor še povečalo stroške izgradnje že tako dragih objektov.

V transportnem hodniku TH-83/1-J so dela začasno prekinjena, ker je treba zavrtati dve raziskovalni vrtini po smerni plasti proti vzhodu. S temi vrtinami se bo določila točna kontura premogovega slojišča. Na podlagi teh raziskovalnih podatkov, ki bodo dobljeni z vrtinami bo mogoče določiti mikro lokacijo nadaljevanja izgradnje transportnega hodnika TH-83/1-J in transportnega-zračilnega vpadnika V-85/1.

Po vrtnanju teh raziskovalnih vrtin bodo nadaljevali z vrtnanjem prej omenjenih raziskovalnih pilotskih vrtin in nadalje z vrtnanjem odvodnjevalnih vrtin na 8. obzoru. Ta raziskovalna vrtnanja bodo neugodno vplivala na izvajanje ostalih investicijskih del na 8. obzoru, ker je manipulativnega prostora za dovoz in odvoz raznega materiala in izplake zelo malo.

Sanacijska dela so zaradi vdora vode in mulja v vzhodnem delu zaključena, tako da v tem predelu jame (polje 74, 75, 77) poteka proizvodnja premoga povsem normalno. Dokončna sanacija jame Kotredež pa bo zaključena, ko bo odvodnjen vodonosni triadni masiv v polju 73 in 83 do 8. obzora, oziroma ko se bo vodostoj v triadnem dolomitu zniževal hitreje, kot bo napredovalo odkopavanje premoga proti 8. obzoru.

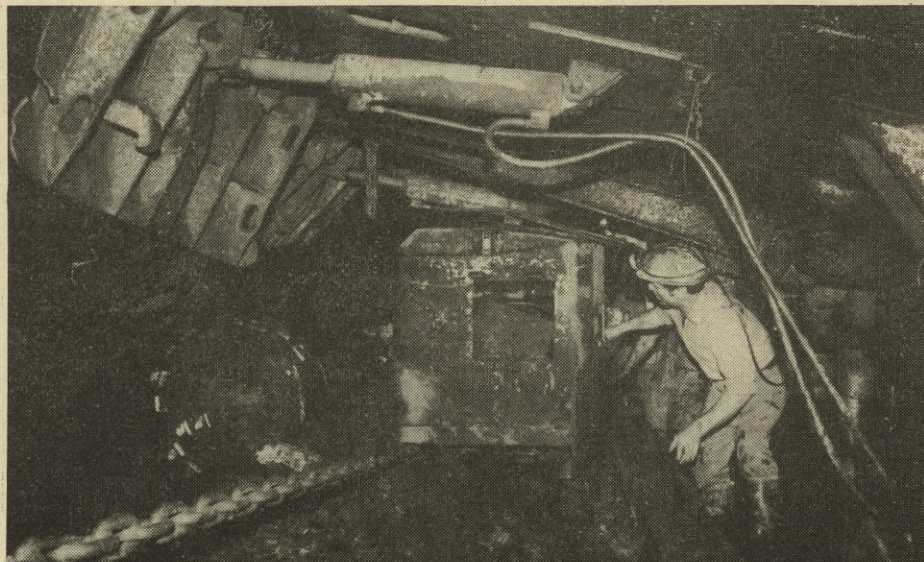
Rado Ozbič

Aktivnosti v zvezi z izdelavo srednjeročnega plana v Rudnikih rjavega premoga Slovenije

Planiranju kot aktivnosti, s katero naj bi organizirano in zavestno usmerjali razvoj posameznih organizacij združenega dela v določenem srednjeročnem ali dolgoročnem obdobju, se tudi v premogovnikih ne posveča dovolj pozornosti, kar nazorno potrjujejo planski akti srednjeročnega obdobja 1981-85 in analiza realizacije zastavljenih ciljev v teh planskih aktih. Analiza je namreč pokazala prenapetost in nerealnost zastavljenih ciljev tako na področju investiranja kot planirane proizvodnje, kar velja predvsem za področje Hrastnik.

Zato moramo vsaj pri izdelavi srednjeročnih planov za obdobje 1986-90 postaviti realnejše in dosegljivejše cilje in bi že samo s tem bistveno izboljšali oziroma odpravili najbistvenejše pomanjkljivosti, katere smo zasledili ob analizi realizacije v obdobju 1981-85.

V okviru sestavljene organizacije REK Edvard Kardelj je bil izdelan rokovnik z opredelitvijo vseh aktivnosti, ki morajo biti realizirane v okviru izdelave srednjeročnih planov. Zato se zakasnitve pri realizaciji predhodne aktivnosti nujno odražajo na zakasnitvi izdelave celotnega projekta izdelave srednjeročnega plana.

Rezkalni stroj Revageuse v A polju jame Hrastnik na širokočelnem odkopu z SHP Becorit.
Foto: B. Klančar

Energetika kot panoga ima v odnosu na večino ostalih panog v gospodarstvu določene specifičnosti, ki se kažejo tudi v soodvisnosti skupnega planiranja proizvajalcev in uporabnikov premoga in električne energije, ki usklajujejo svoje interese v Interesni skupnosti elektrogospodarstva in premogovništva. Pri izdelavi srednjeročnih planov 1986-90 pa se ti skupni interesi odražajo v skupnem planiranju proizvodnje in distribucije električne energije in premoga ter potrebnih vlaganj v proizvodnjo, kar opredeljuje samoupravni sporazum o temeljih plana ISEP za obdobje 1986-1990. Že pri izdelavi navedenega dokumenta pa je v letošnjem letu prišlo do določenih zakasnitev in sprememb tako pri prognozi o rasti potrebne proizvodnje električne energije kot tudi na področju vlaganj, ki so bila glede na izražene potrebe proizvajalcev za realizacijo predvidene proizvodnje bistveno zmanjšane. Ker je v okviru usklajevalnega postopka bilo potrebno znati planirana vlaganja v organizacije združenega dela — proizvajalce električne energije in premoga, je bilo seveda istočasno navedeno, da bo v določeni meri tudi znižana proizvodnja, kar pa ni bilo konkretizirano oziroma precizirano tako kot na področju planiranih investicijskih vlaganj.

Kljub temu, da je bilo pri izdelavi tega dokumenta vloženega obilo truda in dela in so bili izdelani programi v več variantah glede na možna investicijska vlaganja, pa je pred

izdelovalci posameznih delov srednjeročnega plana v Rudnikih rjavega premoga Slovenije zelo odgovorna naloga. Zato so bile za področje proizvodnje in investicijskih vlaganj za posamezne temeljne organizacije imenovane delovne skupine za izdelavo srednjeročnih planov in plana za leto 1986, katere sestavljajo najodgovornejši delavci v temeljnih organizacijah za področje proizvodnje, izdelave projektov in investicijskih programov ter realiziranja potrebnih investicij. Navedeno izdelujemo in bo do 30. oktobra skupna obravnava in pregled usklajenosti izdelanega po temeljnih organizacijah s predvidevanji v dokumentih, sprejetih na Interesni skupnosti in Republiški energetski skupnosti. Zato bo verjetno tudi usklajevalni postopek v RRPS dokaj zahteven, predvsem z vidika usklajevanja proizvodnje glede na predvidena investicijska vlaganja v proizvodnjo na posameznih področjih.

Po terminskem planu se predvideva sprejem srednjeročnih planov do konca leta 1985, vendar obstaja določena terminska neusklajenost oziroma določena kasnitev glede na rokovnik izdelave srednjeročnih planov, ki ga je posredoval plansko analitski sektor SOZD REK EK.

V kolikor bo v predvidenem roku izdelan srednjeročni plan proizvodnje premoga z opredelitvijo asortimanov, kvalitete premoga, storitev in investicijskih vlaganj, bo dana osnova oziroma temelj tudi za izdelavo ostalih delnih planov, kot so plan kadrov in izobraževanja, plan prodaje po sektorjih potroš-

nje, plan celotnega prihodka in dohodka ter poslovnih stroškov kot tudi delitve dohodka in čistega dohodka, plan investicij v stanovanjsko izgradnjo in družbeni standard in s tem izdelava in sprejem celotnega srednjeročnega plana za obdobje 1986-90 do 31.12.1985.

S tem bo omogočena tudi izdelava in sprejem srednjeročnega plana posamezne družbenopolitične skupnosti, ki morajo imeti izdelane svoje razvojne programe. Rudarstvo je nedvomno še vedno pomemben dejavnik, ki je udeležen v precejšnjem delu kot potencialni porabnik vseh vrst storitev v družbenopolitičnih skupnostih ter v razvoju družbenopolitične skupnosti. Zato bo realnost planiranja v organizacijah združenega dela v določeni meri lahko zaslediti tudi iz plana družbenopolitične skupnosti na področju potreb po kadrih. Tudi pri premogovnikih so plani kadrov in investicij v stanovanjsko izgradnjo neredko zbir potreb in želja, neupoštevajoč realne možnosti pridobitve kadrov gledano z vidika potrebne zagotovitve ustreznih bivalnih prostorov ter razrešitve stanovanjskih problemov tudi dolgoročno. Glede na problematiko financiranja izgradnje stanovanj in še nerazrešena vprašanja na tem področju bodo verjetno tudi naši srednjeročni plani za področje kadrov na razmeroma trhljih nogah in bolj posledica potreb temeljnih organizacij.

Zdravko Stradar

Osnovanje poskusnih ploskev

V oktobru 1985 bomo s poskusnimi ploskvami, posajenimi s sadikami gozdnega drevja, preskusili rodnost tal na površinah, odkupljenih zaradi ožigov s SO_2 , v lasti do TET. Poskusno bomo posadili po 50 sadik macesna, rdečega in črnega bora, smreke in javorja. Te površine bomo ogradili z žično ograjo zaradi zaščite pred srnjadjo.

Na podlagi meritev prirastka in višine sadik bomo lahko ugotovili stopnjo zastrupljenosti tal, in če bodo rezultati ugodni, bomo v

prihodnjih letih pogozdili celoten kompleks „Račkovine“.

Določeno število sadik iglavcev bomo tudi posadili v predelu Šavne peči ravno tako z namenom ugotoviti možnost nanove nasaditve iglavcev, ki so po izjavah domačinov dejansko izginili zaradi škodljivega delovanja dimnih plinov TET Trbovlje.

Egon Casagrande

Črpani zasip — novi postopek zasipavanja podzemeljskih prostorov

V zahodnem delu predvidene jame Kotredež — zahod nameravamo polno zasipavati odkopane prostore, da bi s tem dosegli zmanjševanje vplivov na strmo pobočje in severni del naselja Toplice. Prav tako je v odobrenem DRP za odpiranje jame Hrastnik predvideno polno zasipavanje odkopov na posameznih odsekih v talnem skladu in poljih A, B in C. Podobna situacija je tudi v jami Ojstro, kjer je predvideno polno zasipavanje v zapadnem polju. Zasipavanje v jamah Hrastnik in Ojstro je predvideno z namenom zmanjšanja višine rušne cone na odkopih in s tem preprečitve prodorov vode in žitkih mas iz vodonosnih con.

V jami Kotredež bo po osnovnem konceptu potekalo odkopavanje v etažah od spodaj navzgor s hidravličnim zasipavanjem odkopov po postopku, ki je v uporabi na Rudniku Zagorje že ob prelomu stoletja. Za jami Hrastnik in Ojstro je po projektni nalogi in odobreni investicijsko-tehnični dokumentaciji pre-

dvidena v že omenjenih poljih uvedba pnevmatskega zasipavanja ter odkopavanje v etažah, ki si sledijo od zgoraj navzdol. Pnevmatški zasip je bil dolga leta v uporabi na Rudniku Trbovlje in je tako poznan predvsem starejšim delavcem v našem kombinatu.

V preteklih desetih letih je bila v ZRN in ČSSR razvita tehnologija širokočelnega odkopavanja s samohodnim hidravličnim podporjem in pnevmatskim zasipavanjem odkopov, s tem da še ni bil v celoti rešen problem polnega zasipavanja kakor tudi problem stisljivosti zasipnega materiala, ki znaša po navedbah v literaturi in tudi po naših izkušnjah pri pnevmatskem zasipu cca 40 %. Hidravlični zasip odkopov z dolomitnim gramozom se pri zasipavanju zbije in je praktično nestisljiv po vgraditvi. Zaradi navedenega ima prednost hidravlični zasip pred pnevmatskim tam, kjer se zahteva minimalne posedke stropov odkopa.

Tehnologijo uporabe SHP na širokočelnih odkopih pri polnem hidravličnem zasipavanju razvijajo že več let v LR Poljski in v SSSR, vendar iz dosegljivih podatkov ni razvidna uporabnost za naše prilike, kjer odkopavamo strme, debele in premogovne sloje in moramo dosegati pri odkopavanju z zasipom minimalne posedke.

Iz navedenih razlogov je že od leta 1984 v izdelavi v Rudarskem inštitutu Ljubljana po nalogu Raziskovalne skupnosti SRS — enote za raziskave mineralnih surovin „Študija možnosti uvedbe samohodnega podporja na širokočelne odkope pri odkopavanju strmih, debelih slojev v horizontalnih etažah s polnim hidravličnim zasipom.“

Izdelavo navedene študije vodi prof. dr. Rudi Ahčan. Pri njej pa sodelujemo strokovni delavci iz našega kombinata. V navedeni študiji, ki je v zaključni fazi izdelave, je obdelana tehnologija in konstrukcijske dopolnitve na samohodnem hidravličnem podporju in dodatnih napravah za širokočelno odkopavanje s SHP in polnim hidravličnim zasipom v zaporednih etažah od spodaj navzgor.

Kot alternativa hidravličnemu zasipu odkopov pri podpiranju s SHP je tej študiji dodatno obdelana tehnologija in konstrukcij-

ske dopolnitve na SHP in dodatnih napravah za širokočelno odkopavanje s polnim črpanim zasipom, ki omogoča odkopavanje v zaporednih etažah bodisi od spodaj navzgor ali tudi od zgoraj navzdol.

Navedeni črpani zasip odkopnih prostorov je razvil kot raziskovalno nalogo Zveznega ministrstva za razvoj in tehnologijo ZRN Rudnik svinca in cinka - GRUND, ki deluje v sestavi PREUSSAG AG. Metall — GO-SLAR. Ta tehnologija je predmet posebne patentne prijave.

Na prošnjo izdelovalcev navedene študije je firma PREUSSAG AG. dovolila ogled naprav za črpani zasip na rudniku Grund v začetku septembra 1985. Naprave so si ogledali in se udeležili izčrpnih strokovnih razgovorov v zvezi z dosedanjimi izsledki pri praktični uporabi črpanega zasipa poleg pisca članka še Rado Ozbič, Teodor Žuža ter Branko Šikovec.

Pri ogledu in strokovnih razgovorih smo ugotovili naslednje: V sedemdesetih letih so na Rudniku Grund prešli na odkopavanje strmega ozkega nahajališča svinčeve in cinkove rude s povečanimi višinami etaž ob istočasni uvedbi breztrirne mehanizacije. Posledica navedenega je bil bistveno zmanjšan izplen rude, zato so se kmalu odločili, da je potrebno odstopiti od odkopavanja s povečanimi višinami etaž in ponovno preiti na normalne etaže in zasipavanje. Za dane prilike je bil ob tej odločitvi na razpolago le hidravlični zasip, ki pa je bil problematičen zaradi glinastih laporjev, ki se nahajajo v flotacijski jalovini rudnika Grund.

Ti glinasti laporji se pri hidravličnem transportu drobijo in iztekajo z zasipno vodo iz zasipnih pregrad. Zaradi navedenega se je na podlagi tehnologije črpanega betona razvil namesto hidravličnega zasipa črpani zasip, ki ima podobne prednosti kot hidravlični zasip, nima pa naslednjih pomanjklivosti:

- omogoča uporabo jamske in separacijske jalovine ter drugih odpadnih materialov namesto zasipnih materialov s površinskih kopov.

- ni prebitkov zasipne vode, ki znaša pri hidravličnem zasipu od 3-6 m³ vode/1 m³ zasipnega materiala,

- ni dodatnih hribinskih pritiskov zaradi odtoka zasipne vode po jamskih komunikacijah,

- ni vsedanja drobnih frakcij iz zasipne vode v komunikacijah, kanalih, cevovodih in vodnih zbiralnikih,

- črpani zasip omogoča delo na odkopu in v transportnih komunikacijah v fazi zasipavanja, kar ni mogoče pri hidravličnem zasipu zaradi pretokov zasipne vode,

- omogoča zasipavanje brez praznenja cevovoda pri prekinitvah zasipavanja, ki trajajo do šest in tudi več ur,

- vgrajen črpani zasip je minimalno stisljiv oziroma enak hidravličnemu zasipu. Zasipni material za črpani zasip pri uporabi v rudniku GRUND sestavljajo frakcije iz separacijske jalovine, debeline 0-30 mm, s prostorsko težo 2,1 t/m³. Frakcije zasipnega materiala so enakomerno razporejene, kar povzroča kompaktnost zasipa po vgraditvi in minimalno stisljivost. Zasipni material vsebuje 12-15 % vode. Prebitno vodo se veže s cementom, ki se ga dodaja neposredno pred odkopom. Za vezavo prebitne vode zadoščajo 3-4 utežni procenti cementa glede na zasipno maso. Pri tem se doseže enakomerna trdnost vgrajenega zasipnega materiala po nekaj urah okoli 2 MPa. Zaradi navedenih lastnosti zasipa se zmanjša tudi potreba po podpiranju pri odkopavanju v etažah od zgoraj navzdol. Zasipni material

predstavlja visoko konsistentno mešanico, ki jo transportirajo na rudniku Grund pri hidravličnem pritisku od 20 do 130 barov s kapaciteto črpanja 20-40 m³/h s površine do odkopov na razdaljah do 2000 m brez vmesnih črpalk. (Obstajajo tudi črpalke s kapaciteto 60 m³/h). Hitrost pretoka pulpe po cevovodih je 0,7 m/sek., kar preprečuje abrazijo zasipnih cevi. V zasipnem materialu je cca 50 % frakcij z debelino od 3-30 mm in 50 % frakcij z debelino od 0-0,5 mm. Zasipne materiale pripravljajo za črpanje na površino ter jih dozirajo v zahtevnem razmerju v mešalec ter dalje preko črpalke v zasipni cevovod. Na rudniku Grund separacijsko jalovino odcejajo na 2 do 3 % vlage, flotacijsko jalovino pa na 18 do 20 % vlage. Razmerje mešanice se uravnava preko tračnih tehtnic. Dodatno regulacijo doziranja separacijske jalovine izvajajo prek vibracijske mize. Mešanica ima pred vstopom v črpalke 12 % vlage. Z naknadnim dovodom vode v mešalec je možna dodatna regulacija vlažnosti. Črpalke za črpani zasip je locirana na površini in predvidena za hidravlične pritiske do 125 barov. Pred črpalko je montiran mešalni agregat in merilna naprava za merjenje konsistence mešanice. V jami Grund poteka transport črpanega zasipa na sledečih razdaljah brez vmesnih črpalk 80 m po horizontali, 511 m po vertikali in 400-1300 m po horizontali. Cevi so medsebojno spojene s centrifix spoji. Na cevovod je priključen:

- za črpalke merilec konsistence,
- pred vstopom v jašek merilec pritiska,
- ob vznosu jaška merilec pritiska,
- pred odkopom zasun za preprečitev odcejanja vode ob prekinitvah črpanja.

Cement se sedaj dodaja v zasipni cevovod po predhodnem mešanju z vodo s črpalke pred odkopom. Po moderniziranem postopku bodo cement transportirali s površine pnevmatsko po posebnem cevovodu, premera 50 mm, s tem da se bo komprimiran zrak predhodno sušilo, da bi se preprečilo nastajanje oblog iz cementa v cevovodu. S pnevmatskim dodajanjem cementa neposredno pred odkopom v zasipni cevovod na rudniku Grund dosežejo tudi dodaten pospešek zasipnega materiala pri izstopu iz zasipne cevi.

Trdnosti črpanega zasipa so odvisne od razporeditve zrn v osnovnem zasipnem materialu kakor tudi količine cementa ter razmerja med cementom in vodo. Sposobnost črpanja zasipne mešanice pa je odvisna od fizikalnih lastnosti mešanice, prostorske teže, oblike zrn, pa tudi mineraloškega sestava in sejalne linije zasipnega materiala. Pri ugotavljanju sposobnosti črpanja se poslužujemo pojma konsistence. Lastnosti mešanice merijo z „razlezom“, ki je znan iz tehnike betoniranja kakor tudi s faktorjem „površine“ zasipnega materiala. V praksi se na rudniku Grund uporablja mešanica z 12 % vode in porabo 33 kg/t cementa, pri čemer se doseže trdnost zasipa 2 MPa. Enako trdnost dosežemo pri mešanici z 18 % vode pri porabi 50 kg cementa na tono. Potrebni specifični pritisk na tekoči meter cevovoda za črpanje je odvisen od konsistence mešanice, razmerja frakcij in hitrosti pretoka skozi cevovod. Potrebni pritisk v črpalke se veča pri zmanjšanem „razlezu“ mešanice in povečanem številu hodov batov črpalke. Pri gostejših mešanicah z „razlezom“ pod 45 cm so ugotovljeni ugodnejši pogoji za črpanje. Prekinitve zasipavanja nad 6 ur pri polnem zasipnem cevovodu zaenkrat niso dopustne, ker uporabljeni zasuni niso absolutno tesni ter propuščajo kapljice vode, tako da pretijo po daljših prekinitvah nad 6 ur zamaški v cevovodu, ker pride do odcejanja vode iz mešanice. Z uporabo kvalitetnejših zasunov oziro-

ma dodajanjem vode pod odgovarjajočim pritiskom bodo mogoče tudi prekinitve zasipavanja pri polnem cevovodu, ki bodo trajale več dni.

Pri uporabi črnega zasipa na rudniku Grund s črpalke, nameščeno na površini, ustvarijo ob vstopu v jašek začetni pritisk mešanice 10 barov. V vertikalnem jašku, globine 511 m, nastane pri gostoti zasipnega materiala zaradi gravitacije dodatni pritisk 115 barov, tako da je skupni pritisk v zasipnem cevovodu pri vstopu v horizontalo na globini 511 m 125 barov. Navedeni pritisk se mora zmanjšati na minimum na razdalji do odkopa. To se doseže pri visoki konsistenci zasipnega materiala. Potrebni specifični pritisk za transport na 100 m je 8,8 do 8,7 barov pri „razlezu“ od 47 do 50 cm, kar pomeni, da se zmanjša pritisk 125 barov na razdalji 1.500 m od jaška pri povprečnem uporu 8,2 bara/100 m na minimum.

Zasipna mešanica mora imeti konstantno konsistenco. Pri povečanju količine vode v zasipnem materialu na 16,5 % in več z „razlezom“, nad 50 cm obstoja nevarnost povečanja hitrosti in cevovodu. Posledica navedenega je razcepitev zasipnega materiala v cevovodu in tudi izločanje vode v prazen prostor ter zamaški cevovoda. Zato se izogibajo mešanici z „razlezom“ nad 50 cm, kjer so sicer upori v cevovodu manjši in znašajo cca 5 bar/100 m. Pri transportu nad 1.500 m po horizontali nameščajo vmesne črpalke.

Na rudniku Grund sedaj 55 % od letne proizvodnje, ki znaša 400.000 ton rude, pridobivajo z zapolnjevanjem raznih prostorov s črpanim zasipom. V letu 1986 bodo uvedli polni črpani zasip na vse odkope. Strokovnjaki rudnika Grund istočasno ugotavljajo, da je črpani zasip občutno cenejši od pnevmatskega zasipa. Ob tem pričakujejo zaradi možnosti uporabe odpadnih materialov za to vrsto zasipa in tehnoloških prednosti odkopavanja s črpanim zasipom v primerjavi z drugimi vrstami zasipa, njegovo širšo uporabo v rudnikih ZRN in po svetu.

Pri obdelavi možnosti nadomestitve hidravličnega zasipa s črpanim zasipom pri predvidenem širokočelnem odkopavanju ob uporabi SHP v skladu z omenjeno študijo so bile ugotovljene še sledeče dodatne prednosti te vrste zasipa pred hidravličnim zasipom in sledeči finančni rezultat:

- črpani zasip omogoča delo na čelni fronti širokočelnega odkopa in odkopnih hodnikih v fazi zasipavanja, kar pomeni, da omogoča povečanja dnevnega napredka odkopa,

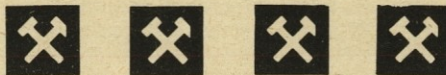
- omogoča odkopavanje v etažah od zgoraj navzdol pod črpanim zasipom pri trdnosti zasipa 2 MPa,

- omogoča opustitev ločilnih opažnih mrež, nameščenih na pomožni oporni steni pri predvideni tehnologiji širokočelnega odkopavanja s SHP.

Ob navedenih pozitivnih učinkih pa predstavlja uvedba črpanega zasipa povečanje proizvodnih stroškov na odkopu za 930 din/tono oziroma do 27 % glede na skupne stroške za osebne dohodke, material, amortizacijo in investicijsko vzdrževanje pri hidravličnem zasipu, kjer pa ni mogoče zajeti vseh stranskih vplivov zasipne vode na jamske komunikacije. Posebno pa predvidevamo, da ima črpani zasip z direktnim transportom zasipnega materiala med površino in odkopom po zasipnih cevih prednost pred pnevmatskim zasipom in odkopom po zasipnih cevih, kjer je maksimalna možna dolžina med zasipno postajo in odkopom 600 m. To pa pomeni, da se mora zdrobljen zasipni material za pnevmatski zasip transportirati s površine do zasipnih postaj v jami v jamskih vozičkih oziroma po sipkah in s transporterji, kar predstavlja posebno in obstoječih jamah,

neprilagojenih za te dodatne dovoze materiala v jamo, izredno velik problem. Zato je realna prognoza, da bo črpani zasip nadomestil dosedanje načine zasipavanja odkopov povsod tam, kjer je potrebno polno zasipavanje z minimalnim posedanjem stropa odkopa.

Metod Malovrh

Problematika raziskav premoga na območju Rudnika rjavega premoga Laško – pogledi v preteklost, sedanost in prihodnost

Območje Rudnika rjavega premoga Laško je bilo v preteklosti predmet številnih raziskovalcev v različnih časovnih obdobjih, ki so geološko pregledovali in poskušali reševati strukturno zgradbo ležišča, zlasti s širšega regionalnega vidika. Vendar pa je treba ugotoviti, da posebno sistematičnih geoloških raziskav na premog ni v dostopnih virih možno zaslediti, saj so takratne razmere dovoljevale dokaj obvladljivo proizvodnjo, s predhodno izvršenimi rudarskimi odpiralnimi deli, ki so se odvijala od površine v globino. Tako so o zgodovini tega rudnika številni zelo pomembni podatki o rudarjenju, ki se je vršilo v posameznih jamskih poljih, ki imajo še danes veljavna rudarska imena. To so polja Tomaž, Klara, Terezija, Jedert, Wartinberg, Brezno, Jožef, Govce, Liša, Zahodno polje II, Zahodno polje I, Vzhodno polje I (Brune) in Mihael (našteta so od smeri zahod proti vzhodu).

Sledenje premoga od površine v globino je zahtevalo veliko rudarskih izkušenj, ker premogov sloj ni sklenjen, temveč tektonsko razkosan na večje in manjše leče, ki v glavnem tudi predstavljajo zgoraj navedena jamska polja. Sloj premoga, ki je bil nekoč prav gotovo bolj položen, povezan in homogen, ima pretežno zelo strmo lego, mestoma zgoraj vertikalno. V geološki zgodovini je bil zaradi delovanja notranjih zemeljskih sil (tektonike) razkosan na posamezne leče, njegova prvotna lega in razprostranjenost je bila večkrat spremenjena in tudi precej zmanjšana. Takšna, kakršno poznamo danes, je ostala od zadnjih tektonskih dogajanj v mlajšem geološkem obdobju.

Dokler so bile geološke razmere takšne, da so zagotavljale pravočasne odkopne zaloge premoga z rudarskimi deli in z rutiniranim pristopom raziskav po načelu „iz znanega v neznan“, ni bilo potreb po sistematičnih geoloških raziskavah. Z napredovanjem v globino, zlasti pa pod nivo glavnega rova na koti okoli +250 m, pa so se razmere bistveno spremenile. Vedno slabši pogoji pridobivanja premoga in s tem tudi zmanjševanje proizvodnje je zahtevalo, da se k problemu raziskav pristopi bolj sistematično, saj dosedanj način dela ne zadošča več za reševanje tako zapletene strukturne zgradbe ležišča.

V ta namen so bile v letu 1978/79 izvršene prve sistematične raziskave z raziskovalnim vrtanjem v zahodnih poljih, in sicer z nivoja Glavnega in Barbarinega rova, (sredstva RSS). Rezultati teh raziskav z vrtnami so dali nekaj pozitivnih ugotovitev na premog, vendar slabše od pričakovanih. Ker se je problem operativnih odkopnih zalog vedno bolj izpostavljal, so bile potrebne nadaljnje sistematične raziskave z raziskovalnim vrtanjem. To se je nadaljevalo v naslednjih letih iz sred-

stev Raziskovalne skupnosti Slovenije (RSS) in sredstev „bencinskega“ oziroma „naftnega“ dinarja. V letu 1983 in 1984 so bile tako izvršene raziskave na nivoju Glavnega rova in na Novem obzorju, na koti okoli +196 m.

Rezultati raziskovalnih vrtin v zahodnih poljih Tomaž, Klara, Terezija in delno Jedert, ki so bile locirane na nivoju Glavnega rova, so dokazali, da se premogov sloj v zahodnem delu revirja skoraj popolnoma izklini do kote +190 m, do koder so segale najgloblje poševne vrtine. Ugotovljeni so bili le razmazi premoga ob močnejšem prelomu.

Raziskave na Novem obzorju na koti +196 m pa so bile nekoliko bolj ugodne, vendar še ne zadoščajo, da bi normalizirali stanje ugotovljenih večjih zalog in večje proizvodnje.

Ob teh navedbah pa moramo poudariti, da za stanje takšnih zalog in proizvodnje ne moremo iskati vzrokov pri rudarjih v Laškem, ki so si v času „cenene nafte“ in iluzornih predstav o takšnem stanju v prihodnosti morali samo dokazovati potrebnost lastnega obstoja, pri čemer jim družba ni namenjala dosti skrbi za nadaljnji obstoj in razvoj. Šele streznitve ob „naftnem šoku“ (bolje povedano, pri nas dosti kasneje) so pokazale, da so tudi manjši premogovniki potrebni družbene pozornosti in pomoči, saj brez le-te sami ne morejo napredovati in celo obstojati. Za posamezne slovenske premogovnike je bilo to spoznanje prepozno in je njihova varnostna sve-tilka, žal, pre zgodaj ugasnila...

Geološki zavod Ljubljana, ki je bil v posameznih letih nosilec geoloških raziskav z raziskovalnim vrtanjem na rudniku Laško, je na vsa ta neugodna presenečenja reagiral tako, da je Rudniku rjavega premoga Laško, že v letu 1983 predlagal temeljito geološko obdelavo zgradbe celega premogišča, ki naj bi podala tudi oceno perspektivnosti in nakazala nadaljnje načrtno raziskave. Le na ta način bi lahko resno in poglobljeno reševali zamotane strukturne razmere in z njo povezane tektonske odnose. Naloge smo se lotili poleti leta 1984, ko smo geološko skartirali okoli 12 km² velik pas ozemlja prečno na laško „sinklinalo“ med Zg. Breznom in Turjami. Pred tem pa so bili v jami geološko skartirani (posneti) vsi dostopni jamski rovi, proge, prečniki in odkopna polja, skupaj preko 4000 m. To zelo zahtevno nalogo je strokovno avtoritativno in študijsko obdelal geolog dr. Ladislav Placer.

Iz te študije, ki poleg ostalega zajema pregled dosedanjih raziskav, zgradbo premogišča Laško (stratigrafski in tektonski pregled) ter oceno perspektivnosti za dosedanje območje rudarjenja med zahodnim poljem Tomaž in Mihael poljem, bomo zaradi lažjega razumevanja vseh, ki jih ta problematika za-

nima, podali nekaj osnovnih ugotovitev v bolj poljudni obliki, predvsem z vidika ocene perspektivnosti ležišča Rudnika rjavega premoga Laško in potrebnih nadaljnjih usmeritev za montan-geološke raziskave.

Osnovna poudarjena ugotovitev geološkega kartiranja jame in površine je, da celotno premogišče Laško leži med dvema močno izraženima tektonskima enotama (narivoma). Ta mednarivna (laška) cona je na severu omejena z novodolskim narivom, na jugu pa z brezniškim narivom. Oba potekata v generalni smeri od zahoda proti vzhodu. Celotna narivna cona je močno tektonizirana, široka od 15 m do največ 260 m in razdeljena na več strukturnih blokov, ki so po stopnji dosedanje eksploatacije premoga različno perspektivni, nekateri pa skoraj že v celoti odkopani.

Avtor študije jih je označil z rimskimi številkami od I do VI in praktično zajemajo posamezna jamska polja ali več polj skupaj. Za potrebe in namen tega članka jih bomo predstavili tako, da bodo bolj razumljivi, zlasti tistim, ki delajo na tem območju — z jamskimi polji.

Najbolj perspektivno se kaže območje Liša polja oziroma njeno severno krilo, ki ga je treba najprej raziskati z vrtnami z nivoja Novega obzorja na koti +196 m. Tu naj omenimo upravičenost do sedaj izdelanega Novega obzorja na koti +196 m, ki je že in bo služilo nadaljnjim raziskavam posameznih polj. V ta sklop spada tudi spodnji del Govce polja.

Drugo perspektivno, vendar manjše je območje premogovnih teles polja Brune (Vzhodno polje I) in zahodno polje I. Raziskovalna dela s prečniki in raziskovalnimi vrtnami bi potekala prav tako z nivoja Novega obzorja.

Z nivoja Glavnega rova pa bo potrebno raziskati polja Brezno, Jožefa, Wartinberg in Mihael polje, seveda vsakega pod drugače zastavljenimi rudarskimi in vrtnimi deli.

Zahodno polje II pa je že v celoti odkopano, ker sega produktivni del liške sinklinalne le malo pod nivo Glavnega rova. Polja Jedert, Terezija, Klara in Tomaž se nahajajo v tektonsko močno komprimirani (stisnjeni) coni, ki se pod nivojem Glavnega rova ponekod zoži na manj kot 15 m. Tu je nastopanje premoga težko predvidljivo.

Glede na predvidena perspektivna območja bodo raziskave razdeljene na

a) kratko do srednjeročno obdobje, ki bo zajelo predvsem raziskave bolj perspektivnih jamskih polj do kote + -0 m.

b) Dolgoročne raziskave pa bodo zajele prostore pod koto + -0 m v navedenih perspektivnih poljih v mednarivni coni in raziskave južno od brezniškega nariva, ki pa za sedaj pomenijo tudi najbolj neznano območje raziskav.

Za realizacijo tako predvidenih raziskav bodo na osnovi navedene študije narejeni operativni letni programi del. Obseg in kvaliteta teh raziskovalnih del pa bosta poleg strokovnega geološkega dela, raziskovalnega vrtanja in rudarskih odpiralno-raziskovalnih del, odvisna tudi od zagotavljanja sredstev za predlagane raziskave. Brez razpoložljivih finančnih sredstev tako po obsegu (višini) kakor tudi dinamiki rednega prитока pa ne bo mogoče izvajati predvidenih raziskovalnih del. Tu pa moramo poudariti, da zamujenega v preteklosti ni mogoče nadoknaditi. Lahko pa poskušamo nekoliko bolj pospešeno realizirati potrebne raziskave, ki bodo v naslednjih letih že morale potrditi ali pa ovreči nakazane strukturne probleme ležišča, pod koto dosedanjih odkopavanj. Premog, ki je po kurilni vrednosti zelo dobre kvalitete, bo treba iskati in pridobivati

tam, kjer bodo obstajali za to potrebni geološki pogoji. Za te pa vemo, da z globino in v bolj zamotanih razmerah zahtevajo več vlaganj in truda tako v fazi samih raziskovalno-pripravljalnih del kakor tudi kasneje pri eksploataciji.

Smatramo, da je osnova za takšno usmeritev raziskav objektivna in realna. Seveda pa bodo morali biti vsi programi letnih faz raziskav usklajeni in se medsebojno dopolnjevati. Rezultati predhodnih faz raziskav morajo služiti za usmerjanje in dopolnjevanje vnaprej. Upamo, da bo to možno uresničiti ob nakazani orientaciji strokovne problematike in s pomočjo vseh, ki sodelujejo tako pri kreiranju in zagotavljanju potrebnih finančnih

sredstev, kakor tudi v fazi realizacije samih izvedbenih del.

Če bomo s temi deli dokazali večje zaloge premoga in s tem omogočili večjo kontinuirano proizvodnjo, bodo vsa vlaganja človekovih sposobnosti in zahtevnih materialnih sredstev dosegla več kot le svoj pozitivni namen. Po drugi strani pa lahko upamo tudi na dolgoročneje nadaljevanje rudarjenja v jami Laško, ki se v sedanjem trenutku bori s težavami in negotovostjo za prihodnost. Pa tudi podatki o doseženih rezultatih gospodarjenja, ki jih občasno objavlja to glasilo, bodo bolj vzpodbudni za vse, ki s to naravo dela živijo in si služijo svoj vsakdanji kruh.

Ivan Strgar

Kadrovska in stanovanjska problematika v DO RRPS

V slovenskih premogovnikih je še vedno prisoten problem pomanjkanja kadrov. Občutno je zlasti pomanjkanje kadrov rudarskega profila vse od rudarjev do strokovnjakov. Dejavnost je po svoji naravi delovno intenzivna, zato ima problem še toliko večji vpliv na uspešno gospodarjenje. Stanje na tem področju je v veliki meri posledica razvoja rudarstva v preteklosti. Takoj po vojni, v začetku obnove je bilo rudarstvo eno izmed najvitalnejših panog, njegov pomen za razvoj ostalih gospodarskih dejavnosti je bil velik. Približno po letu 1960 je začelo rudarstvo nazadovati. Potrebe po premogu so se manjšale, rudarstvo pa se je pričelo krčiti. Opuščali so premogovnike, v tistih, ki so še ostali, pa se je proizvodnja manjšala. Rudarji so se prezaposlovali v drugih obstoječih tovarnah, ki so bile zgrajene z namenom, da se v njih zaposle bivši rudarji oziroma generacije, ki bi se sicer zaposlile v rudarstvu. V letu 1960 je bilo v Rudnikih rjavega premoga v Sloveniji zaposleno enkrat več delavcev, kot jih je danes. Naftno energetska kriza, ki je nastala po letu 1975, je povzročila, da je postalo premogovništvo zopet gospodarsko ena najpomembnejših panog. Sledilo je oživiljanje premogovništva, ki je v teku še danes.

Poklic rudarja je po psihofizičnih karakteristikah, kakršne zahteva, gotovo specifičen. Tudi z najmodernejšo mehanizacijo se ni mogoče izogniti delu pod zemljo ter spopadanju s pogosto vnaprej težko ugotovljivimi in predvidljivimi pogoji. Ljudje se le neradi odločajo za ta poklic, kljub temu, da je bilo po letu 1975 z določenimi družbenimi ukrepi zaposlovanje v rudarstvu pozitivno stimulirano. Kljub rasti zaposlenih v zadnjih letih se soočamo z enotno fluktuacijo, kjer izstopata dva glavna vzroka odhoda delavcev:

— Prvi je prekinitev delovnega razmerja na osnovi pisnega sporazuma, samovoljna prekinitev in izključitev. Tu gre predvsem za delavce iz drugih republik, ki se po krajših obdobjih dela pri nas iz najrazličnejših vzrokov niso aklimatizirali. Praviloma imajo ti delavci le začasno rešene svoje stanovanjske in druge življenjske pogoje, njihovo vključevanje v družbo pa je praviloma slabše. Dejstvo je tudi, da se razmere med slovenskimi in ostalimi, zlasti bosanskimi rudniki tako glede osebnih dohodkov, kot tudi glede ostalih pogojev izenačujejo. To pomeni, da se tudi določeno število delavcev, ki so se pri nas izučili za rudarje, po končanem usposabljanju in nekaj letih dela vrača domov, kljub temu, da bi ostali, če bi jim omogočili normalno življenje (zagotovitev stanovanj in oblikovanje družine).

— Drugi vzrok odhoda delavcev pa je upokojevanje. Trenutno moramo pri upokojevanju upoštevati izjemnost, ki jo je povzročila sprememba benefikacije.

Navedene problematike smo se zavedali že ob sprejemanju planskih dokumentov srednjeročnega obdobja, ki se v letošnjem letu izteka. S samoupravnim sporazumom o temeljnih plana za srednjeročno obdobje 1981-1985 SOZD REK Edvarda Kardelja smo začrtali tudi reševanje stanovanjske problematike kot enega od bistvenejših elementov za doseganje poslovnih ciljev. Tako smo začrtali pospešeno izgradnjo stanovanj predvsem za posamezne premogovnike, kjer naj bi istočasno potekalo tudi vlaganje v odpiranje premogovnih zalog.

Na področju Hrastnika in Trbovelj bi morali zgraditi 468 stanovanj in dva samska doma. Na področju Zagorja pa ob odpiranju jame Kotredež zahod in Kotredež 8-9 obzor zgraditi 115 stanovanj.

Na področju jame Dol bi morali ob odpiranju jame dodatno zgraditi trinštirideset stanovanj. V tozidih elektrostrojne dejavnosti smo planirali izgradnjo stanovanj v višini letno oblikovanih sredstev za stanovanjsko iz-

gradnjo, kar naj bi zadoščalo za nadomeščanje delavcev.

Ob združitvi s premogovniki Senovo, Kanižarica je bilo ugotovljeno, da se skupno s programom odpiranja izvajajo tudi programi izgradnje stanovanj, ki naj bi zagotavljali potreben stalež za doseganje planirane proizvodnje.

Ob izteku tega srednjeročnega obdobja ugotavljamo naslednjo realizacijo:

— na področju Hrastnika in Trbovelj bo s končano izgradnjo v objektih na Trgu revolucije in Birtiču zgrajenih tristo stanovanj, nadaljnjih 168 pa je vprašljivih tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju;

— na področju Zagorja niso pričeli z odpiranjem jame Kotredež zahod in jame med 8-9 obzorom, pač pa je bilo ugotovljeno podaljšanje odkopavanja v sedanji jami med 6-8 obzorom do leta 1995. Kljub temu, da je bilo z aneksom k investicijskemu programu predvideno, da se že v letu 1986 uvede delo s 303 delavci, vlaganja v stanovanje niso sledila potrebam;

— na področju jame Dol izvajajo raziskovalna dela, tako da so odpiranje jame prestavili v naslednje srednjeročno obdobje.

Na znatno zaostajanje stanovanjske izgradnje vpliva predvsem gospodarska situacija, v kateri se nahajamo, in ki se kaže predvsem skozi naslednje elemente:

— dejanska rast cen v stanovanjski izgradnji je znatno hitrejša od rasti osebnih dohodkov in s tem vezane višine sredstev za stanovanjsko izgradnjo;

— s kreditno-monetarno politiko so omejene možnosti najemanja bančnih kreditov

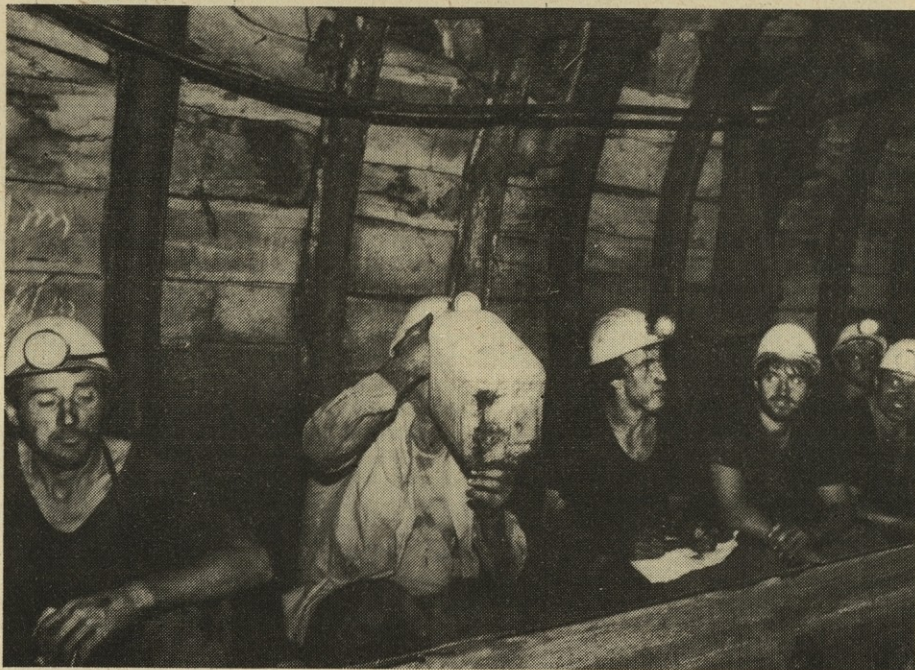
— praktično jih v okviru Temeljne banke Zasavje za stanovanjsko gradnjo skoraj ni bilo v celotnem tekočem obdobju;

— spremenjena zakonodaja finansiranja stanovanjske in komunalne gradnje povzroča izpad sredstev za komunalno gradnjo in s tem oblikovanje tako imenovane „polne cene“;

— znižanje višine prispevne stopnje s 15 % od BOD na 9 %;

— mnenje SDK — Centrale Ljubljana o namenski rabi energetskih sredstev za izgradnjo stanovanj;

— poleg navedenih problemov pa se s sklepom skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SR Slovenije priznava po-

Med malico v Pasetti polju v jami Trbovlje.
Foto: B. Klančar

večana stopnja zavarovalne dobe, ki omogoča dodatno upokojitvev 189 delavcem v letih 1984 do 1985.

Navedena problematika ima znaten vpliv na to, da število dejansko zaposlenih v posameznih premogovnikih ne dosega planiranega staleža. Prav tako že vsi zaposleni delavci nimajo rešenega stanovanjskega vprašanja, saj je od 309 prošenj 113 delavcev brez stanovanja, 196 delavcev pa živi v starih in tudi neprimernih stanovanjih, ki jih bo v bližnji bodočnosti potrebno porušiti in nadomestiti z novimi. Ob prehodu v novo srednjeročno obdobje se ob nerešenih stanovanjskih potrebah že zaposlenih delavcev srečujemo še s problematiko zaposlovanja novih delavcev zaradi planiranega porasta proizvodnje v rudnikih rjavega premoga.

Kljub planom proizvodnje, ki temeljijo na znatni rasti produktivnosti, je potrebno v naslednjem srednjeročnem obdobju na novo zaposliti 1412 delavcev, od tega 847 zaradi nadomeščanja upokojenih rudarjev.

Tako bo potrebno v naslednjem srednjeročnem obdobju reševati stanovanjsko vprašanje 1525 delavcem, pri čemer pa ni upoštevana fluktuacija in s tem zmanjševanje stanovanjskega fonda.

Ocenjujemo, da bomo stanovanjsko problematiko razreševali na naslednje načine:

- v 95 primerih s polno zasedbo v obstoječih samskih domovih, v devetdeset z gradnjo oziroma preureditvijo samskega doma v Zagorju (s tem bi bilo 15 % celotnega staleža rudarstvom v samskih domovih);
- z revitalizacijo in preurejanjem obstoječega stanovanjskega fonda pa v sto primerih.

Tristo stanovanjskih prosilcev:

- z zaposlovanjem tistih, ki so se v preteklosti zaposlili v drugih panogah in imajo rešen stanovanjski problem, dejavnosti, v katerih delajo, pa težko zaposlujejo potrebno število delavcev;

- z izboljšanjem položaja rudarstva se za ta poklic odločajo tudi prebivalci iz domačega okolja, ki že imajo rešeno stanovanjsko vprašanje oziroma bodo vsaj nekaj časa živeli v skupnem gospodinjstvu s starši;

- s sodelovanjem oziroma sofinansiranjem organizacij, v katerih so zaposleni zakonci naših delavcev.

Tristo stanovanjskih prosilcev:

- s pospeševanjem individualne gradnje s sistemom kreditiranja in ustanovitve stanovanjske zadrage,

- 640 z družbeno usmerjeno stanovanjsko gradnjo.

Za opisani način razreševanja stanovanjske problematike bi v naslednjem srednjeročnem obdobju potrebovali finančna sredstva v višini 31 % od BOD. Iz prikazane problematike je razvidno, da je nemogoče iz lastnih sredstev zagotavljati potrebna finančna sredstva.

Za sestavo realnih planskih dokumentov je potrebno opredeliti načine razreševanja stanovanjske problematike ter zagotoviti tudi realne možnosti finansiranja. Za realizacijo opisanih problemov je potrebno opraviti aktivnosti po sprejetih zaključkih delavskega sveta DO Rudniki rjavega premoga Slovenije.

- razčistiti kontradiktornost mnenj centralne SDK Ljubljana in Republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora v

zvezi z namensko rabo energetskih sredstev za stanovanjsko izgradnjo;

- ponovno preveriti možnosti kreditiranja s strani Temeljne banke Zasavje, v primeru nezmožnosti pa ugotoviti ali obstaja druga banka, ki bi sodelovala pri pospeševanju stanovanjske izgradnje;

- preveriti ali obstajajo drugačne možnosti za finansiranje komunalne gradnje;

- preko samoupravnih organov in delegatov je potrebno v ISEP doseči povečano stopnjo stanovanjskega prispevka;

- dosledno izvajati opredelitve o zagotavljanju lastne udeležbe;

- pri izdelavi prioriteten list prosilcev stanovanj kakor tudi pri dodeljevanju stanovanj zagotavljati čimvečjo soudeležbo OZD, kjer so zaposleni zakonci naših delavcev;

- zagotoviti hitrejšo in učinkovitejšo ustanavljanje in uveljavljanje stanovanjske zadrage;

- preko strokovnih služb in samoupravnih organov doseči boljše strokovno prisotnost in s tem večji družbeni nadzor na tem področju;

- preko samoupravnih organov in skupščinskega sistema bi morali zagotoviti, da porabniki ob sprejemanju SaS o temeljih plana samoupravnih stanovanjskih skupnosti v naši republiki zagotovijo tudi določen odstotek stanovanjskega prispevka namensko za razreševanje stanovanjskih vprašanj rudarjev.

Od uspešne realizacije predlogov in sklepov bo odvisna tudi uspešnost razreševanja stanovanjske problematike.

Branko Lukšič

Kadrovska problematika na Rudniku Zagorje

V TOZD Rudnik rjavega premoga Zagorje je iz leta v leto problem pomanjkanja kadrov, predvsem profila rudar — kopač. Vzroke za takšno stanje, bi morali poiskati precej let nazaj, ko je zaradi gospodarske politike začelo rudarstvo nazadovati.

Z uvajanjem novih oziroma drugih energetskih virov so se potrebe po premogu iz leta v leto manjšale, manjšala se je proizvodnja, zmanjševati pa je bilo treba tudi število

zaposlenih. V letu 1969 je bil pri republiškega sekretariatu za delo izdelan celo osnutek zakona o posebnih pogojih za pridobitev izjemne predčasne pokojnine za rudarje, katerim bi zaradi že omenjenih razmer prenehalo delovno razmerje proti njihovi volji in bi bili kakorkoli nesposobni za prekvalifikacijo. Posledice takšnega stanja so občitne še danes, kar se vidi iz naslednje tabele zniževanja staleža:

Leto	1960	1965	1970	1975	1980	1984 30.9.1985
št. delavcev	2142	1846	1182	1081	851	836 884

Po letu 1974 se je položaj pridobivanja energetskih virov spet zaostрил.

Stališče pristojnih republiških organov je bilo, da je nujno potrebno izkoristiti vse obstoječe vire v premogovništvu. Za uresničitev tega pa so bili in so potrebni kadri. S pospeševanjem proizvodnega procesa v rudarstvu in zagotavljanjem energetskega vira se pojavlja vse večja migracija delavcev iz drugih republik. To so nekvalificirani delavci, ki potrebujejo določen čas za spoznavanje pogojev dela v rudarstvu in v začetku še niso visoko produktivni, nimajo delovnih navad itd. Vsi ti pa nujno potrebujejo samska ali družinska stanovanja. Tako se vzporedno s problemom kadrov pojavlja tudi stanovanjski problem.

Za realizacijo proizvodnega plana v prihodnjih letih je nujno potrebno zagotoviti povečanje staleža od dosedanjih 896 (stanje 15. 10. 1985) na 1371 v letu 1990.

Da bi ta stalež dosegli, ne vidimo druge rešitve, kot da novosprejetim nekvalificiranim delavcem še naprej omogočimo trenutno najbolj učinkovito in uspešno izobraževanje ob delu za poklic rudarja — kopača, da jim omogočimo normalno družinsko življenje v kraju, kjer delajo in jih tako obdržimo v kolektivu. Da pa bi to lahko dosegli, so poleg ostalega nujno potrebna družinska kakor tudi samska stanovanja. Z zagotovitvijo družinskih stanovanj, bi se tudi zmanjšali izostanki z dela, tako bolezenski kakor tudi izostanki zaradi nesreče pri delu. Delavci bi bili bolj sproščeni, bolj osredotočeni na delo, ker bi tako odpadla skrb za družino. V ilustracijo stanovanjskega problema naj navedem, da smo zaradi upokojitve rudarjev v obdobju od leta 1980 do 30. 6. 1985 izgubili kar 353 delavcev, ki pa so ostali v rudniških stanovanjih, in da bo odšlo v pokoj do leta 1990 še 192 rudarjev. Da bi predvideno rast zaposlovanja

do leta 1990 izpolnili, bi morala biti gradnja novih stanovanj osredotočena na obdobje 1986—1990, in sicer v dveh etapah. Prva naj bi zajemala zvišanje staleža glede na odkopavanje črne talnine, za kar bi potrebovali oca 120 do 130 delavcev in s tem v zvezi tudi isto število stanovanj, druga etapa pa bi zajela odpiranje jame Zahod in še dodatnih 200 stanovanj.

Poleg že naštetih problemov, trenutno najbolj aktualnih, pa se porajajo problemi tudi pri sami disciplini, odnosu do dela, neopravičenih izostankih in še kje. Te odnose je spremeniti čez noč nemogoče. Treba bi bila korenita preobrazba tistih najbolj problematičnih. Vendar je kljub vsem naporom pristojnih služb uspeh brez sodelovanja njih samih polovičen.

Problem je tudi v sami kvalifikacijski strukturi zaposlenih, ki še zdaleč ne ustreza potrebam za opravljanje del in nalog. Predvsem je ta najbolj opazen pri delavcih v jami. Nova priznana višja stopnja benefikacije je tako rekoč pogojevala izgubo kvalificiranih in visoko kvalificiranih rudarjev — kopačev, ustrezna nadomestitev le teh pa je vezana vsaj na pet do deset let dela v jami s predhodno pridobitvijo potrebne kvalifikacije.

Ustreznega nadomestila za upokojene rudarje je iz zunanjih virov nemogoče dobiti, prav tako pa jih je tudi nemogoče dobiti prek usmerjenega izobraževanja — RŠC, kajti število ur praktičnega pouka je vsekakor premajhno in tudi ni dovolj kvalitetno, da bi lahko bili enakovredno nadomestilo za rudarje — kopače z dolgoletno prakso. Pri izobraževanju kadrov v usmerjenem izobraževanju bi morali stremeti za tem, da bi pridobili čim več učenec iz domačih krajev, ker bi bil to nekak garant, da ostanejo v tozdu in da tako toz v svojih srednjeročnih kakor tudi v dolgoročnih planih nanje lahko računa.

Leopolda Renko

Visoka proizvodnja premoga v Jugoslaviji

Rudarji jugoslovanskih premogovnikov so tudi v septembru letos nadaljevali z dobrim in učinkovitim delom. V septembru so nakopali namreč več kot 6 milijonov ton premoga — črnega in rjavega ter lignita. Septembrska proizvodnja je tako večja od lanskega enakega meseca za 417.000 ton. Skupna letošnja devetmesečna proizvodnja znaša 50 milijonov 232.000 ton premoga, kar je za 1 milijon 984.000 ton premoga več kot lani.

V primeru, če bo tudi v naslednjih mesecih znašala mesečna proizvodnja premoga več kot šest milijonov ton, bi se zelo približali izpolnitvi načrta po sprejeti energetske bilanci. Namesto predvidenih 70 milijonov bo znašala letošnja proizvodnja premoga 69 milijonov ton. Povpraševanje po premogu pa ne prenehoma narašča, vendar vsem potrebam in naročilom ni mogoče ustreči, čeravno rudarji v domala vseh premogovnikih delajo tudi ob sicer dela prostih sobotah, ponekod pa tudi ob nedeljah.

V Splošnem združenju premogovnikov Jugoslavije načrtujejo, da bi prihodnje leto nakopali v vsej državi okoli 73 milijonov ton premoga. Da pa bi to proizvodnjo lahko dosegli, bo treba zagotoviti tudi potreben denar, predvsem deviz za uvoz opreme, nadomestnih delov, reprodukcijskega materiala itd. in pa denar za izvajanje načrtanih investicijskih del pri odpiranju novih in modernizacijo obstoječih premogovnikov.

Janko Savšek — novi odgovorni urednik

Delavski svet sozd REK EK je na svojem 8. zasedanju v tej mandatni dobi dne 24. septembra sklenil, da je z veljavnostjo od 1. oktobra 1985 dalje novi odgovorni urednik glasila Srečno Janko Savšek, dipl. soc., član poslovnega odbora sozd REK EK za splošne, kadrovske in samoupravne zadeve. Predlog za imenovanje tovariša Janka Savška za novega odgovornega urednika je pripravil koordinacijski odbor Osnovnih organizacij Zveze sindikatov pri našem kombinatu. S predlogom se je strinjal tudi časopisni svet glasila Srečno in ga na temelju pravilnika o izdajanju glasila predlagal za imenovanje na to mesto.

Tovariša Savška večina članov kolektiva pozna bodisi kot našega sodelavca bodisi kot svoječasnega novinarja pri Ljubljanskem dnevniku ali kot vodjo študijskega središča politične šole CK ZKS za področje revirskih občin.

Z izidom 9. številke letošnjega letnika glasila Srečno, ki je izšla koncem septembra letos, pa je presahnila ta dolžnost, to je urednika glasila Srečno, dosedanjemu odgovornemu uredniku Janezu Oberžanu, ki je bil zaposlen kot tajnik samoupravnih organov v splošnem sektorju dsss sozd REK EK. Tovariš Oberžan je bil namreč upokojen in mu je ta dolžnost prenehala veljati.

V času njegovega sodelovanja pri urejanju glasila Srečno se je tovariš Oberžan prizadeval za čim kvalitetnejšo vsebino našega glasila. Izrekamo mu zahvalo za opravljeno delo in mu želimo dolgo in

zdravo življenje, pa tudi uspeh pri delu, ki ga bo prav gotovo še opravljal v krajevni skupnosti, v kakšni organizaciji ali društvu.

Proizvodnja električne energije po načrtu

Po podatkih slovenskega elektrogospodarstva je znašala potreba električne energije v Sloveniji v prvih devetih mesecih letošnjega leta 6,38 milijarde kWh, kar je 3,5 % več kot lani v istem obdobju. Industrijska proizvodnja v Sloveniji se je v tem obdobju povečala za 0,9 %. Hidroelektrarne so v Sloveniji je zato za 1,5 % manjša od dosežene proizvodnje v devetih mesecih lanskega leta. V tem času je Slovenija dobila iz drugih republik 723 milijonov kWh elektrike, hkrati pa je oddalo 683 milijonov kWh elektrike v druge republike. Iz Slovenije je bilo izvoženo v tem obdobju 166 milijonov kWh, uvoženo pa 49 milijonov kWh elektrike.

V Jugoslaviji pa je znašala skupna proizvodnja električne energije v prvih devetih mesecih 49, 5 milijarde kWh, kar pomeni 100 % napram načrtu za to obdobje oziroma 4,7 % nad doseženo proizvodnjo v istem obdobju lani. Od tega so proizvedle HE 18,4 milijarde kWh. TE na premog so dale 26,6 milijard kWh, nuklearna elektrarna Krško je dala 2,7 milijarde kWh, proizvodnja TE na tekoča in plinasta goriva pa je znašala 1,8 milijarde kWh elektrike. Skupna bruto poraba elektrike v tem obdobju je znašala 48,9 milijarde kWh, kar je 5,9 % nad porabo v istem obdobju lanskega leta. V tem času je bilo uvoženo 2 milijardi kWh, izvožene pa 1,6 milijarde kWh električne energije. Skupne omejitve so v tem obdobju znašale 200 milijonov kWh ali 0,4 % od skupnih potreb. Skupno stanje energije v akumulacijskih jezerih je znašalo 2 milijardi kWh.

Problematika službe za varstvo pri delu

Nesreče pri delu: V obdobju januar-september se je v delovni organizaciji Rudniki rjavega premoga Slovenije in DSSS SOZD REK EK primerilo sledeče število nesreč:

lahke	705
težje	25
smrtne	1
skupaj	731

To pomeni, da se je število nesreč povečalo, zmanjšalo pa v primerjavi z istim obdobjem 1984 za 18 nesreč oziroma za 2,5 %.

Pregled števila nesreč po posameznih TOZD v RRPS in delovnih skupnostih primerjalno z istim obdobjem 1984. leta.

Pregled števila nesreč po posameznih TOZD v RRPS in delovnih skupnostih primerjalno z istim obdobjem 1984. leta.

TOZD oz. DS	Število nesreč leta		Indeks
	1985	1984	
RRP Hrastnik	191	195	98
RRP Trbovlje	157	156	100,6
RRP Zagorje	86	53	162,0
RRP Laško	21	24	87,5
RRP Senovo	117	90	130,00
RRP Kanižarica	89	154	57,80
Separacija Trbovlje	41	24	171,00
Rud. šol. center	26	12	217,00
DS-SS-RRPS	2	4	50,00
DS-SS-SOZD-REK-EK	1	1	100,00
Skupaj	731	713	102,5

Iz tabele je razvidno, da se je število nesreč v posameznih tozidih bistveno povečalo v primerjavi z istim obdobjem v letu 1984.

V obdobju 1-9 se je primerilo 705 lahkih nesreč, 25 hujših in ena smrtna na separaciji Trbovlje, in to ne na delovnem mestu, ampak izven območja delovnega mesta.

Iz tabele 2 je razvidna struktura nesreč oziroma je prikazano, pri katerih opravilih se najpogosteje dogajajo nesreče pri delu po vrstnem redu.

V obdobju 1-9 sta se primerili dve skupinski nesreči, pri katerih so bili poškodovani

štirje delavci (pri vsaki dva in sicer ena na pripravi v premogu in ena na odkopu).

Hujše nesreče pri delu:

— v času predstavitve sekcije SHP Marrel Hydro in zaradi povečanih pritiskov je vrglo paličasto vzmet stojke iz ležišča. Poškodovana je delavca v spodnjo čeljust. Vzrok: nezaščitene vzmeti pri SHP podporju Marrel Hydro.

— V času transporta povratne postaje za EVT-120 po žlebovih — koritih ZET-31 po vpadniku je transportni skupini ušla vrv, na

katero je bila navezana povratna postaja in huje poškodovala delavcu desno nogo, pod kolenom. Vzrok: grobo kršenje navodil za transport po vpadniku, brez ustrezne signalizacije in obvestil, ki so se nahajali na vpadniku.

— Ko so izdelovali strop v progi, se je iz kontakta črna talnina krovina odločil kos krovine, ki je poškodoval delavca po levi roki in plečih. Vzrok: nenadna odločitev samice brez predhodnega znaka.

— V času nameravanega dodatnega zavarovanja krušljive stene v progi se je porušil strop zaradi vijaka, s katerim je bila pritrjena nosilna traverza stropnik TH lokov. Vijak se je odtrgal in delavca huje poškodoval po glavi in gornjem delu trupa. Vzrok: nenadno sproščeni pritiski so povzročili, da se je vijak odtrgal, čemur je sledil zrušek.

— V fazi rušenja Salzgitter podporja je iz nadkopenega dela odkopa priletel večji kos jalovine in pritisnil gleženj desne noge delavca ob transporter in mu ga huje poškodoval. Vzrok: neprimeren pristop k delu, ker rušna stena v času prestavitve oziroma sprostitev stojke ni bila dovolj zavarovana.

— Pri potiskanju vozička, naloženega s koriti EVT-120, je nepravilno naloženo korito zadelo v TH podboj in zdrsnilo nazaj in pri tem udarilo v glavo delavca in ga huje poškodovalo. Vzrok: nepravilno naložena korita v voziček.

— Ko je šel delavec iz strugarnice v kovčnico je stopil verjetno na spolzko tirnico, pri čemer mu je spodrsnilo. Pri padcu si je huje poškodoval desno stran kolka. Vzrok: spolzka tla.

— Ob transportu TH lokov z dvoverzišnim transporterjem DVT-620 je prišlo do hujše poškodbe glave delavca, ki se je nahajal pri tipkalu za zagon transporterja. TH lok se je zataknil ob korito, prečka verige je zadnji konec TH loka zagrabila in ga napela. Pri sprostitvi TH loka ga je vrglo v glavo delavcu. Vzrok: prepozna zaustavitve transporterja, pri čemer strežnik ni upošteval vztrajnosti obratujočega transporterja ob zaustavitvi.

— Pri čiščenju premoga izpred sekcij SHP Marrel Hydro zaradi nameravane premaknitve sekcije proti čelni steni se je iznenada odločil s čelne stene večji komad premoga ter padel delavcu na desno ramo in ga zbil ob sekcije, pri čemer je dobil poškodbe desne lopatice, križa in reber. Vzrok: pomanjkljivo pregledana in zavarovana čelna stena.

— V času nameščanja stropnice na prečnem odkopu je prišlo do odločitve večje plošče premoga, kar je povzročilo poškodbo leve strani obraza. Vzrok: nenadna odločitev premoga brez predhodnega znaka.

— Ko je hotel delavec vzeti potreben material iz omare, potreboval ga je za podaljšanje osi pri bobnu, je stopil na stružnico. Pri tem mu je spodrsnilo, pri padcu si je huje poškodoval zapestje leve roke. Vzrok: ni si pripravil pravega stojišča, podcenjevanje nevarnosti.

— Pri dvigovanju iztirjenega vozička, naloženega z delom sekcije Becorit, mu je ročna dvigalka zdrsnila iz roke. Pri tem si je huje poškodoval prste leve roke. Vzrok: spolzka tla, nepravilen pristop k dvigovanju iztirjenega vozička.

— Ob vpenjanju Salzgitter stojke pod stropnico je prišlo do zdrsnitve stojke, kar je povzročilo zlom prstnih kosti in raztrganino na dlani na levi roki delavcu, ki ni bil za ta delu usposobljen. Vzrok: do zdrsa stojke je prišlo zaradi tega, ker stojka ni bila fiksirana s svornikom, s tem so bila kršena navodila.

— V času spenjanja vozičkov, naloženih z jalovino, je prišlo do naleta polnih vozičkov od prevračalca separacije v voziček, ki

ga je delavec hotel pripeti k vlakcu. Zaradi nepravilnega položaja pri spenjanju je delavcu stisnilo desno podlaktico med odbijajući in jo huje poškodovalo. Delavec je bil v 15-dnevnem uvajanju, dela ni opravljal pod doslednim neposrednim nadzorom.

— V času transporta vrhačev s transporterjem in jemanjem s transporterja, ki ni bil zastavljen, je delavcu desno roko pritisnilo ob jekleno stojko in mu jo huje poškodovalo. Vzrok: kršenje navodil.

— V času rednega prevoza ljudi v jamo je prišlo do hujše poškodbe desne roke delavcu, ki je roko držal izven območja profila kletke — verjetno je imel naslonjeno na vrata na kletki. Vzrok: kršenje navodil za osebni prevoz z izvozno kletko.

— V času obratovanja smernega transporterja, ki transportira premog s širokega čela, je po njem prineslo večji komad premoga — pridobivali so iz nadkopenega dela. Delavec je stal na neprimernem mestu ob transporterju, ki transportira premog s širokega čela v fazi podkopenega dela. Zaradi neprimerne mesta strežnika transporterja je večji komad premoga prijel delavcu levo nogo in jo potegnil pod pogonski del transporterja in mu jo huje poškodoval. Vzrok: delavec se je postavil na nevarno mesto.

— V času dvigovanja oziroma utirjevanja iztirjenega vozička z motalom je prišlo zaradi sunkovitega premika vozička, kar je povzročilo zvrnjenje vozička, in hujšo poškodbo desne noge delavca, ki se je v časi utirjevanja nahajal na nevarnem mestu.

— Ob prevozu z akulokomotivo na separaciji je strežnik lokomotive peljal skozi utesnjen prostor. Pri tem je imel desno nogo izven kabine lokomotive, kar je povzročilo hujšo poškodbo desne noge, ko je peljal lokomotivo skozi utesnjen prostor. Vzrok: kršenje navodil, delavec je bil odrejen na samostojno delovno mesto, za katero ni bil usposobljen.

— Pri prestavitvi trenjske stojke preko transporterja DVT-620 je delavcu ob vstopu v korito spodrsnilo, da je padel. Pri tem si je huje poškodoval roko v zapestju. Vzrok: spolzka tla.

— Pri prenosu razstrelilnih sredstev je delavec stopil v zanko odvite vrvi motala. V tem momentu je skupina v vpadniku sprostila gondolo na enotirni viseči progi. Ker je bila vrv pripeta na gondolo, je pri sprostitvi gondola potegnila vrv na vrh vpadnika. Vrv je huje poškodovala nogo delavcu, ki je imel nogo v zanki odvite vrvi. Vzrok: grobo kršenje navodil za prevoz po vpadniku.

Iz analiz nesreč je razvidno, da je tako pri lahkih nesrečah kot tudi pri hujših v pretežni meri prisotno:

- osebni faktor (kršenje navodil, podcenjevanje nevarnosti);
- pomanjkanje delovnih izkušenj (neizostren občutek za varno delo),
- neurejeno delovno okolje,
- pomanjkljiva organizacija dela,
- nedosledna kontrola izvajanja varnostnih ukrepov in varnega delovnega okolja s strani nadzornega osebja.

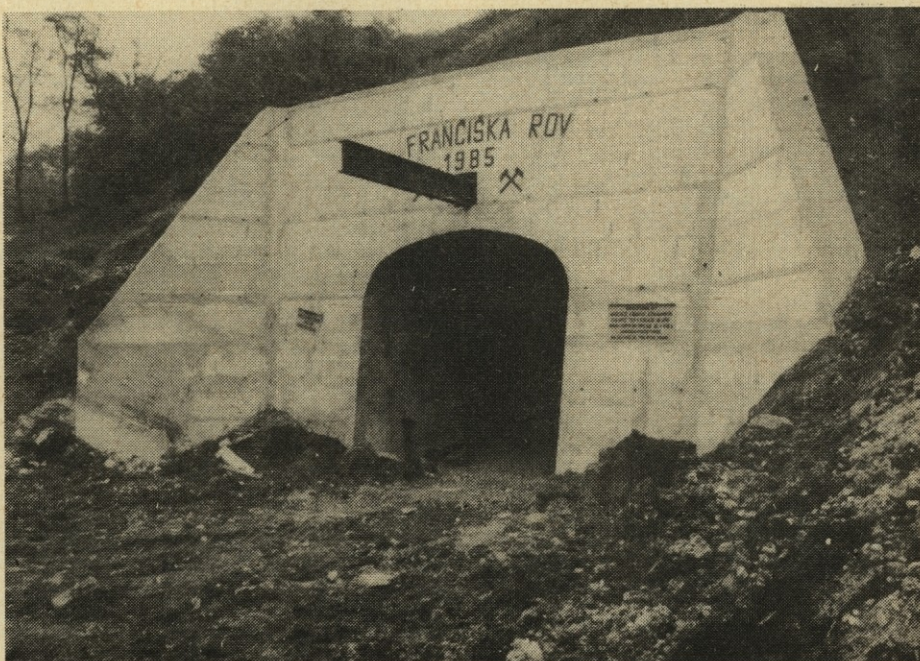
NEVARNI POJAVI

Ogrevanja in jamski ognji. Prihajalo je do ogrevanja premoga, in sicer v jamah Ojstro, Hrastnik, Trbovlje, Senovo, Kanižarica, Loke in tudi do pojava manjših lokalnih jamskih ognjev. Pojavljali so se na samih širokih čelih in v progah ter tudi ob sipalnikih, ki so izdelani v premogu.

Vzroki za te pojave v progah in sipalnikih so predvsem v nekvalitetni izdelavi prog po premogu (nesanirane odprtine v stropu proge in podobno). Na širokih čelih pa prihaja do ogrevanja premoga zaradi premajhnih napredkov širokih čel, katere pogojuje premajhna obložitve. Za odstranitev teh pojavov je dosledno tehnično pravilno izvajanje del po izdanih navodilih ter doslednega izvajanja zadanih napredkov širokih čel, ki pogojujejo izpolnjevanje planskih nalog.

Osmoditev gume transporterja s trakom v jami Kotredež v vpadniku V-80/1. Vzrok je bil v tem, ker je trak obratoval brez kontrole in je prišlo do drsanja traku ob pogonski boben zaradi prekomerne zatranosti.

Vdori blata, izrivi blata in izlivi vode. Do vdorov in izrivov blata je tudi v obravnavanem obdobju prihajalo v A polju jame Hrast-

Ustje novega Franciškega rova na Nasipih rudnika Trbovlje s portalom, zgrajenim v letošnjem letu.

Foto: B. Klančar

nik na Koti 87 na širokočelnem odkopu, ki je podprto s SHP Becorit, v količinah 8, 10, 20 m³. Istočasno se je pojavljal povečan pritisk in povečani dotoki vode na čelo.

V jami Ojstro je prihajalo do izrivov blata v polju Terezija II na Koti 160 na širokočelnem odkopu Becorit v količini 4 m³ in 50 m³.

V jami rudnika Senovo je prišlo do vdorov blata v vzhodnem krilu polja Zakov območje sipke

1) in sicer na koti 122 v količini cca 120 m³ in dvakratnega vdora na Koti 112 v količini cca 20 m³ in 30 m³. Vdori so bili pri pridobivanju premoga iz nadkopnega dela.

V jami Trbovlje je prišlo v Zgornjem VII. polju na koti 394 do izriva blata, pomešanega z apnencem, pri izdelavi proge (delovišče RSC) in izliva večje količine zastane vode.

V jami Kanižarica se je voda pojavila v smerni progi na Koti-35 v čelu proge za priključkom vpadnika V-35/150 v količini 10 l/min. Voda je bila kalna in je pritekala v sunkih — največja količina 45 l/min.

V času raziskovalnega vrtnja v jami Kotredež na 8. obzorju je prišlo do izliva vode v količini cca 300 l/min, tlak je bil 7 barov. Vrtina je bila opremljena z zasunom.

V vseh navedenih primerih nevarnih pojavov vdorov, izrivov in izlivov blata in vode so bili podvzeti ustrezni ukrepi za varno sanacijo stanja po vdoru blata oziroma izlivu vode, pri katerih je služba za varstvo pri delu redno sodelovala. Vendar vsi ti ukrepi v največjih primerih ne preprečujejo nadaljnjih nevarnosti za vdore in izlive vode. Zaradi tega je obvezno nadaljevati z raziskavo delovne sredine mehanizma vdorov, odvodnjavanjem območij in urejanjem površine, poškodovane z odkopavanjem. Med drugim se bo potrebno odločiti tudi za spremembo odkopne metode v jamah oziroma poljih, kjer obstajajo potencialne nevarnosti za vdore blata in vode.

Pojavi metana in škodljivih plinov

Metan se je v manjših koncentracijah pojavljal v enem primeru pred vdorom vode in blata v koncentraciji od 0,2 do 1,2 % (jama Hrastnik).

V jami Kotredež na vzožju vpadnika V-80/2 iz vrtine K_j 4/85; v tem primeru ni bilo urejeno zračenje in je koncentracija metana presegla 6 % na delovišču.

V jami Loke je prišlo do izbruha metana v raziskovalnem prekopu RP-50/51 — 0 na 5. obzoru. Pri izdelovanju prekopa ni bilo izvedeno predpisno prevrtavanje. Koncentracija metana je presegla dovoljene količine. Tudi cevovod separatnega zračenja ni bil predpisno podaljšan (koncentracija metana je znašala 0,5 % 10 m pred čelom delovišča, delovišče 4,5 % iz vrtine nad 6 % — vrtina vrtana za razstreljevanje). V danem primeru so dela izvajali brez ustrezne tehnične dokumentacije in dovoljenja za izvajanje del. Pri normalno urejenem zračenju ni prihajalo do nedovoljenih koncentracij metana.

Ogrevanje je spremljal pojav ogljikovega monoksida, v nekaterih primerih tudi nad 0,005 %. V takih primerih so sanacijo izvajali člani reševalnega moštva.

Delavci so se pravočasno umaknili z ogroženih področij, tako da niso bili v nevarnosti. Služba za varstvo pri delu je v enem primeru prepovedala nadaljnje delo, dokler ni pridobljeno predpisno dovoljenje.

Nevarni pojavi pri transportu:

Pobeg vozička po vpadniku V-80/1 v jami Kotredež, pobeg vozička po vpadniku V-262/230 v jami Trbovlje. Večkratni pobeg vlaka polnih vozičkov s polnišča Ojstro. Vsi ti pojavi so se primerili zaradi neupoštevanja navodil.

Nevarni pojavi pri prevozu po jaških:

Padec vozička v prosto globino jaška Vine v jami Kotredež — kršenje navodil. Padec vozička z nivoja Talnega rova K-275 na nivo Savskega obzorja v jašek III. Jama Trbovlje — kršenje navodil.

Zaradi nesporazuma je prišlo do poškodbe delavca v času izrednega prevoza po jašku Reštanj v jami rudnika Senovo. Zaradi neupoštevanja navodil o obnašanju delavcev na kletki pri rednem prevozu ljudi po jašku Hrastnik je prišlo do hujše poškodbe roke enega delavca.

Zruški:

Pogosti so pojavi zruškov manjšega obsega, pri katerih so se primerile tudi nesreče (1 skupinska) kot posledica nepravilnega zavarovanja stropov po odstranitvi, neupoštevanja strukture premoga in prihrbine in prepočasnega napredovanja širokih čel. Na širokem čelu nižje kaloričnega premoga iznad Kotredeškega rova (delovišče RSC) je prišlo do zruška, ki je zapolnil celotno široko čelo. Pri raziskavi v času sanacije je bilo ugotovljeno, da ni bilo doslednega upoštevanja izdanih navodil po potrjeni odkopni metodi.

Ostali primeri, ki lahko posredno ali neposredno vplivajo na varnost delavcev.

— Prinašanje cigaret v jamo — (jama Kotredež, Ojstro).

— Problem nošenja samoreševalcev v jamo.

— Blokiranje zavor pri izvoznem stroju jame Kotredež kot posledica preobremenitve — enostranske.

— Motnje v črpanju vode v črpališču na 6. obzoru jame Kotredež.

— Pretrga gumi traku (Hrastnik, separacija Trbovlje).

— Odstranjevanje zaščit pri transporterjih.

— Pomanjkljiv nadzor pri uvajanju novincev.

— Razporejanje delavcev na delovna mesta, za katera nimajo ustrezne usposobljenosti.

Vse te nevarne pojave pogojujejo premajhna usposobljenost delavcev in do neke mere tudi nadzornega osebja:

— razporejanje delavcev na delovna mesta, za katera nimajo ustrezne usposobljenosti;

— nedoslednost nadzornega osebja pri kontroli izvajanja varnostnih ukrepov;

— neizvajanje potrebnih in opredeljenih tehnično varnostnih ukrepov, ki so opredeljeni v potrjeni tehnični dokumentaciji;

— izvajanje del brez predpisane tehnične dokumentacije in izdaje dovoljenja za izvajanje del (občasno);

— kršenje predpisov in navodil za varno delo;

— pojavljajo se primeri, ko so razporejeni nadzorniki na odgovorna delovna mesta, za katera še nimajo zahtevanega strokovnega izpita;

— pojavljajo se primeri, da delavci ne ustrezajo predpisanim pogojem.

Služba za varstvo pri delu redno spremlja in ukrepa pri vseh nastalih varstvenih problemih, vendar istočasno ugotavlja, da se ti ukrepi dosledno ne izvajajo, ker se primeri ponavljajo. Ob vseh teh dogajanjih se pojavlja vprašanje „Kaj dela služba za varstvo pri delu?“

Pravilno vprašanje je: „Kaj naredimo vsi, ki smo odgovorni za varnost delavcev in njihovo varno delovno okolje?“ Predpisi in zakonska določila so enaka za vse, tako za tehnično nadzorne delavce kot za delavce v službi varstva pri delu.

Le s skupnim delom in doslednim izvajanjem varstvenih ukrepov bo dosežen željen napredek.

Delovanje in aktivnosti službe za požarno varnost

V skladu z zakonom o varstvu pred požari deluje v okviru službe varstva pri delu aktivnost za požarno varnost v DO RRPS. V službi varstva pri delu DO RRPS (skupnih službah) je referent za požarno varnost.

V obravnavanem obdobju je bilo v zvezi z izboljšanjem stanja požarne varnosti opravljeno sledeče:

— izdelan je bil osnutek pravilnika o varstvu pred požari, ki je v javni razpravi;

— obnovljen je bil načrt varstva pred požari za območje RRP Hrastnik, za Zagorje je še v izdelavi;

— imenovane so bile odgovorne osebe za kontrolo požarnega varstva;

— izvedeno je bilo usposabljanje delavcev s področja varstva pred požari, na nekaterih področjih je v izvajanju;

— uvedena je bila ustrezna evidenca v skladu z zakonom o varstvu pred požari;

— izvedeno je bilo praktično prikazovanje gašenja z gasilnimi sredstvi delavcem na zunanjih delovnih enotah;

— odpravljale so se pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene pri pregledu stanja po internih komisijah in pristojne inspekcije.

Pri opravljanju del in nalog s področja požarne varnosti obstajajo določeni problemi, ker nekateri odgovorni delavci ne kažejo pravičnega odnosa do dogovorjene organiziranosti službe.

Z ustreznim sodelovanjem odgovornih delavcev na posameznih TOZD v RRPS se lahko doseže enoten pristop k izdelavi požarnih načrtov in enotna politika nabave opreme in sredstev.

To je potrebno v smislu preventivnega delovanja službe.

Jože Čič

Varstvo pri delu v DO RGD

V DO RGD se je v obdobju I-VI. 1985 pripetilo skupaj 138 nesreč pri delu, od tega dve hujši. Skupinskih in smrtnih poškodb ni bilo.

Glede na prvo polletje 1984 predstavlja to 15 poškodb več ali 12 %, število zaposlenih pa se je povečalo od povprečnega števila 930 na 1170 ali za 238 oziroma za 25,8 %.

V posameznih tozidih, gradbiščih in delovnih enotah je bilo od 1.1.-30.6.1985 poškodovanih 138 delavcev.

Stanje napram prvemu polletju 1984 se je deloma izboljšalo. Kljub temu, da se je absolutno število poškodb v DO povečalo od 123 na 138 oziroma za 12,2 %, je z ozirom na

1000 zaposlenih delavcev število poškodb za 11 % manjše. Poudariti moramo, da se je število delavcev DO RGD v letu 1985 napram letu 1984 povečalo za 238 ali za 24,5 %, in to zaradi vključitve TOZD IMD v DO RGD za 158 delavcev, zaradi reorganizacije in prerazporeditve delavcev DSSS IMD v SS DO RGD se je število delavcev skupnih služb povečalo za 20, v TOZD RIG pa za 55. Deloma se je povečalo število zaposlenih v AVTOPREVOZU za 6 %, dočim je v TOZD GRAMAT število zaposlenih ostalo isto.

V TOZD RIG vključno z delavci DE Elektrostrojnega vzdrževanja se je pripetilo sku-

paj 116 nesreč, prav toliko kot v istem obdobju leta 1984, vendar je na število zaposlenih upadlo število poškodovanih delavcev za 8 %, kar bi lahko smatrali kot določen uspeh na tem področju napram letu 1984, ko je bilo sorazmerno veliko poškodb.

Zlasti se je izboljšala situacija na gradbišču RUŽV, kjer se je število poškodb napram istemu obdobju za leto 1984 na 1000 zaposlenih delavcev zmanjšalo za 61 %, v Labinu za 84 %, Laškem 72 %. To so gradbišča z manjšim številom zaposlenih in predstavlja že ena poškodba visok odstotek. Od večjih gradbišč so ugodni pokazatelji za gradbišče Velenje, kjer je število poškodb zmanjšano za 57 %, v Hrastniku za 24 %. Izreden porast poškodb pa je opazen na gradbišču Trbovlje, kjer beležimo porast za 148 %, na gradbišču Zagorje pa 15 %. Najugodnejši pokazatelji za prvo polletje so za gradbišče Labin, kjer je bil od 41 delavcev poškodovan le eden oziroma 24 na 1000 zaposlenih. Najneugodnejše pa je gradbišče Trbovlje z 20 poškodbami od 73 zaposlenih oziroma 273 na 1000 zaposlenih. Labinu sledi T. Velenje z 41, Laško 76, Hrastnik 163, Zagorje 190, Ivangrad 218, RUŽV 230, Lubnica in Trbovlje 273 poškodb na 1000 zaposlenih.

V DE ESV je bilo 13 delavcev poškodovanih oziroma 117 na 1000 zaposlenih, kar predstavlja 22 % zmanjšanje.

V TOZD RIG sta se od skupnega števila 116 dva delavca huje poškodovala.

Dne 3.4.1985 je prišlo na gradbišču Ivangrad v glavnem transportnem hodniku do hujše poškodbe nekvalificiranega delavca pri dviganju iztirjenega jamskega vozička, polnega jalovine. Voziček je padel delavcu na nogo in mu poškodoval prvi prst, ki so mu ga v bolnici amputirali. Poškodovani delavec je delal v jami dva meseca, delo pa je vodil kvalificirani kopač.

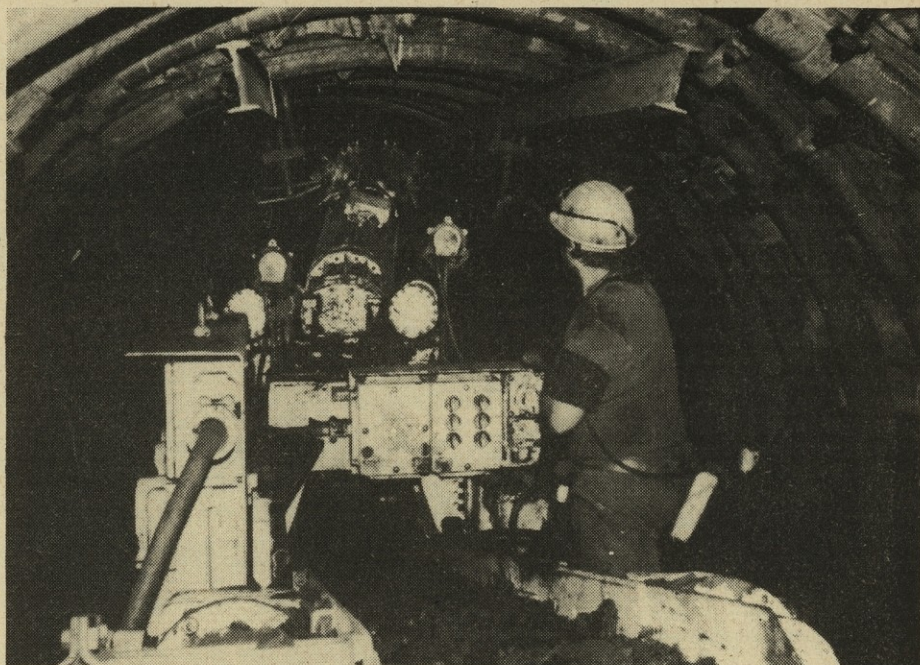
Dne 5.4.1985 je prišlo na gradbišču Trbovlje prav tako do hude poškodbe kvalificiranega delavca pri delu z jamskimi vozički. Ponesrečeni je stal med iztirjenim vozičkom in vlečnim motalom, katerega je upravljal zapustil, ni pa izklopil električnega toka. Zaradi tega je voziček zadel ponesrečenca, mu pritisnil prvi prst leve roke ob ohišje motala in mu ga huje poškodoval.

V TOZD IMD je bilo v navedenem obdobju 11 poškodb, od katerih so bile tri na poti v službo. Od teh je en zlom noge ob izstopu iz avtobusa. Poškodbe na delu so bile lažje, vendar so se skoraj vse pripetile zaradi nepazljivosti ali neupoštevanja varnostnih normativov.

V TOZD GRAMAT je bilo v prvem polletju 1985 — 8 lažjih poškodb pri delu, od katerih bi nekatere imele lahko tudi hujše posledice, pripetile pa so se prav tako zaradi nepazljivosti, neusklajenega dela v delovni skupini, pa tudi zaradi neustrezne zaščite delovnega stroja.

V TOZD AVTOPREVOZ je prišlo do ene poškodbe v kopalnici, ene pri čiščenju kabine, v obeh primerih je delavcu spodrsnilo na stopnici, enemu delavcu pa je padel tujek v oko pri sipalniku jalovišča.

Največ nesreč, to je 22 ali 15,94 % se je pripetilo zaradi udarca ob predmet — v jami in zunaj in so na prvem mestu, tako je tudi v prvem polletju lani. Navedeni podatek dejansko kaže, da pri delu nismo dovolj previdni, oziroma da podcenjujemo nevarnosti ali pa smo brezbržni. Z nekaj več pazljivosti bi se dalo poškodbe te vrste znatno zmanjšati. Na drugem mestu so poškodbe zaradi različnih padcev tujkov v oko. Takšnih poškodb je bilo v jami 7 in zunaj (delavnice) 10 ter je njihov porast napram lanskemu obdobju za 11 oziroma od 4,88 % so porasle na 12,31 % ali za 2,52 krat. Z ozirom na veliko

Izdelava proge s strojem F 6 A v AB polju rudnika Trbovlje.

Foto: B. Klančar

število poškodb zunaj, se da ugotoviti, da delavci v delavnicah ne uporabljajo zaščitnih očal, bili pa so tudi primeri vnetja oči pri varjenju brez zaščitnih mask.

Na tretjem mestu so poškodbe, ki so se pripetile pri manevriranju in prevozu z jamskimi vozički. Takšnih poškodb je 13, od katerih sta dve hujši. Pogosto prihaja do takšnih poškodb pri dviganju jamskih vozičkov. Vzroki so različni — neprimeren način dela, neprimerne orodje (dvigalke), pa tudi nepazljivost in podcenjevanje nevarnosti in neusklajeno delo.

Sledijo poškodbe zaradi padcev premoga in jalovine s sten, 13 in stropa 10. Število poškodb zaradi padcev premoga in jalovine iz stropa se je zmanjšalo od 17 na 10 ali za 42 %, kar predstavlja določen uspeh in so verjetno k temu le deloma pripomogla stalna opozorila odgovornim delavcem — nadzornemu osebju, strelcem in kopačem pri rednem obhodu delovišč kakor tudi pri vsakokratnem preizkusu znanja.

Kljub temu pa predstavljajo poškodbe zaradi padcev jalovine in premoga iz stropa in bokov, katerih število pa se je povečalo od 9 na 13 ali za 43 %, skupaj še vedno prvo oziroma si delijo prvo in drugo mesto s 15,94 % s poškodbami zaradi udarcev ob predmet.

V lanskem obdobju pa so predstavljale skupaj 21,1 %. Moramo poudariti, da se je v letu 1985 znatno izboljšalo stanje na gradbišču RUŽV, kjer smo imeli lani izredno veliko poškodb te vrste pri izgradnji jaškov. Ta rezultat smo dosegli zaradi manjše fluktuacije na gradbišču, boljšega poznavanja hribine, pa tudi večje pazljivosti, poostrenega nadzora in kontrole delovišč. Sledijo poškodbe pri spravi železnih predmetov, udarci ob predmet, pri ravnanju s strojnimi napravami, vbodnine, vreznine in vsekane in pri nakladanju in razkladanju vseh vrst materialov, pri katerih so bili poškodovani zlasti prsti.

Značilno je, da se je povečalo število poškodb od dve na štiri ali za 100 % zaradi padca z višine, od katerih so se tri pripetile zunaj, kar opozarja na neurejenost delovnega okolja in neupoštevanje varnostnih ukrepov za delo na višini.

Prav toliko poškodb je bilo tudi pri hoji v obratnih prostorih v jami in opeklin (4), ki so

jih povzročile slabe tesnitve akumulatorskih svetilk.

Kot izreden primer pri rudarskih delih, ki bi lahko ogrozil varno delo v jami, je bila prekomerna koncentracija in neustrezna kontrola metana, ki se je pojavljala pri raziskovalnih vrтанjih na 8. obzorju jame Kotredež, kjer je bil izvajalec GZ Ljubljana in so bili na urgenco SVD-RGD povzeti ustrezni varnostni ukrepi ter izdelan zapisnik o skupnih varnostnih ukrepih in odgovornostih med RRPS TOZD Premogovnik Kotredež, GZ Ljubljana in DO RGD.

Dne 19.6.1985 se je pri transportu jalovine z 8. obzora jame Kotredež po V-80/1 transportni trak zagodzil z jalovino ob pogonskem valju, zaradi česar je prišlo do trenja, pretrga traku in manjšega pojava dimnih plinov. V tem delu je bil to že drugi takšen pojav. Vzrok je bila odsotnost upravljalca transportnega traku, ki je v tistem času ranžiral jamske vozičke pod sipalnikom.

Delavci SVD so izvršili obhode vseh delovišč v okviru gradbišč v RRPS v T. Velenju, RUŽV kakor tudi na gradbiščih v Labinu, Ivangradu in Lubnici.

V vpadniku Tupljak je bil komisijski pregled vseh objektov in naprav ter določeni ukrepi za varno delo. Za to delovišče je bil izdelan dogovor o skupnih varnostnih ukrepih z investitorjem, vendar je gradbišče samostojno in je praktično vsa odgovornost na izvajalca, to je TOZD RIG.

Za navedeno gradbišče so bila izdana:

- posebna splošna navodila za izdelavo vpadnika,
 - navodila za transport, skladiščenje in uporabo razstrelilnih sredstev gradbišča,
 - načrt obrambe in reševanja,
 - navodila za prevoz s trakovi in transporterji,
 - navodila za prevoz z motalom po vpadniku,
 - izdana druga ustrezna navodila (lamparna, kompresorji, nakladalci).
- Za gradbišče Ivangrad in Lubnica so bili na podlagi ugotovitev izdani ustrezni ukrepi v obliki službenega naloga, kakršni so bili izdani tudi na domačih gradbiščih z vpisom v

knjige rudarskega nadzora ali knjige službenih nalogov.

Z osnovami varnega dela so bili seznanjeni vsi novo sprejeti delavci, in to 149, vendar opažamo, da jim na posameznih gradbiščih ne posvečajo dovolj pozornosti in jih sproti ne seznanjajo s posebnostmi jamskega dela, kar ugotavljamo pri občasnem preverjanju znanja po deloviščih delavci SVD. Opažamo tudi premajhno strokovnost in angažiranje nadzornega osebja na posameznih deloviščih.

Zaradi navedenih nesreč in poškodb delavcev v DO RGD, kjer je bilo v obdobju I.-VI. 1985 zaposleno na domačih gradbiščih in tozdihi skupaj 1168 delavcev, od katerih je bilo 138 ali 11,8 % poškodovanih, lani v istem obdobju pa 13,2 %, je bilo izgubljeno zaradi poškodb v posameznih tozdihi sledeče število delavnikov in denarnih sredstev.

Zdravljenje ene poškodbe v TOZD RIG 20,3 dni, v TOZD GRAMAT pa 6,1 dan oziroma v povprečju 19,0 dni, lani v istem obdobju pa 22,07 dni, tako da je zdravljenje zaradi ene poškodbe skrajšano za 3,07 dni, oziroma za 14 %, kar kaže na zmanjšanje resnosti poškodb. V letu 1983 je znašalo zdravljenje zaradi ene poškodbe v obdobju I.-IX. celo 25,23 dni. Skupno je bilo izgubljeno zaradi poškodb 3.974.518,50 din oziroma na eno poškodbo 28.800,85 din, lani v istem obdobju pa 2.498.816,00 din oziroma 20.315,57 din. Skupni porast znaša 59,1 %.

Resnost poškodb je bila največja v TOZD RIG, kjer je trajalo zdravljenje ene poškodbe 203 dni, najmanjša pa v TOZD GRAMAT, kjer je zdravljenje trajalo 6,1 dan. Resnost obolenj je bila največja v TOZD AVTOPREVOZ, kjer je trajala bolnišnična 16,6 dni, a je bila pogostost le 0,37 x na delavca, v TOZD RIG pa je bila pogostost 1,69 x na delavca ali 5,12 x večja kot v AVTOPREVOZU, zdravljenje vsake bolezni pa je trajalo 7,5 dni ali le 45 % napram v AVTOPREVOZU, iz česar sklepamo, da je bila resnost bolezni v RIG manjša.

V obravnavanem obdobju je bilo 1650 obolenj, tako da je bil vsak delavec 1,41 x v bolniškem staležu, lani pa 1,5 x. Zaradi bolniščin je bilo izgubljenih 13088 delavnikov oziroma je vsaka bolnišnica trajala 7,9 dni, lani pa 9,7 dni. Na podlagi teh podatkov se je število obiskov pri zdravniku zmanjšalo za 6 %, bolniški stalež na eno bolnišnično pa za 19 %, kar predstavlja ustrezno izboljšanje, vendar je % bolnišničnih napram izvršenim delavnikom še vedno 9,8 %. Navedeni podatki so deloma ugodnejši zaradi sorazmerno ugodnih podatkov v IMD, vendar so napram letu 1984, tudi če izločimo IMD, podatki ugodnejši.

Pogostost obolenja v RIG je največja, tako da je bil vsak delavec 1,69 x v bolniškem staležu, sledi Gramat 1,46 x, IMD 0,97 x, DSSS 0,48 x in Avtoprevoz 0,37 x.

V prvem polletju so bili izvršeni obdobjni preizkusi znanja nadzornega osebja, strelcev in nekaterih delavcev. V okviru izobraževanja ob delu so bili skupaj v TOZD - P Hrastnik, Trbovlje in Zagorje organizirani tečaji za polkvalificirane in kvalificirane jamske koparje ter strelce, samostojno pa tečaji za strelce na gradbišču Velenje, kjer so že organizirani izpit, na gradbišču RUŽV in Labin pa bodo izpiti v septembru. Na gradbišču RUŽV so bili vsi delavci na posebnem seminarju, ki ga je vodil predstavnik onkološkega inštituta.

Kot poseben problem, zlasti na izpostavljenih gradbiščih kot sta gradbišči Ivangrad in Lubnica, je vprašanje vodenja in nadziranja del, ker na deloviščih ni ustreznih kadrov za nadzor, prav tako pa manjka strelcev na vseh gradbiščih, še zlasti RUŽV, Labinu, Ivangradu in Lubnici. Še vedno ne vršijo red-

no obdobjnih pregledov delovnih naprav in priprav, manjka pa tudi ustrezne opreme za izvajanje del, tudi opreme za indiciranje plinov.

Na podlagi nove organiziranosti oziroma določil samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev delovnih skupnosti in temeljnih organizacij za opravljanje del skupnega pomena je naloga SVD med ostalimi nalogami tudi proučevanje varnosti delovnega okolja, delovnih razmer in protipožarne zaščite v DO in posamezni TOZD. Poudariti moramo, da je SVD na podlagi sprejete sheme še vedno nepopolna, zlasti pa je nepokrito področje nadziranja elektrostrojnih naprav. Za opravljanje navedenih nalog še ved-

no ni določenega delavca, kljub dvema razpisoma. Prav tako pa tudi ni zadolžene osebe za opravljanje varstva pri delu v TOZD IMD, Avtoprevoz in Gramat, kakor tudi za druge zunanje obrate, še zlasti pa ne za izvajanje protipožarne zaščite. V kolikor ne bodo uspeli notranji ali zunanji razpisi, je brezpogojno potrebno za omenjene naloge določiti osebe in jih tudi ustrezno nagraditi.

S strani Republiškega rudarskega inšpektorata so izvršeni prvi letni pregledi vseh gradbišč, kjer so inšpektorji ugotovili različne pomanjkljivosti, ki jih je potrebno odpraviti na podlagi pravnomočnih odločb.

Franc Mlinar

Ogled sejma rudarske elektrotehnike

Od 2.10.1985 do 5.10.1985 sem bil na službenem potovanju v ZR Nemčiji. Namen potovanja je bil ogled sejma rudarske elektrotehnike v Watensheidu pri Bochumu.

Kot je bilo dogovorjeno in predlagano sta se ogleda udeležila tudi ing. Gračner in Živko iz DO Varnost — Energoinvest — Zagorje.

Razstava oziroma predstavitev elektrotehnike v podzemeljskih rudnikih je pokazala najnovejše dosežke na področju eksploatacije in transporta ter kontrole v rudnikih s podzemno eksploatacijo. Poleg nas so bili prisotni iz Jugoslavije edino še Velenčani, ki so glede opreme v rudarski elektrotehniko vodilni v Jugoslaviji ter celo v Evropi glede na višino jamske proizvodnje.

Na sejmu so nam predstavili najnovejše dosežke v motorskih pogonih (zračno in vodno hlajeni), transformatorjih, samosigurnih merilnih instrumentih, visoko in nizkonapetostnih kompaktnih postajah, klasične in s kompenzacijo ter specialnih izvedb, ki se uporabljajo v ZR Nemčiji. Poleg teh klasičnih predstavitev, ki jih uporabljajo v večjih rudnikih, so bili predstavljeni tudi sistemi za identifikacijo transporta materiala (izkopanine) ali opreme. Ta primer je še posebej zanimiv za področje transporta v sistemu Trbovlje-Hrastnik, ki ga hočemo uvesti že vrsto let, vendar je zaradi specifičnih zahtev težko izvedljiv. Ta sistem bi se dalo prilagoditi našim pogojem z nekaterimi dodatnimi zahtevami.

Druga novost, ki se uvaja v rudnikih, je centralno vodenje odkopa in njemu pripadajočega transporta do bunkerja iz centralnega mesta zunaj. Sistem je prikazan in ločen na tehnološki proces in varnostni sistem. Za nas bi bil najvažnejši drugi, to je prikaz in prenos podatkov o plinih, zračenju ter podatkov v zvezi z varnostjo klime in jami in sistemu črpanja vode.

Drugi prikaz — tehnološki del je tudi zanimiv, saj se lahko odkop kontrolira od zunaj (odvisno od sistema odkopavanja oz. pridobivanja premoga). Ta drugi del bi bil pozneje lahko nadaljevanje prvega — to je varnostnega dela (kontrola sistema zračenja, odvodnjavanja in metanometriji).

V elektrotehničnem smislu se precej uporabljajo sinhronski sistemi, ki so enostavnejši za regulacijo (poleg tiristorne tehnike v drugih sistemih, ki se vse bolj uporabljajo — asinhronski motorji, lokomotive itd.).

Kot sklepno misel naj navedem spoznanje, ki smo ga s predstavniki Velenja skupno zaključili: s kvalitetno elektro opremo, ki je mogoče nekoliko dražja v investiciji, lahko v proizvodnji dosežemo boljše rezultate ter manjše stroške v vzdrževanju. To potrjujejo izkušnje RLV, ki uvoženo opremo uporablja za odkope že vrsto let in postavlja za proizvodne storitve zahteve po kvalitetni opremi iz uvoza.

Marjan Brinar

Odkopavanje tankih slojev pod vodonosnimi peski na Madžarskem

V zvezi z nalogami usmerjanja, vodenja in projektiranja raziskovalno odpiralnih del v nahajališču lignita Globoko je bilo dogovorjeno, da nekateri člani programskega sveta tega raziskovalnega programa obiščejo Madžarsko, kjer naj bi si ogledali rudarjenje v razmerah, kakršne se pričakujejo v Globokem. V skupini smo bili prof. dr. Jože Hrastnik, odgovorni projektant raziskovalno odpiralnih del nahajališča Globoko, Metod Malovrh kot vodja programskega sveta, Nikola Tišma z Rudarskega inštituta Ljubljana in jaz.

Prvi dan našega potovanja na Madžarskem v ponedeljek, 23. septembra, smo obiskali Centralni inštitut za razvoj rudarstva v Budimpešti (Központ Banya Szati Fejlesztési Intézet). Tu nas je sprejel dr. Andras Gagyí Palfi, dipl.ing.rud., namestnik tehnič-

nega direktorja in Zsigmond Kurovsky, dipl.ing.el., svetnik za odnose s tujino. Prikazali smo jim namen našega prihoda, nakar se je razvila zanimiva razprava. Izdelan je bil tudi natančnejši program našega nadaljnjega potovanja po Madžarski.

Drugi dan, v torek 24. septembra, smo v zgodnjih jutranjih urah zapustili Budimpešto in se odpeljali v Miskolc. Na direkciji bazena Borsod v Miskolcu nas je sprejel tehnični direktor Demeter Tibor in ing. Bankovics. Tu smo dobili obširne informacije o bazenu Borsod. To je razmeroma velik bazen, ki izkorišča skupno sedem slojev, debeline 1,4 do 2,0 m. Ponekod se debelina poveča tudi na 2,5 do 6 m. Med premogovnimi sloji so 90 m debele plasti jalovine, sestavljene iz mehkih glin in vodonosnih peskov. Letna proizvod-

nja bazena znaša nekaj nad 5 milijonov ton. Sloji premoga predstavljajo rjavi premog s toplotno vrednostjo 11 MJ/kg. Uvedeno je mehanizirano frontalno odkopavanje s čeli, dolžine 100 do 160 m. Uporabljajo samohodno podporje madžarske proizvodnje in poljsko podporje Glinik. Na direkciji smo dobili obširne informacije o hidrogeoloških razmerah, specifičnosti jamske mehanizacije, zlasti samohodnega podporja glede na mehka tla, in druge posebnosti tega premogovnega bazena.

Iz Miskolca smo odšli v jamo Putnok. Spremljal nas je ing. Bankovicz, na rudniku pa sta nas sprejela tehnični vodja Bombicz Istvan in hidrogeolog Czikai Barna. Zanimivo si je ogledati profil plasti v območju izkoriščanja drugega in tretjega sloja v rudniku Putnok, ki ga trenutno eksploatirajo. Sam profil močno spominja na podobne razmere v nahajališču lignita Globoko, izgleda pa sledeče: 12 m vodonosni pesek, 0,6 m lapor, 2. sloj: 3 m premog, 6,3 m pesek trden, 7,3 m lapor, 1,4 m glina, 3. sloj: 1,5 do 4,5 m premog, 2,0 m mehka glina.

Vodonosni pesek nad drugim slojem odvodnjavajo s prog z vgrajevanjem vtisnih plastičnih ali jeklenih filtrov v medsebojni razdalji 5 m. Zanimivo je, da so proge locirane v talnini s stropom vpremo. V drugem sloju je eno čelo, dolžine 160 m, s podporjem VOB HP — 102 in kombinom. Pod krovno naj bi puščali 20 do 40 cm premoga, vendar tega v jami ni bilo povsod opaziti. Transportna proga se v naslednjem čelu uporablja kot zračilna proga. Ta, ki smo jo videli, je bila močno stisnjena.

V tretjem sloju jame Putnok zaradi mehkih tal puščajo plošče premoga tudi v tleh. Na rudniku je v izdelavi vpadnik nagiba 200 ‰, kjer imajo zastoj v pesku zaradi vode, ki prihaja pod pritiskom 6 barov in v količini 300 do 400 l/min. Sedaj ta pesek odvodnjavajo z vodnjaki 1,5 m³/min.

Proti večeru istega dne smo se odpeljali v Salgotarjan, kjer smo prenočili. Naslednji dan, 25. septembra, smo obiskali direkcijo bazena Nograd v Salgotarjanu. Sprejel nas je direktor ing. Kovacs s sodelavci. Postregli so nam s številnimi informacijami o bazenu Nograd. Letna proizvodnja je sedaj 1.000.000 ton/leto in je močno zmanjšana v primerjavi s prejšnjimi obdobji. Leta 1964 so imeli 34 jam, sedaj pa samo 4. Številne jame so bile zaradi težkih pogojev in drage proizvodnje zaprte.

Kot zanimivost bazena Nograd naj navedem, da ustvarijo iz premoga približno 50 % dohodka, medtem ko drugi del dohodka daje tovarna jeklenih konstrukcij, gradbena dejavnost, tovarna elektro motorje. V naših razmerah smo premogovništvo „očistili“ drugih dejavnosti. Hoteli smo imeti čiste račune, ne oziraje se na ceno.

Po razgovoru smo odšli v jamo Kanjaš, spremljali pa so nas glavni inženir Sandar Mihalik, ing. Boczi in ing. Szölke. V nahajališču so trije sloji rjavega premoga s kurilno vrednostjo 12 do 14 MJ/kg. Sedanja proizvodnja je 300.000 ton/leto, ki jo nameravajo v petih letih podvojiti. Trenutno gradijo novo separacijo in novi vpadnik (globine 400 m, dolžine 1800 m).

Proge gradijo po 1. sloju, od koder vrtajo odvodnjevalne vrtine v krovino drugega sloja. Voda ima pritisk 10 do 20 bar.

Na čelu smo videli SHP poljskega porekla (Glinik) in plug Westfalia. Križišča pa so podgrajena z individualnimi stojkami iz lahkega metala in izdelanimi doma.

Popoldne smo se preko Budimpešte odpeljali v Balatonfüred, kjer smo prenočili v znanem hotelu Anabella.

Naslednji dan smo obiskali rudniški bazen Veszprem, kjer nas je sprejel direktor dr. Ferenc Pera in ing. Kranjčič (pripadnik manjšine gradiščanskih Hrvatov). Namen obiska v Veszpremu je bil predvsem podrobna seznanitev o vrstah podporja, ki jih izdelujejo v Varploti za tanke sloje in mehko prihrbino v tleh. Tu smo dobili vse podatke o podporju in prospekte, ogledali pa smo si tudi tovarniško izdelavo podporja.

Z dr. Pera je stekel tudi razgovor o problematiki odvodnjevanja peskov z zelo majhno vodopropustnostjo. S tem vprašanjem se je dr. Pera ukvarjal v času pripravljanja na dizertacijo in je avtor številnih publikacij.

Po ogledu tovarne za proizvodnjo podporja smo se preko Kormenda in Graza vračali z novimi informacijami in spoznanji, ki nam bodo prav gotovo zelo dobrodošle pri izvajanju raziskovalno odpiralnih nalog nahajališča lignita Globoko.

Martin Vidmar

110 let Rudnika lignita Velenje

V petek, 4. oktobra popoldan so v sozd REK FLL DO Rudnik lignita Velenje proslavili svoj 110-letni obstoj. Počastili so ga hkrati tudi s 40-letnico osvoboditve in 35-letnico uspešnega samoupravljanja. Slavnostna seja delavskega sveta Rudnika lignita Velenje je bila v Domu kulture v Titovem Velenju ob navzočnosti delegatov vseh tozdov, številnih gostov in drugih občanov. Hkrati ob tej priliki so pripravili priložnostno razstavo ob 35-letnici samoupravljanja v avli direkcije. Razstavo so odprli po slavnostni seji delavskega sveta. Slavja ob tem jubileju so se udeležili tudi nekateri predstavniki našega kombinata.

Tudi tokrat naj veljajo najtoplejše čestitke velenjskim rudarjem ob njihovem visokem jubileju.

Čimprej realizirati sklepe problemske konference

V četrtek, dne 3.10.1985, se je sestalo predsedstvo problemske konference SOZD REK Edvarda Kardelja, da bi ocenilo, kako daleč smo v kombinatu z dograjevanjem dohodkovnih odnosov in samoupravne organiziranosti. Osnovo za oceno sta predstavljala gradivo, ki ga je pripravila posebna delovna skupina in zaključki komisije za uveljavljanje zakona o združenem delu v prakso, ki je pripravljala strokovne podlage. Enotna ocena predsedstva je bila, da je bilo pri dograjevanju dohodkovnih odnosov in samoupravne organiziranosti vloženih mnogo naporov in je dosti narejenega, nekateri sklepi pa so ostali še nerealizirani. Na področju samoupravne organiziranosti v SOZD REK EK so bile urešničene referendumske opredelitve o organiziranosti treh delovnih organizacij — Rudnikov rjavega premoga Slovenije, Rudarska gradbena dejavnost in Termoelektrarna Trbovlje. Ni realizirana opredelitev, da se morajo vse stranske dejavnosti izločiti iz sestava kombinata. Nadalje ni realizirana usmeritev, da naj bodo delovne enote skupnega pomena naloge le v dislociranih premogovniških temeljnih organizacijah Laško, Senovo in Kanizarica. V vseh tozidih niso upoštevali priporočil, naj bi bili vodje delovnih enot delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. V DO RRRPS še ni popolnoma realizirano načelo, da je potrebno „očistiti“ proizvodnjo premoga in da imajo samo del delavcev elektro in strojne službe, ki izključno delajo na vzdrževanju, ostala dela pa se prenesejo v DO RGD. V DO RGD ni združena vsa elektro in strojna dejavnost in znotraj nje ni opravljena delitev dela, kar ima za posledico neenoten nastop na tržišču. Posamezne delovne enote še vedno opravljajo dejavnosti, čeprav so organizirane temeljne organizacije s to dejavnostjo (n.p.: Avtoprevoz). V DO TET se še niso opredelili do pobude, kaj pomeni „sovođenje delovne organizacije“ in proučili potrebo po oblikovanju kolektivnega poslovnega organa. Bivša delovna skupnost TSO se ni vključila v DO Inženiring in se je za sedaj vključila v delovno skupnost skupnih služb DO RRRPS. Še vedno so načelne pripombe o podvajanju funkcij v skupnih službah.

V okviru sprememb v samoupravni organiziranosti energetike je do sedaj zažvela in

pričela delovati le Interna banka. DO Informatika je v fazi oblikovanja. DO Inženiring še ni formirana, prav tako ne delovna skupnost skupnega pomena.

V zvezi s spremembami o dohodkovnih odnosih je stanje takšno, da je večina samoupravnih sporazumov v fazi sprejemanja. Ker prvostopenjskega SaS o skupnem prihodku nekatere udeležbenke niso sprejele (DEM, SEL, SENG, oba REK-a), je bil izdelan predlog sprememb in dopolnitev sporazuma, ki je posredovan udeleženkam v sprejemanje. Bistvo sprememb je v tem, da se med letom obračunavajo dvanajstine za elemente obresti, amortizacije in bruto osebne dohodke, ostali del pa skozi reducirano interno ceno. Ta sporazum ne upošteva internih cen, kot je bila opredelitev na problemski konferenci ZK v Mariboru in problemski konferenci SOZD REK EK in je izraz objektivnega položaja znotraj energetike. Predsedstvo problemske konference je menilo, da naj bo to rešitev za sedaj, še naprej pa se bo vztrajalo na internih cenah, saj teza o njih še ni bila nikjer ovržena. Drugostopenjski sporazum o skupnem prihodku so nekatere TOZD že sprejele (TOZD RRP Trbovlje, RRP Hrastnik, RRP Zagorje, RRP Laško) tozdi RRP Kanizarica, TOZD PEE, TOZD VN ga še niso sprejele. Prvi čakajo na pravilnika o kakovosti premoga in normativih, drugi pa na spremembo Prvostopenjskega sporazuma. Samoupravna sporazuma o združevanju sklada skupne porabe in združevanju rezervnega sklada se bosta sprejemala na naslednjem organiziranem referendumu skupaj z drugimi akti. Odprto je sprejemanje SaS o združevanju sredstev amortizacije. Del sredstev amortizacije naj bi ostal tozdu, ne pa da bi se sredstva amortizacije 100 % združevala. Pred razpisom referenduma za sprejemanje je tudi SaS o skupnih osnovah in merilih za razporejanje ČD in oblikovanje sredstev za OD in skupno porabo.

V razpravi je predsedstvo menilo, da ni nikakršnih argumentiranih strokovnih podlag, na osnovi katerih bi bilo potrebno spreminjati sklepe problemske konference. Za realizacijo sklepov problemske konference so odgovorne v prvi vrsti vodstvene in vodilne strukture ter družbenopolitične organizacije.

Dva poglavitna vzroka, da sklepi niso bili realizirani, sta: nespoštovanje osnovnega načela v ZK, to je demokratičnega centralizma in dejstvo, da ni odgovornosti. Predsedstvo je menilo, da je potrebno čimprej ugotoviti, kje in kdo zavira realizacijo sklepov problemske konference in iti v dialog v posameznih sredinah. Na osnovi argumentov in po sklepih problemske konference je potrebno objektivizirati stanje v posameznih sredinah, se poenotiti in čimprej začeti uresničevati še nerealizirane sklepe problemske konference ter izpeljati odgovornost najodgovornejših komunistov, tudi delovno, saj samoupravna organiziranost ni le stvar ZK.

Tako izvenijo tudi sklepi, ki jih je sprejelo predsedstvo problemske konference, in sicer:

1. Predsedstvo problemske konference vztraja na sklepih problemske konference in referendumskih opredelitvah v samoupravni organiziranosti.

2. Sklicati je potrebno seje akcijskih konferenc ZK DO s predsedstvom problemske konference in ugotoviti, kje in kdo zavira realizacijo sklepov problemske konference in izpeljati konkretno odgovornost za neizvajanje sklepov.

3. Predsedstvo izpelje čimprej aktivnosti za ustanovitev akcijske konference na ravni celotne DO RRRS.

Predsedstvo je torej ocenilo, da trenutno ni potrebe po sklicu problemske konference ZK kombinata, ampak, da je potrebno le čimprej realizirati že dogovorjeno. Na to pa v veliki meri vpliva tudi misel, ki je bila izrečena na sami seji predsedstva, da šele, ko se bomo vsi skupaj zavedali, da so delovne enote del TOZD, TOZD del DO in DO del SOZD; se bomo ravnali po tem, kar so delavci sprejeli na referendumih o samoupravni organiziranosti.

Božo Marot

Usmeritve 10. kongresa ZKS

Jožeta Žitnika ni treba posebej predstavljati, saj ga poznamo kot pridnega delavca, ki že dolgo rudari v kisoški jami, aktiven pa je tudi pri razreševanju problemov v sozdu, saj je med drugim predsednik izvršilnega odbora delavskega sveta sozd REK EK in predsednik predsedstva problemske konference.

Katere so usmeritve 10. kongresa ZK?

„Če na kratko odgovorim, je glavna usmeritev 10. kongresa ZKS opiranje na lastne sile. Gradivo je zelo obsežno, pred majem leta 1986, ko bo kongres, bodo izdelani osnutki. Takrat pa bom lahko kaj več povedal.“

Kaj pomeni „opiranje na lastne sile“ za naš kombinat?

„V tem smislu — opiranje na lastne sile — so napisani sklepi problemske konference sozda, ki smo jih sprejeli že ob reorganizaciji in jih še nihče ni preklical. Prva naloga je torej izvrševanje teh sklepov. Najvažnejši med njimi je povezovanje med tozdi. Kakšne so prednosti, ni treba posebej naštevati, saj bi odpadlo podvajanje del, nesmotno naročanje in skladiščenje materiala... Nadalje **več, bolje in ceneje delati**. Ne smemo iskati in čakati na pomoč od zunaj. Pridnega delavca še vedno ne nagradimo.“

Kako si predstavljate pocenitev proizvodnje?

„Predvsem z boljšo organizacijo dela.“

Ste zadovoljni z izvajanjem sklepov problemske konference?

„Z izpolnjevanjem sklepov nisem povsem zadovoljen. Prisile za izvajanje praktično ni, razen predloga, da bi klicali posamezne delavce na odgovornost. Od vsakega posameznika, od njegove delovne zavesti, je odvisen uspeh, ki ga bomo dosegli, če bomo izpolnjevali sklepe problemske konference. Menim, da bi k temu mnogo pripomogli tudi strokovni delavci s svojim aktivnejšim sodelovanjem.“

Ste predsednik predsedstva problemske konference v sozdu. Kateri problemi, menite so največji?

Pokrivanje izgube ob koncu leta. Tudi storitve niso najboljše, ponekod celo upadajo. Teh dveh zadev se moramo lotiti najresneje.

Po reorganizaciji so na tozdi sprejeli usmeritve — opirati se na lastne sile, nad izvajanjem sklepov bi morala bdeti partija in ostale družbenopolitične organizacije in samoupravni organi. Preveriti bi morali, zakaj posamezni sklepi niso bili izvršeni, in če niso bili izvršeni zaradi malomarnosti posameznika, bi bilo krivca nujno poklicati na odgovornost.

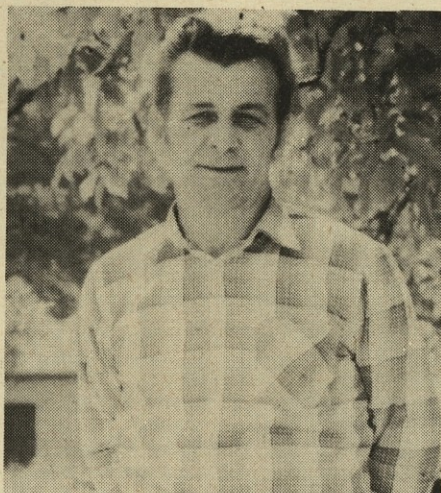
Menim pa, da se situacija le izboljšuje, manj je „zapravljanja“, naročanja in nabavljanja materiala, ki ni nujno potreben, v splošnem je tudi manjša odsotnost z dela...“

Bomo kdaj poslovali z manjšo izgubo oziroma brez izgube?

Cel elektro sistem bo moral zaorati v spremembe in prihodek drugače planirati. Ne moremo životariti iz meseca v mesec.

Z naše strani pa, da se že enkrat „pošlihtamo“, dosegamo kar najboljše rezultate in dobro gospodarimo.

Dragica Bregant

Jože Žitnik, gospodar čela v jami rudnika Zagorje, sicer pa predsednik problemske konference ZK sozd REK EK.

Foto: D. Bregant

Sekcijska razprava o žgočih problemih

Koordinacijski odbor za uresničevanje družbe-ekonomskih odnosov na stanovanjskem in komunalnem področju ter svet za varstvo zraka in okolja pri občinski konferenci SZDL Trbovlje sta organizirala skupno s predsedstvom sekcije razpravo, ki je potekala 24. oktobra ob 17. uri v sejni dvorani občinske skupščine Trbovlje.

Sekcijska razprava je potekala v zvezi s problematiko na področju stanovanjskega gospodarstva — novogradnje, prenova, vzdrževanje stanovanjskih hiš, nadalje z oskrbo s pitno vodo, ogrevanjem družbeno najetih stanovanj, vzdrževanjem regionalnih in lokalnih cest ter onesnaženosti zraka in okolja v občini Trbovlje.

Sekretariat sekcije je pripravil gradivo, ki je služilo kot osnova za izdelavo srednjeročnih in planskih dokumentov, hkrati pa ga je posredoval v izvlečku vsem vabljenim. Na to razpravo so bili vabljeni delovni ljudje in občani, predstavniki ozdov, predstavniki vseh družbeno-političnih organizacij, društev in družbenih organizacij ter novinarji. Ponekod so se prehodno sestali delegati iz tozdov, da so se podrobno seznanili z gradivom, istočasno pa so sprejemali določene predloge, ki naj bi jih iznesli na sekcijski razpravi.

Podrobneje o poteku te razprave še ne moremo poročati, ker smo z redakcijo te številke glasila končali nekaj dni pred razpravo.

25 let rudarskega instituta Beograd

V petek, 25. oktobra, je Rudarski institut v Beogradu s sedežem v Zemunu proslavil svoj 25-letni obstoj. Ob 10. uri so imeli slavnostno akademijo z umetniškim programom in pozdravno besedo direktorja instituta. Kolektiv instituta so pozdravili tudi gostje, organizatorji pa so izročili ob tej priliki priznanja članom kolektiva in nekaterim poslovnim partnerjem.

Rudarski institut Beograd je v vseh letih svojega obstoja povezoval rudarsko znanost in tehniko pri nas z rezultati dosežene svetovne tehnologije. Poleg znanstveno-raziskovalnih študij in projektov premogovnikov, rudnikov kovin in nekovin si je Rudarski institut posebno prizadeval pri reševanju energijskih problemov pri povečevanju zmogljivosti površinskih kopov, ki so glavni oskrbovalci termoelektrarn s premogom, nadalje z deli pri eksploataciji uranove rude, z deli pri razvoju tehnologije odkopavanja ležišč kovin in nekovin in večletnimi raziskavami in projektiranjem zmogljivosti za bogate rud, premoga in ostalih mineralnih surovin. Spričo teh nalog je Rudarski institut zbral izkušene strokovne kadre v sodelovanju z jugoslovanskimi premogovniki, kombinati in sorodnimi institucijami. Institut sodeluje že dolga leta s sorodnimi tujimi institucijami in je sodeloval pri realizaciji nekaterih programov, predvsem v afriških in azijskih državah.

so o problematiki upokojencev in društev upokojencev, aktivnosti sindikatov in njihovi povezavi z upokojenci, stanju in rasti gospodarstva v občini in bodočem razvoju, delovanju komunalno-stanovanjske skupnosti, socialne — zdravstvene in pokojninske zadeve, povezovanju delovnih organizacij z upokojenimi člani kolektiva. Namen razgovora je bil, da se člani društva in aktivisti seznajajo z gospodarskim in političnim stanjem ter delom v občini Trbovlje.

— dne 17. oktobra ob 16. uri je bilo v Delavskem domu 10. jubilejno srečanje upokojencev, starih nad 70 let. Na akademiji v gledališki dvorani v Delavskem domu je govoril predsednik Društva upokojencev Milan Kožuh, ki je orisal delovanje društva s posebnim oziranjem na dane možnosti in pričakovanja. Nato so nastopile kulturniške skupine tega društva. To je moški pevski zbor pod vodstvom Alberta Ivančiča, ženski pevski zbor pod vodstvom Karmen Štefanec ter ženski tercet. Po končanem programu je sledilo tovariško srečanje v avli doma. Tu so prejeli udeleženci srečanja skromno malico.

V trboveljsko društvo so vključeni skoraj vsi upokojenci. Sedaj imajo včlanjenih 3495 upokojencev. Od tega jih je več kot 1200 starih nad 70 let. Tisti, ki se niso mogli udeležiti srečanja v Delavskem domu, so bili deležni obiska s strani predstavnikov društva na domovih. Teden društva upokojencev je tudi letos uspel v celoti v okviru danih možnosti.

Društvo upokojencev Zagorje pa je pripravilo svoj teden, teden dni prej. V Zagorju je včlanjenih v društvo 2346 članov. V okviru tedna so pripravili in izvedli športna tekmovanja, obiskali so 120 bolnih in ostarelih občanov na njihovih domovih in vsakemu podarili denarni bon. Domu za starejše občane Polde Ebrl — Jamski na Izlakah so podarili nekaj knjig in namenili določena sredstva za rekreacijsko dejavnost. Svoj teden so končali z letno konferenco, na kateri so obravnavali najaktualnejša vprašanja, ki se nanašajo na upokojence in njihovo društvo.

(tl)

Upokojenci še vedno radi iščejo kakšen kos premoga v sipini.
Foto: B. Klančar

Jugoslovansko posvetovanje na Bledu o požarni varnosti

Posvetovanje, ki je bilo od 14.-16.10.1985, je potekalo na visoki, kvalitetni ravni, saj so sodelovali avtorji pravilnika ter ostali, zadolženi za referate in predavatelji te stroke. V diskusijo so se vključili tudi ostali udeleženci posvetovanja in s svojimi izkušnjami pripomogli k podobi pomanjkljivosti pravilnika.

Bistvo in osnova tega posvetovanja je bila uskladitev nekaterih problemov (premajhen pritisk v hidrantnem omrežju, neenotno označevanje hidrantov, različno tolmačenje nekaterih členov v pravilniku) v državi. V vsaki republiki in pokrajini je imela zaradi tega inšpekcijska služba zelo veliko dela, ker je pravilnik dopuščal vrsto določil in priporočil nedorečenih in premalo konkretiziranih. Ravno na podlagi tega pa je z majhno zamudo prišlo do tega posvetovanja in nemalokdo se je vprašal, zakaj tako posvetovanje že ni bilo pred izdelavo pravilnika o projektiranju, izvedbi, vzdrževanju in kontroli notranjega in zunanega hidrantnega omrežja.

Kaj vse je obsegal program posvetovanja? Od strokovnih referatov so bili najzanimivejši:

- pomen in potreba izgradnje hidrantne mreže po normativih,
 - urejanje zaščite pred požarom s predpisi SFRJ,
 - vodooskrba in protipožarna zaščita,
 - količina vode za gašenje enega požara,
 - pripombe in izkušnje inšpekcijske službe v pojmovanju pravilnika o tehničnih normativih za zunanjo in notranjo hidrantno mrežo za gašenje požarov,
 - pregledovanje in preizkušanje hidrantnega omrežja,
 - projektiranje naprav za povečanje tlaka v hidrantni mreži.
- Od tehnično komercialnih bi omenil dva referata, in sicer:
- v Vermikulitin preventivna protipožarna zaščita,
 - Uporaba negorljivih plošč v gradnji,

Na kratko bi opisal značilnosti vermikulita, njegove lastnosti, uporabo in način uporabe, ker je to nova panoga na področju protipožarne zaščite.

Vermikulit je geološko ime za mineral. Po zunanosti spominja na sljudo. Kopljejo ga na več koncih sveta — v Jugoslaviji ga še niso našli. Za človeka je postal zanimiv, zato ker ima nenavadne lastnosti. Če ga izpostavimo vročini, se lušči v plasteh in se zaradi nastajanja pare med plastmi raztegne v zrca čvrste oziroma harmonikaste oblike. Ekspandiran vermikulit ima naslednje lastnosti:

- je negorljiv,
- stali se šele pri 1300°C,
- ni topljiv v vodi,
- ima veliko sposobnost absorpcije vode in še veliko drugih lastnosti.

Uporabljajo ga za zaščito votlih zidov, vročih cevi, dimnikov; za izolacijo hišnih streh. Kot beton pa ga uporabljajo tudi v premogovnikih in tam, kjer imajo veliko Fe konstrukcij za uporabo kot omet. Za negorljive plošče pa bi povzel samo glavne lastnosti, ki znajo izpodrinati azbestno osnovo, saj je ta škodljiva. Te lastnosti so bile:

- ne vsebujejo azbesta in zdravju škodljivih snovi,
- majhna specifična teža,
- možnost za obdelavo z mizarskim orodjem in lesno predelovalnimi stroji.

Omenim naj tudi, da je negorljivost teh plošč od 15-180 minut in jih je možno tudi oplemeniti s težko gorljivimi in vnetljivimi laminati in furnirji.

Prikazali so nam tudi praktični preizkus nove brizgalke za črpanje vode, ki je pri nas izdelana po licenci svetovno znane tovarne Rosenbauer.

V zaključku je bilo poudarjeno, da moramo kar najhitreje pristopiti k reševanju in popravljanju pravilnika, ker je bilo dovolj strokovnih in izkušenj povedanih misli in naj se zakon oziroma pravilnik uskladi za inšpekcijsko službo v vseh merilih enako.

Prav tako smo se sprijaznili tudi z mislijo, da se morajo v bodoče posvetovanja organizirati dosti prej, da se o problematiki lahko pogovori z različnimi službami in se na podlagi take osnove potem izdeluje pravilnik oziroma zakon.

Teodor Forte

Rezultati izobraževanja v rudarski usmeritvi v SRS za obdobje 1981—1985

Rezultati izobraževanja v rudarski usmeritvi v SRS za obdobje 1981—1985 so razvidni iz poročila o uresničevanju samoupravnega sporazuma o temeljih plana izobraževalne skupnosti za rudarsko in geološko usmeritev (v nadaljnjem besedilu SSTP), ki je bil sklenjen leta 1981. Iz poročila lahko ugotovimo, da tako glede vpisa kot tudi števila diplomantov v rudarski usmeritvi to področje ostaja še vedno deficitarno v SRS, saj izhodi iz šol močno zaostajajo za tekočimi kadrovskimi potrebami uporabnikov, še bolj pa za kadrovskimi potrebami, opredeljenimi v razvojnih načrtih.

S SSTP je bilo dogovorjeno, da se bo v programe rudarske usmeritve za redni študij povprečno vpisalo 460 učencev v srednjem usmerjenem izobraževanju in dvajset v programe na višji in visoki stopnji. Dejansko pa je letni vpis bistveno odstopal od tega. V programe srednjega usmerjenega izobraževanja je bil letni vpis realiziran med 62 in 65 odstotki, izjemoma je bil vpis v šolskem letu 1983/84 realiziran 89-odstotno. Po letih je bil vpis naslednji: leta 1981 283 učencev, leta 1982 299, leta 1983 409, leta 1984 291 in leta 1985 360 učencev.

Tako se razen šolskega leta 1983/84 ni vpisalo letno niti tristo učencev. Vzrokov za tako nizko realizacijo vpisa je več. Eden izmed njih, ki ga navaja tudi poročilo o uresničevanju SSTP je ta, da je bila vpisna generacija precejšnja. V razpravi na zadnji skupščini posebne izobraževalne skupnosti za rudarstvo in geologijo pa so bili izpostavljeni še drugi specifični pogoji dela v rudarstvu, premajhno poznavanje poklicev rudarske usmeritve, vpliv rudarskih nesreč, izredno strogi zdravstveni pregledi, stereotipne predstave o rudarskih šolah (odpiranje nobenih usmeritev na področju družboslovja) itd. Kompleksno analizo vzrokov oziroma motivov, zakaj je vpis na rudarsko usmeritev na srednji stopnji majhen, bi lahko dala še kako potrebna posebna študija.

Zaradi težav pri zaposlovanju (starost manj kot 18 let) in premajhnega interesa mladine je bil v šolskem letu 1983/84 ukinjen vpis za mladino v program pomočnika rudarja.

S SSTP je bilo planirano tudi število učencev in študentov, ki se bodo izobraževali ob delu. Vpis na srednji, višji in visoki stopnji rudarske usmeritve za študij ob delu je bil v obdobju 1981—1985 skromen. Od planiranega vpisa 450 učencev na srednji stopnji se jih je vpisalo 172, na višji in visoki stopnji pa od planiranih 70 samo 2. Eden izmed vzrokov za tako slabo realizacijo vpisa za študij ob delu je vsekakor prehod na usmerjeno izobraževanje.

Na podlagi razpoložljivih podatkov o realizaciji vpisa na rudarski usmeritvi v obdobju 1981—1985 v SRS je torej moč ugotoviti, da planirani vpis ni dosežen in da realizacija vpisa bistveno odstopa od predvidenih ciljev. Večjih uspehov kljub velikim naporom šol in OZD za pridobitev učencev ni bilo. Uspehi so vidni le v tem, da se v programe rudarske usmeritve vpisuje relativno več učencev iz SR Slovenije kot v preteklem planskem obdobju.

Za zadovoljevanje kadrovskih potreb uporabnikov pa je izrednega pomena dejansko število učencev in študentov, ki letno zaključujejo izobraževanje. Po SSTP je bilo predvideno v rudarski usmeritvi letno 414 diplomantov na srednji stopnji in 18 diplomantov na višji in visoki stopnji. V prvih letih srednjeročnega obdobja 1981—1985 so učenci zaključili izobraževanje po starih programih, leta 1984 pa so izobraževanje zaključili tudi že prvi diplomanti usmerjenega izobraževanja. Od planiranih 400 diplomantov letno na srednji stopnji se je po posameznih letih število gibalo takole: leta 1981 123, leta 1981 101, leta 1983 247, leta 1984—1985 173. (Ta podatek je ocenjen na osnovi števila učencev v zaključnem letniku.)

Od skupno planiranih 2070 diplomantov jih je šolanje na srednji stopnji končalo 843 ali 41 %. Na višji in visoki stopnji pa od planiranih 90 le 16 (letno planiranih 18), v letu 1981 jih je diplomiralo 7, leta 1982 pa 9, za ostala leta srednjeročnega obdobja 1981—1985 pa v poročilu o uresničevanju SSTP ni podatkov.

Iz podatkov o diplomantih v srednjem usmerjenem izobraževanju je torej razvidno, da je število diplomantov v rudarski usmeritvi bistveno večje od števila učencev, ki so izobraževanje zaključevali po prejšnjih programih. Tako je bilo leta 1983, kot smo že omenili, kar 247 diplomantov, leto poprej pa le 101. Opozoriti je potrebno, da med diplomanti na srednji stopnji prevladujejo učenci skrajšanih programov (pomočnik rudarja — dveletno šolanje). Tako je bilo leta 1983 med 247 diplomanti 111 iz skrajšanih programov, 92 učencev je zaključilo triletni program za rudarje, 34 štiriletni program rudarskega tehnika.

Kot drugo pa lahko ugotovimo, da plan diplomantov v rudarski usmeritvi v obdobju 1981—1985 bistveno odstopa od postavljenih ciljev tako na srednji kot višji in visoki stopnji šolanja.

Delno je temu vzrok nerealno planiranje v prvih dveh letih srednjeročnega obdobja 1981—1985, kasneje pa premajhen vpis. Pomemben razlog pa je vsekakor prezahteven program za rudarje. Ta je v prvem letniku enak kot za rudarskega tehnika.

In kakšne so usmeritve in pričakovanja glede zadovoljevanja kadrovskih potreb rudarske usmeritve za naslednje srednjeročno obdobje?

Iz SaS o skupnih izhodiščih za oblikovanje SaS-ov o temeljnih planov izobraževalnih skupnosti za obdobje 1986—1990 vidimo, da je predlog vpisa v rudarski usmeritvi tako za redni kot za študij ob delu manjši kot v srednjeročnem obdobju 1981—1985. Po tem predlogu naj bi se v naslednjih petih letih v srednjem usmerjenem izobraževanju na rudarsko usmeritev vpisalo 2070 učencev in 200 stu-

dentov za redni študij, za študij ob delu pa 1800 učencev in 85 študentov.

Na osnovi realizacije vpisa in števila diplomantov na srednji, višji in visoki stopnji v obdobju 1981—1985 ni predlogov vpisa za naslednje petletno obdobje ter povečanih kadrovskih potreb uporabnikov rudarske usmeritve (razvojni načrti, intenzivno upokojevanje) se predvideva, da bo kljub naporom šol in uporabnikov dotok kadrov iz rudarskih usmeritev najbrž premajhen. Računati je potrebno tudi na to, da se v letošnjem šolskem letu na višji in visoki stopnji prehaja na nov, zahtevnejši program usmerjenega izobraževanja ter da se morebitne spremembe v vzgojnoizobraževalnih programih v srednjem usmerjenem izobraževanju predvidevajo šele v letu 1987.

Vir: Poročilo o uresničevanju SaS o temeljnih plana izobraževalne skupnosti za rudarsko in geološko usmeritev v SRS za obdobje 1981—1985.

Božo Marot

Bili smo v Rudniku urana

Ko smo mladinci sestavljali letošnji program dela, smo se dogovorili, da bomo v tem letu organizirali tudi mladinski izlet. Seveda naj bi bil izlet tudi poučen in ne zgolj zabaven.

Odločili smo se — in to soglasno, da se bomo povezali z mladinci Rudnika urana Žirovski vrh in se z njimi dogovorili o obisku v njihovem rudniku. Reči moram, da so se na našo prošnjo hitro in prijazno odzvali in nas povabili naj jih obiščemo prvo soboto v septembru.

Zadnji teden je minil v pričakovanju na ekskurzijo in v zadnjih pripravah. Največ dela je imel naš predsednik Franci, ki je moral pripraviti vse delovne obleke, čelade in svetilke, seveda pa je moral najti tudi „muzikanta“, da bo na izletu boljše vzdušje. V soboto smo se zbrali že navsezgodaj pred našimi garažami. Odpeljali smo se najprej v Ravne in naložili opremo, nato pa smo krenili proti Gorenjski.

Vzdružje na avtobusu je bilo dobro in že navsezgodaj je zapela harmonika. Kot bi trenil, smo bili skozi Ljubljano in pot nas je vodila naprej proti Škofja Loka, starem mestu pod še starejšim gradom iz 12. stoletja. Od tam pa smo zavili v prelepo Poljansko dolino. Peljali smo se mimo stare Tavčarjeve domačije, ki na žalost razpada. Visoko na hribu nad cesto so se svetile bele hiše kmetij, ki so nas spominjale na film Cvetje v jeseni, kate-rega zgodba se je res odvijala v teh krajih.

Dolina se je v Gornji vasi zožila in kmalu smo zagledali stavbe Rudnika v Žirovskem vrhu.

Sprejel nas je predsednik OO ZSMS Rudnika urana Žirovski vrh — Brane Tušek. Dogovorili smo se, da bomo šli najprej na malico, potem pa v jamo.

Pred odhodom v jamo smo se še preoblekli v delovne obleke in si nadeli čelade in svetilke. Manjše težave pri preoblečenju so se pojavile le pri naših vrlih dekletih, pa tudi te smo hitro rešili, čeprav bi lahko v škornjih mirno obdržale še svoje čevlje.

No, potem pa je nastopil ta težko pričakovani trenutek. Podali smo se v jamo. To pa je bilo za nas nekaj čisto posebnega. Zunaj nas ni čakala lokomotiva z vozički, kot je to v naši jami, niti nismo šli peš.

Naložili so nas v dva kombija in odpeljali smo se po lepo asfaltirani cesti. Zadaj je bilo slišati grombe: „Madona, to je pa kot v filmu!“

Tako smo se zapeljali kar globoko v jamo. Med potjo smo srečevali neka čudna vozila, za katera smo kasneje zvedeli, da z njimi transportirajo rudo po jami.

Pot smo nadaljevali peš. Šli smo na eno od čel, da bi videli, kako poteka izkop uranove rude. Spoznali smo vrtni stroj Bummer, ki stane kar 3 milijarde. No, teh strojev smo v jami videli kar precej. Vsa vrtnanja potekajo z vodo, tako da se ne pojavlja prah. Zračenje je urejeno zelo dobro, saj so zračilne cevi kar dvakrat debelejšje kot v drugih jamah, kajti dober zrak je v tej jami še posebno pomemben faktor za zdravje. Čeprav je količina radioaktivnega sevanja iz uranove rude majhna, bi v slabem zraku lahko prišlo do hujših obolenj.

Na čelu so nam razložili, kako poteka odkopavanje rude. Razmerje med rudo in jalovino je približno 3:1, iz ene tone jalovine pa se potem lahko pridobi malo manj kot kilogram rumene pogače, to je uran 235.

Rudnik sedaj še ne deluje s polno kapaciteto, ko pa bo, pa naj bi izkopali letno okoli 160.000 ton rude, iz katere bi potem pridobili okoli 120 ton rumene pogače.

Ves transport v jami poteka s tistimi čudnimi transportnimi vozili, ki sem jih že omenil. Poganja pa jih nafta. Vrtni stroji pa so električni. Pri odkopavanju uranove rude praktično ne poznajo fizičnega dela, kajti celoten odkop, razkladanje in transportiranje je mehanizirano.

Ko smo se vračali proti kombijem, smo vo-diče vpraševali še o delu v jami, o življenju...

To soboto pa so Rudnik urana obiskali tudi upokoenci iz Škofje Loke. Ker niso bili namenjeni v jamo, so se dogovorili, da si bodo ogledali poseben film o izkopu, pridobivanju in uporabi urana.

Tak rudnik, kot je v Žirovskem vrhu, je ravno dovolj velik za oskrbovanje nuklearne elektrarne, kot jo imamo v Krškem. Seveda uran, ki ga pridobe v Žirovskem vrhu, še ni primeren za uporabo, temveč ga morajo poslati še v ZDA, kjer ga oplemenitijo in ga v obliki palic pošljejo nazaj. Te palice pa potem vstavijo v jedrski reaktor nuklearne elektrarne.

Na koncu smo se s predsednikom OO ZSMS Rudnika urana Žirovski vrh dogovorili, da nam bodo vrnil obisk.

Čakala nas je še pot domov. V prijetni gojenjski gostilni smo se ustavili in kosili. Zai-grala je harmonika in naš predsednik ni več zdržal na stolu. Za ples pa si je izbral kar nak-takarico.

Zaplesala sta tako poskočno, da je bilo kaj, in spodbudila še druge.

Ob dobri kapljici se je družba razživela. Le naš Simon se je držal bolj kisto, kajti name-sto vinca je pil le sok in goltal tablete. No, pa smo ga potolažili, da bo do drugega izleta že zdrav in da se bo lahko z nami veselil.

Ura je neusmiljeno tekla in počasi smo se morali posloviti. Čakala nas je še dolga vož-nja domov na Senovo, ki je kar hitro minila, saj je bilo v avtobusu vseskozi veselo.

Zadnja postaja je bila zopet v Ravnah, kjer smo vrnili opremo, za zaključek še zapeli in zaigrali, potem pa smo se razšli.

Izlet je bil res prijeten, pa tudi zelo poučen, saj smo spoznali dosti novega in zanimivega.

Vse mladince že sedaj vabimo, da se na-slednjega izleta udeležijo v še večjem števi-lu.

Gorazd Pozvek

Nekaj o civilni zaščiti

Ni še dolgo tega, ko je štab civilne zaščite pri našem kombinatu izdal priročnik o osno-vah civilne zaščite. Namenjen je vsem čla-nom civilne zaščite v soz REK EK kot pripo-moček za pridobitev teoretičnega znanja in praktičnih napotkov za izvajanje nalog civil-ne zaščite ob vojnih akcijah, naravnih in dru-gih nesrečah in za izvajanje samozaščitnih nalog v izrednih razmerah.

Iz tega priročnika bomo postopoma pov-zemali nekatera poglavja, ki so zanimiva za vse bralce našega glasila.

CIVILNA ZAŠČITA je del splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite v SR Slo-veniji ter najširša oblika pripravljenosti in udeležbe delovnih ljudi in občanov za zaščito in reše-vanje prebivalstva in materialnih dobrin ob vojnih akcijah, ob naravnih in drugih hudih nesrečah ter drugih izrednih razmerah.

1. Civilna zaščita temelji na samozaščiti delovnih ljudi in občanov ter njihovi priprav-ljenosti, da po načelu vzajemnosti in solidar-nosti pomagajo drug drugemu ter varujejo in rešujejo svoje in družbene materialne dobre-ne in druge vrednote. Tako je osnovna samo-zaščita ob naravnih nesrečah (požari, popla-ve, potresi, itd.) pomoč stanovalcev v hiši, blokih, kjer si ljudje medsebojno pomagajo in rešujejo.

V stanovanjskih hišah, pri hišnih svetih ustanovijo osnovne enote CZ, štabi za CZ pri KS. Hiše morajo imeti navodila za ravnanje ob naravnih in drugih množičnih nesrečah, alarmna znamenja, osnovno orodje za reše-vanje in gašenje.

Podstrešja morajo biti očiščena navlake zaradi eventuelnih požarov in zažigalnih bomb, kleti pa pripravljene za osnovno zaklo-nišče.

Za pravilno reševanje in pomoč morajo biti stanovalci primerno podučeni in izvežbani.

2. Zahtevnejše zaščitne in reševalne akci-je ter ukrepe CZ opravljajo enote CZ.

Enote CZ so lahko splošne, specializirane in združene. Splošne enote so namenjene za opravljanje manj zahtevnih nalog in se usta-novijo v naseljih, v večjih stanovanjskih stav-bah, blokih in manjših delovnih organizaci-jah. Te enote z opremljenostjo vred so spo-sobne za začetno akcijo sanacije, na pomoč

pa jim pridejo specializirane enote. Speciali-zirane enote so namenjene za opravljanje posameznih vrst ukrepov civilne zaščite.

Te enote se ustanovijo v občini, v KS in v več temeljnih in ostalih organizacijah zdru-ženega dela z ozirom na specifične nevarno-sti (kemične tovarne, skladišča vnetljivih te-kočin — elektrarne, rudniki). Specializirane enote CZ ustanovi tudi republika. Združene enote se navadno ustanovijo za več občin.

Posvetovanja, simpoziji in konference

V času od 13. do 15. novembra letos bo v Beogradu 16. kongres o ogrevanju, hlajenju in klimatizaciji. Organizira ga področna sek-cija pri Zvezi strojnih in elektrotehniških in-ženirjev Srbije. Govor bo o toplotnih črpalkah, o sistemih daljinskega transporta to-plotne energije, analizah in projektiranju si-stemov za ogrevanje, zračenju in klimatizaci-ji, o racionalizaciji izkoriščanja energije, o al-ternativnih — nekonvencionalnih virih ener-gije, proizvodnji, izvedbi, preverjanju in eks-ploataciji naprav za ogrevanje, zračenje, kli-matizacijo itd.

JUREMA — Zveza društev za merno in re-gulacijsko tehniko in avtomatizacijo Jugo-slavije, organizira v času od 8. do 13. oktobra 1986 v Dubrovniku osmo mednarodno konfe-rencio za avtomatizacijo v rudarstvu. Teme posameznih sekcijских obravnav so: kontro-la, upravljanje in regulacija naprav in siste-mov na površinski eksploataciji mineralnih surovin ter pri podzemeljski eksploataciji mi-neralnih surovin, nadalje sistemi kontrole in upravljanja z ventilacijskimi sistemi in var-stva pri delu, sistemi kontrole upravljanja in regulacije naprav za pripravo mineralnih su-rovin ter uporaba robota pri raziskavah in v eksploataciji mineralnih surovin. Uradni jezi-ki bodo angleški, nemški, ruski in srbohrvat-ski. Zagotovljeno bo simultano prevajanje.

Volitve in imenovanja

Dne 8. oktobra se je v Beogradu konstitui-rala skupščina Skupnosti jugoslovanskega gospodarstva. Za predsednika skupščine te skupnosti je bil izvoljen Miodrag Milošević iz Združenega elektrogospodarstva Beograd, za njegovega namestnika pa Baskim Zuna, delegat iz Kosova. Za predsednika izvršnega odbora te skupščine je bil izvoljen Ante Ado-rić iz Hrvatske, za njegovega namestnika pa Dušan Sekulović iz BiH. Mandat predse-dnika in izvršnega odbora ter njihovih namest-nikov traja eno leto od dneva izvolitve.

1. septembra letos je nastopil pri izvajanju del in nalog direktorja tozd KUM pri soz IN-TEGRAL do SAP Jože Herman, inž. str. Dose-danji direktor tega avtoprevozniskega tozda v Trbovljah Ivan Vidergar, inž., se je zaposlil na drugem mestu.

Nova jedilnica — večnamenski prostor

V TOZD Rudnik rjavega premoga Laško je prehrana med delom za jamski obrat že pre-cej časa dokaj dobro urejena. Na Breznem imamo malo kuhinjo. Kuharica poleg kuha-nja deli tudi malico in opravlja še razna dru-ga dela.

Na zunanjem obratu, ki zajema okoli osemdeset delavcev, pa smo se v preteklosti hranili v menzi sosednje DO TIM.

Takšen način malic nam ni preveč ustrez-al, saj smo izgubili precej časa zaradi same poti do menze in zaradi pogostega čakanja na obrok. Pojesti je bilo treba na hitro, da so se delavci pravočasno vrnili na delovna me-sta, poleg tega pa so bili obroki za naše fizič-ne delavce preskromni.

V lanskem letu smo dokončali gradbeni objekt, v katerem je prodaja premoga, skladiš-šče repro-materiala in rezervnih delov, pro-stor za delavce lesnega prostora in pa večji prostor, ki je bil že v projektu namenjen za je-dilnico.

Zaradi težke situacije tozda smo odlagali z nabavo opreme iz meseca v mesec, končno pa smo se dogovorili, da nabavimo najnujnej-še, potem pa v okviru možnosti po fazah do-polnujemo potrebno opremo. Nekaj pultov, vso vodovodno in električno napeljavo in priključke so napravili naši vzdrževalci sami, ravno tako vso montažo v priročni kuhinji oziroma razdeljevalnici. Na tak način smo sorazmerno poceni prišli do skromne, ven-dar prav prijetne jedilnice, prostora za raz-deljevanje hrane in pomivanje posode.

Najprej smo nameravali voziti hrano iz ku-hinje v Brezno, pa je tak strošek preveč bre-menil posamezni obrok, zato smo se dogo-vorili z Zdraviliščem Laško, od koder vozimo hrano v termo posodah. Moramo priznati, da so mojstri, saj je hrana zelo okusna, pa tudi obroki so primerni za naše delavce. Za do-voz, razdeljevanje hrane in pomivanje poso-de imamo delavko, ki je tudi kurirka in opravlja še druge posle; smo pač majhni in vsak mora poleg svojega delokroga opraviti še del drugih nalog.

Otvoritveno malico smo imeli 1. marca 1985, že nekaj dni kasneje nam je prostor služil za počastitev 8. marca — dneva žena, od takrat naprej pa služi za razne namene.

Jedilnico uporabljajo vsi delavci in organi-zacije TOZD za sestanke in seje.

V prostoru je trenutno lahko 41 delavcev naenkrat, tako da se v približno trideset ure izmensko vrstimo pri malici.

Naša jedilnica je gotovo pridobitev v zbolj-šanju družbenega standarda, pa tudi sploš-na pridobitev, saj je postala večnamenski prostor oziroma edini večji in primeren pro-stor naše TOZD.

Avugst Ogrinec

60 let trboveljske bolnišnice

Kolektiv tozda Splošna bolnišnica Trbovlje, ki deluje v okviru DO Zasavski zdravstveni center, se je odločil, da bo letos nekoliko slavnije proslavil svoj 60-letni jubilej. Pred šestimi desetletji so namreč 22. novembra (1925) zelo slovesno odprli novo bolnišnico Bratovske skladnice, ki še danes tvori osrednji objekt te največje revirske zdravstvene organizacije.

Na dan obletnice, v petek, 22. novembra, bodo zdravstveni delavci proslavili ta dogodek v skladu s sprejetim programom. Predvideno je, da bo Delavska godba Trbovlje pripravila v popoldanskih urah priložnostni koncert pred Splošno bolnišnico, ob 18. uri pa bo v gledališki dvorani Delavskega doma slavnostni zbor članov kolektiva te bolnišnice, ob navzočnosti predstavnikov raznih organizacij in delovnih kolektivov ter drugih gostov. Tu bodo predstavniki jubilaranta seznanili navzoče z razvojem zdravstva in bolnišničnih objektov v Trbovljah, podelili bodo priznanja in pohvale zaslužnim članom kolektiva, v drugem delu pa bo nastopil moški pevski zbor Zarja — Svobode center pod vodstvom Rika Majcna, s koncertom narodnih in umetnih pesmi. V načrtu imajo, da bi za to priložnost izdali brošure z orisom razvoja Splošne bolnišnice Trbovlje skozi vsa obdobja ter opravljena dela v korist zdravja rudarjev, rudarskih družin ter ostalih delavcev in občanov v revirjih.

Iz ohranjenih podatkov naj na kratko opišemo potek slavnostnega odpiranja novozgrajene bolnišnice pred 60 leti. V nedeljo, 22. novembra 1925, so odprli novo bolnišnico Bratovske skladnice v Trbovljah. Že ves teden pred otvoritvijo so potekale intenzivne predpriprave, da bi na kar najdostojnejši način proslavili ta za rudarje in njihovo zdravje tako pomemben objekt. Novozgrajeni objekt so okrasili z venci, ki so jih spletle delavke iz revirjev. Uredili so glavno cesto pred bolnišnico in naredili pločnik. Ob 8.45 so rudarji iz revirjev odšli skupno z rudarsko godbo pred glavno rudniško pisarno. Tu so se uniformirani rudarjem in rudniškim gasilcem pridružili še ostali udeleženci. Skupno so odšli do nove bolnišnice. Po takratni navadi so novo bolnišnico odprli z mašo, ki jo je ob spremljavi rudarske godbe bral kanonik Časl iz Maribora, poprejšnji župnik v Trbovljah. Sledil je govor dr. Katičiča, inšpektorja ministrstva za narodno zdravje, za njim pa je govoril rudarski glavar inž. Stergar. Zdravnikom in drugemu osebju je želel mnogo uspeha pri zdravljenju bolnikov. Zatem so si navzoči ogledali novo bolnišnico. Povabljeni so s terase spremljali mimohod uniformiranih rudarjev in rudniških gasilcev. Po končanem ogledu oziroma otvoritvi so pripravili za sodelujoče pogostitev v rudniški restavraciji.

Novo bolnišnico so zgradili ob glavni cesti pod cerkvijo v Lokah. Je dvonadstropna, s prizidkom na zadnji, dvorišni strani. Visoko pritličje je bilo namenjeno bolnicam, s tem, da je levi trakt služil kot porodnišnica, desni pa za ostale bolnice. V visokem pritličju sta bili dve operacijski sobi, predsoba in prostor za sterilizacijo. Prvo in drugo nadstropje je bilo namenjeno moškim bolnikom. V vsakem nadstropju je bila dnevna soba za sprejemanje obiskov, branje in zadrževanje čez dan. Za lažje bolnike sta ta dva prostora služila tudi kot jedilnica. En prostor je služil za kapelo. Bolnišnica je imela ob otvoritvi 75 postelj za odrasle, štiri za otroke in šest za novorojenčke. Na vsakega bolnika (posteljo) je znašala prostornina do 30 kvadratnih me-

trov. Bolnišnica je bila opremljena za takratne čase z najboljšimi pripomočki in instrumenti, vključno z rentgenom in hišno hladilnico. V pritličju je bila zgrajena kuhinja, kurilnica za centralno ogrevanje zgradbe in toplo vodo, pralnica, likalnica in shramba za perilo. Administracijo, potrebo bolnikov in dela v kuhinji je prevzel red usmiljenih sester. Poleg omenjene zgradbe so postavili manjše gospodarsko poslopje za dezinfekcijo in hrambo vrtnega orodja. Na strehi dvorišnega prizidka so uredili napravo za sončno kopel s prho. Načrte za bolnišnico je izdelalo stavbno podjetje dipl. inž. Miroslav Kasal iz Ljubljane. Gradnja je veljala 6 milijonov din, vključno z vso opremo. Staro bolnišnico ob sedanji Ulici 1. junija, ki je bila dograjena leta 1874 (za 28.000 goldinarjev) so preuredili v ambulate, deloma v pisarne Bratovske skladnice, v zgornjih prostorih pa za stanovanja zdravnikov.

Stara bolnišnica že dolgo ni več ustrezala vse večjim potrebam, zato je Bratovska skladnica že pred I. svetovno vojno kupila zemljišče za postavitev nove bolnišnice. Z gradnjo so dolgo odlašali; šele po prihodu inž. Julija Paura za rudniškega ravnatelja v Trbovlje, so z gradnjo pričeli. Skupno z delavskimi zaupniki krajevne Bratovske skladnice Zupančičem, Rudolfom Persogliom, Francem Hauptmanom, Francem Zagarjem in drugimi so izpeljali gradnjo do konca. Denar zanj so prispevali rudarji, Bratovska skladnica, deloma pa tudi rudnik. V času, ko so odpirali novo bolnišnico, so ugotovili, da je ena najmodernejših pri nas in največjih rudniških bolnišnic v državi. Ob gradnji so se delavci držali načela Bratovskih skladnic: vsi za enega, eden za vse!

Nobenega dvoma ni, da je Splošna bolnišnica v Trbovljah odigrala v vseh letih svoje obstoja izredno pomembno vlogo pri zdravstvenem varstvu rudarjev in ostalih delavcev ter njihovih družin. Lahko trdimo, da je od vsega začetka bila del slehernega občana in nas vseh skupaj v revirjih. To naj bi ostala tudi v bodoče. Njeno vrednost in nujnost njenega obstoja z vsemi oddelki in službami spoznamo takrat, ko nam gre za nohte — ob nesrečah pri delu in drugih nesrečah, rojstvih, boleznih, hitri pomoči in drugih prilikah. Da je obstoj in delovanje takšnega objekta v revirjih nujno potreben, predvsem zaradi nevarnega dela v rudnikih in drugih rudniških obratih, so vedeli torej že pred desetletji, kar so utemeljili z mnogimi dokazi, tudi ekonomskimi. In zakaj ne bi dajali vso podporo in pomoč za obstoj in kakovosten razvoj te osrednje zasavske zdravstvene institucije tudi danes?

T. Lenarčič

Otroški zdravniki so zborovali

V petek, 11. oktobra, so se zbrali v Trbovljah na strokovni sestanek slovenski pediatri — otroški zdravniki. Organizirala ga je pediatrična sekcija zveze zdravniških društev — Slovensko zdravniško društvo in pediatrična služba Zasavskega zdravstvenega centra. Tema posvetovanja je bila — Vpliv onesnaženega okolja na zdravje otrok.

Posvetovanja se je udeležilo okoli 140 udeležencev. Potekalo je v kavarni — kupoli hotela Rudar. Udeleženci so si od 8.-9. ure ogledali otroški oddelek Splošne bolnišnice v Trbovljah, ob 9.30 pa se je pričelo posvetovanje. Začel ga je dr. Primožič v imenu organizatorja, nato pa je sestanek vodil primarij dr. Ludvik Kramberger. Navzoče so pozdravili tudi predsednik trboveljske občinske skupščine Franc Perme, Ivan Berger, dipl.inž., v imenu pokrovitelja sozd REK EK in vseh treh delovnih organizacij z vsemi tozdi in delovnimi skupnostmi, nadalje dr. Vlado Rosina, kot predsednik zasavskega zdravniškega društva, dr. Jakše iz Kliničnega centra in dr. Simonitjeva. Pozdravili so jih s kratkim, a prikupnim nastopom tudi cicibani iz vrtca Mojca. Dr. Kramberger je z besedo in sliko nato predstavil pediatrično službo v Zasavju in razvoj bolnišničnih oddelkov v Trbovljah od leta 1874 dalje. Za vse udeležence je pripravil tudi kratek pisni povzetek. Dr. Dani Vrhovšek je govoril o človekovem odzivanju na ekološke spremembe. Dr. Nenad Tržič je ocenil stanje novorojencev glede na stopnjo onesnaženosti zraka v Zasavju. Med odmorom so se navzočim predstavili gojenci domače Glasbene šole. Po odmoru sta dr. M. Lušič in dr. M. Opresnik — Pešec seznanili navzoče z ekološkimi meteorološkimi vplivi na dihala — obolenje pri otrocih v Zasavju. Dr. A. Brunčko, dr. K. Kancler in dr. J. Drev so govorili o pogostosti recidivnih abstruktivnih bronhitisov pri predšolskih otrocih v mariborski regiji, dr. M. Kuhar je seznanila navzoče z novimi pogledi na obolenja dihal pri otrocih.

V popoldanskih urah so si nekateri udeleženci ogledali delo v jamah rudnika Trbovlje in Hrastnik ter v Steklarni Hrastnik in se seznanili s težavnostjo in nevarnostmi dela v rudniku in Steklarni.

Lahko rečemo, da je zbor slovenskih pediatrov v celoti uspel v organizacijskih in strokovnih pogledih. Vse priznanje domačim pediatrom za odlično izpeljano nalogo.

(t.l.)

Kultumo-zabavno srečanje krajanov

V soboto, 7.9.1985, smo stanovalci v naselju Sallaumines pod vodstvom hišnega sveta 139 v sodelovanju s Krajevno konferenco Socialistične zveze delovnega ljudstva priredili kulturno zabavni dan v naši ulici.

K temu nas je vodila želja po medsebojnem spoznavanju in zblizšanju ljudi iz naše ulice. Na ta način naj bi pregnali mrtvilo življenja, ki je prisotno ob naseljevanju ljudi iz različnih koncev in krajev, z različnimi navadami in željami v novo skupno naselje. Bili so časi, ko se je vsemu temu bilo moč izogniti, saj nam je razvoj avtomobilizma omogočil in standard dopuščal. Tako smo bežali drug od drugega, sosed od sosedu ter iskali sprostitev in zabave v drugih oddaljenih krajih. S tem pa so se začeli kaliti medsebojski odnosi in harmonija, ki bi morala vladati v vsakem naselju. Dokaz je že v čistilnih akcijah, ko gre za lepoto in čistočo lastnega dvorišča, pa vendar se ji odzove le peščica stanovalcev.

Toda zaostrene gospodarske razmere in upadanje osebnega standarda nas je zopet potisnilo v svoje domove. Če bomo običali v njih, pred televizorji, se kaj hitro lahko začnejo kaliti tudi družinske razmere, pri katerih največkrat ostane žrtev otrok. Zato v naši,

lahko bi se reklo humani akciji ni bil cilj finančni uspeh, ampak zadovoljiti stanovalce in obiskovalce, predvsem pa najmlajše, ki v tej betonski džungli še kako potrebujejo take vrste razvedrila. Lahko rečemo, da so prav otroci veliko pripomogli k ureditvi ulice, kakor tudi pri uspešni izvedbi programa. Akcijo smo izvedli prostovoljno — udarniško brez vsakih finančnih sredstev. Tako je obstajal velik rizik. Če ne bi uspeli, bi prav mi, ki smo vložili največ truda, morali tudi finančno pokriti izgubo. Saj vemo, da taka prireditve, pa čeprav je organizirana udarniško, predstavlja tudi velik strošek. Obiskovalci so lahko opazili, da ni bilo nobene vstopnine, pa tudi pijača in jedača je bila po najnižjih možnih cenah. Želeli smo omogočiti vsakemu obiskovalcu potešiti lakoto in žejo. Poudarek pa smo dali predvsem kulturno zabavnemu programu, pri čemer smo v prvi vrsti želeli razveseliti in zaposeliti najmlajše, kar nam je v celoti tudi uspelo. Tak cilj smo si zastavili tudi v bodoče.

Stanovalci v stanovanjskem kompleksu Sallaumines, ki je najlepši v Trbovljah, ne želimo, da bi se takšna srečanja sprevrgla v hrupne veselce. Ulico želimo ohraniti takšno, kot je, olepšajo in poživijo pa naj jo taka kulturno zabavna srečanja, kot je bilo to. Zavedamo se, da kljub dobremu namenu peščica stanovalcev ne podpira naše akcije, zato se jim v imenu stanovalcev, ki si tega želijo še

več, zahvaljujemo za strpnost in želimo, da se nam tudi ti pridružijo v podobnih akcijah. V planu imamo še krajši kulturni program za materin praznik 8. marec ter vsaj še dva takšna kulturno zabavna dneva. Ob tej priliki se zahvaljujemo delovnim kolektivom GP Rudar Trbovlje, Trgovskemu podjetju Prvi junij Trbovlje, REK EK, upravi Delavskega doma, Krajevni konferenci SZDL za materialno in moralno podporo. Posebna zahvala tudi pevskemu zboru Slavček, tercetu Društva upokojencev, povezovalcu Bogdanu Baroviču, ansamblu Akvamarini, ki so brezplačno pripomogli k izvedbi kulturnega programa. Zahvala tudi vsem, ki so sodelovali v tekmovalnem in kulturnem programu, enako tudi organizacijskemu odboru ter tudi vsem, ki so nesebično in požrtvovalno delovno prispevali, ne samo na dan prireditve, ampak tudi veliko prej in po njej. Vsoto denarja, ki ni ravno velika, smo vložili na poseben žiro račun Hišnega sveta 139, ki bo namenjen pospeševanju kulturnega življenja na Sallauminesu. Želimo pa si neke v sklopu stanovanjskega kompleksa Sallaumines majhen športni objekt za rekreacijo stanovalcev. Vseboval naj bi manjši mini golf, dve betonski mizici za namizni tenis ter po možnosti balinišče. Za izgradnjo tega smo pripravljeni udarniško delati. Želimo le, da nam to pristojni organi omogočijo.

Jože Petauer

Septembra, leta 1950, se je država odločila za velik korak v prid rudarstvu. Rudnik ni več upravljala država, temveč je prišel pod delavsko oblast. Rudarji so ugotovili, da je železno podporje bolj praktično in varnejše kot leseno, zato so lesene podpornike nadomestili z železnimi, kar je pripomoglo k veliko lažjemu delu rudarjev. Istočasno pa so iz sporednih rudarskih delavnic nastale nove tovarne (Strojna tovarna Trbovlje, Strojno mišarstvo...). Ker so uvideli, da bo za tolikšno delovno silo premalo prostora, so začeli graditi nove stanovanjske objekte, ki so bili veliko bolj urejeni kot stara naselja; (Žabja vas, Terezija...), ter menze. Po uspešnem delu so si delavci zaslužili počitek, zato so na Rabu, v Crikvenici in na Partizanskem vrhu zgradili počitniške domove.

Današnje delo rudarjev je precej drugačno od nekdanjega. Včasih so jame zapihovali, sedaj to rušijo. Nastale so tudi drugačne spremembe:

- jamske vozičke so zamenjali novejši in zaneslivejši transporterji (tekoči trakovi),
- namesto klasičnega odkopa je zdaj samohodno hidravlično podporje.

Fizično delo se je precej umaknilo, prisotno je tudi umsko delo, (stroji so večinoma zamenjali človeka).

Mehanizacija se je zelo izpopolnila. Ker stara separacija ni zmogla prečistiti velikih količin premoga, so zgradili novo.

Rudnik rjavega premoga je glavni dobavitelj premoga Termoelektrarni Trbovlje.

PREMOG JE VIR ENERGIJE!

Stanči Weiss in Matjaž Odlazek
b.b OŠ Revirski borci

40 let rudarjenja v Trbovljah

Odkopavanje odstreljenega premoga na klasičnem čelu Pasetti polja rudnika Trbovlje.
Foto: B. Klančar

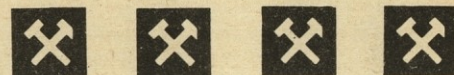
Na današnjem predelu Trbovelj je bilo nekdanje KMEČKO-GOZDARSKO področje. Po letu 1804 — odkritju premoga, pa se je Trbovlje iz KMEČKO-GOZDARSKEGA področja spremenilo v majhno rudarsko mesto. Odkritje premoga je sprožilo val naseljevanja rudarskih delavcev. Od začetkov pa do leta 1941 se odkopavanje premoga ni bistveno spremenilo. Potem se je pojavila velika prepreka za rudarstvo — vojna. Leto 1945 je pri-

neslo zopet nadaljevanje rudarstva. Iz taborišč in od partizanov so prišli bivši in novi delavci — rudarji. Rudnik so našli v velikem razdejantju in lotili so se popravila. Kopati so začeli z veliko vneto in pojavili so se rudarji-udarniki, ki so dosegali evropske in svetovne rekorde v izkopu in odvozu premoga. Ti udarniki so bili: Zagorišek, Petek in drugi. Izkop je potekal po starem načinu; nakladali so ročno, odvažali pa so z jamskimi vozički.

V petek, 11. oktobra, je bilo v Delavskem domu v Trbovljah srečanje maturantov trboveljske gimnazije vseh generacij in prvih absolventov usmerjenega izobraževanja. Organizirala ga je tozde Srednja šola naravoslovne, matematične in ekonomske usmeritve Trbovlje kot naslednica bivše gimnazije v Trbovljah. Ta tozde deluje v okviru Zasavskega srednješolskega centra Mihe Marinka v Trbovljah. Srečanje je potekalo ob 40-letnici ustanovitve gimnazije v Trbovljah. Na tej šoli je v 40 letih maturiralo 1580 dijakov in končalo šolanje 58 usmerjenec, skupno torej 1638 abiturientov. Letos je vpisanih v tej šoli 527 učencev v 18 oddelkih. Na šoli redno predava 27 profesorjev oziroma predavateljcev.

Srečanje so pričeli ob 19. uri z akademijo. Na njej je spregovorila Darka Lipičnik, ravnateljica šole, Franc Perme, predsednik skupščine občine Trbovlje je pozdravil prepolno dvorano bivših maturantov, kulturni program pa so pripravili člani sekcij Srednješolskega kulturnega društva Trbovlje.

Srečanje se je razvilo v avli, predavalnici in Slavčkovih pevski sobi. Udeležilo se ga je blizu tisoč bivših maturantov ter bivših in sedanjih predavateljcev. Trajalo je do zgodnjih jutranjih ur ob zabavni glasbi ansambla Kom-

40 let trboveljske gimnazije

promis, ki je bila, kot pravijo, prebučna, ple-su in prisrčnih razgovorih. Mnogi med njimi pa so se po toliko letih znova videli kot zreli možje in žene, pa tudi kot uspešni delavci na odgovornih mestih v gospodarstvu in nego-spodarstvu. Ob 40-letnem jubileju so izdali priložnostno brošuro „40 let“ v nakladi 1700 izvodov na 94 straneh. V njej so opisali na-stanek in razvoj gimnazije v vseh letih, njeno dejavnost, dejavnost dijakov, prispevka biv-ših dveh dijakov, vsebuje pa tudi imenski pregled vseh maturantov gimnazije in prvega letnika usmerjenecv brez zaključnega izpita (leto 1984/85).

40 let obnovljene knjižnice v Trbovljah

V začetku oktobra letos je poteklo 40 let, odkar je bila po končani osvobodilni vojni vnovič ustanovljena osrednja knjižnica v Trbovljah.

Pred zadnjo vojno je bilo v Trbovljah več knjižnic, ki so imele različne upravljavce oziroma lastnike z različnimi „rojstnimi letnicami“. Ljudske, društvene in šolske knjižnice so se porajale postopoma v skladu z mo-žnostmi in potrebami. Vse, razen osrednje, so imele razmeroma majhno število knjig. Denarja za nakupe novih izdaj ni bilo dovolj. Mnogo so k delu in širjenju knjižnic pripomo-gli posamezniki s tem, da so pri delu sodelo-vali ljubiteljsko, po drugi strani pa skrbeli, da se je število knjig povečevalo precej na ra-čun brezplačnih odstopitev oziroma pokla-njanj. Tudi nekateri posamezniki so imeli ra-zmeroma bogate knjižnice. Za vse takratne knjižnice pa je bilo značilno, da so imele veli-ko število bralcev. V tistih letih namreč še ni bilo televizije, redki so imeli radijske aparate in še redkejši avtomobile. Tudi naročnikov na razne časopise in revije je bilo malo. Ni bi-lo dovolj denarja v gospodinjstvih proraču-nih. Redke so bile dvojne ali trojne zaposlitve, zato je bila huda stiska za denar. Spričo tega so bile knjižnice toliko bolj obiskovane.

Z okupacijo leta 1941 pa je nastopila ka-tastrofalna situacija tudi za slovensko knji-go. Nemški okupator je kmalu po svojem pri-hodu odredil obvezno oddajo vsega sloven-skega tiska — knjig, revij in drugih tiskov. K temu so bili pozvani prebivalci s plakati in obvestili. V Trbovljah so posamezniki vozili knjige tudi na vozičkih, mnogi pa nosili v tor-bah in podobno. Zbirno mesto je bilo v spod-njih prostorih sedanje občinske zgradbe. Nemci so vcepili veliko strahu prebivalstvu in grozili s sankcijami vsem tistim, ki se nji-hovemu odloku o obvezni oddaji slovenskih knjig in revij ne bi podredili. Seveda pa je pri tem potrebno omeniti, da je večina lastnikov knjige poskrila po podstrešjih, v barakah med drva, v stare neaktivne krušne peči, ne-kateri pa so jih zložili v zaboje in jih zakopali. Posamezniki so poiskali votline in vanje skri-li knjige. Med tistimi, ki pa so knjige le odda-li, pa je bilo tudi nekaj korajžnih. Za nekaj slabih, oguljenih knjig ali revij, pa so iz kupa oddanih knjig izvlekli najboljše in jih izmak-nili ter odnesli kljub budnim očem nemškega osebja, ki je nadzorovalo oddajanje knjig. Se-veda so te oddane knjige Nemci odpeljali v tovarne papirja — Radeče, Vevče in še dru-gam. Tudi tu so se znašli mnogi posamezniki in knjige odnašali domov, namesto da bi jih v celoti predelali stroji kot star papir za izdela-vo novega. Žalostno usodo so prav tako do-živele šolske knjižnice. Nekateri posamezni-ki, šolarji, so jih skušali rešiti v celoti, vendar vsega niso zmogli. Znani so primeri reševa-nja učiteljske in dijaške knjižnice v predvojni meščanski šoli, kar je le deloma uspelo.

Gimnazija v Trbovljah je bila ustanovljena z uredbo ministrstva za prosveto LRS dne 5.9.1985. Bila je naslednica predvojne zelo uspešne meščanske šole v Trbovljah, ki je dala vrsto uspešnih in uporabnih kadrov do-mačim industrijskim podjetjem, obrti in upravnim službam.

Šoli, ki je odločilno posegala v razna doga-janja v revirskih občinah veljajo ob tem jubi-leju najboljše želje in čestitke.

(t.l.)

Enak primer je bil s knjižnico na vodenski šo-li. Nemški učitelji so organizirali učence, da so knjige odnašali v poseben prostor, od ko-der naj bi jih odpremili v tovarne papirja. Vendar je tudi tu precej knjig šlo skozi okna, kjer so jih drugi učenci, pa tudi nekateri odrasli, odnašali in skрили. Po končani vojni ni bilo v nobeni šoli, v nobenem podjetju, pa tu-di ne v bivših ljudskih knjižnicah slovenskih knjig. Nemška knjižnica, ki je imela svoje prostore v zgradbi sedanje uprave sozd REK EK in do RRRPS, je imela precej knjig, od kate-rih je bil dobršen del s propagandno vsebino. Vse to je takratni hišnik zgradbe pokuril in poskrbel za ogrevanje prostorov, v katerih so bili prve povojne mesece nastanjeni otroci — partizanske sirote iz Bosne. Rekli smo jim takrat „Bosančki“.

Vse je bilo treba pričeti znova. Ne le v rud-niku in redkih tovarnah, pač pa tudi na kulturnem in športnem ter drugih področjih. Da bi vnovič zaživelo življenje v vseh pogledih, je takratni mestni ljudski odbor Trbovlje imeno-val odbor za posamezna področja, ki so imeli nalogo, da izpeljejo dane naloge. Za kulturno področje so tvorili odbor: Matija Cerovac, dipl. inž. kot predsednik, člani pa so bili Pavle Ko-vač, Polde Odlazek, Franc Lavrini, prof. Avgu-štin Pirnat, prof. Marija Janežič, Tine Lenarčič in morda še kdo drug. Odbor je štel okoli de-set članov. Seje odbora so bile ponavadi v manjšem prostoru v zgornjem delu bivše rudniške restavracije, ki je stala na mestu, kjer sedaj stoji hotel Rudar. Vsak član odbora je imel določeno zadolžitev, ki jo je moral izpelja-ti v okviru danih možnosti, iznajdljivosti, požr-tvovalnosti, pa praktično brez slehernega de-narja.

Šlo je za pričetek dela gledaliških skupin, pevskih zborov, godbe, knjižnice itd. Za vno-vično ustanovitev osrednje knjižnice je bil s strani odbora določen podpisani.

Kako je nastajala nova knjižnica? Težko. Ni bilo prostora, ni bilo knjig, ni bilo opreme, ni bilo denarja, skratka, pričeti je bilo treba iz nič. Tudi izmena ni bilo, pa tudi ne organizacije, na katero bi se nova knjižnica s sicer staro in bogato tradicijo lahko naslonila.

Dobil sem pooblastilo tega odbora, da la-hko v njegovem imenu nastopam v raznih kra-jih in pri raznih podjetjih, pa tudi posamezni-kih z namenom, da zberemo potrebno število raznih knjig, bodisi leposlovnih, strokovnih, mladinskih in podobno za ustanovitev oziro-ma obnovitev dela bivše ljudske knjižnice v Trbovljah na mestni oziroma občinski ravni. Začela so se pota z vlakom v Ljubljano, Celje in še nekatere druge kraje. Ponekod so imeli posluš za to nabiralno akcijo, ponekod tudi ne. Čeravno so bile v Celju prav tako hude izgube knjižnega fonda, kjer so Nemci izvaja-li na njihovem področju enake ukrepe kot v Trbovljah, je bilo možno kljub temu dobiti kar

precej knjig. Enako je bilo tudi v Ljubljani pri nekaterih založbah, ustanovah, novo usta-novljenih komandah mest in območij itd. Na-čin transporta oziroma spravila v Trbovlje je bil zelo enostaven, vendar precej težakši. Knjige je bilo treba spraviti v Trbovlje v na-hrbtniku, aktovkah, torbah ipd. Akcija je tra-jala od začetka oktobra 1945 pa do junija 1946. V tem času je bilo zbranih prek 2000 knjig z najrazličnejšo vsebino. Nekateri od teh knjig so še danes v knjižnem fondu knji-žnice Toneta Seliškarja.

Med tem je bilo dogovorjeno tudi s sindi-kalno podružnico rudarjev, ki je imela svoje pisarniške prostore v starem Delavsekem do-mu. Tu so dali na razpolago dve veliki omari za začetno delo. Delo pri obnavljanju osred-nje knjižnice v Trbovljah je bilo seveda za-mudno, vendar je terjalo stalno prisotnost in stalno delo. O kakem povračilu potnih stroškov in dnevnic takrat ni bilo govora, ker ni bilo ustanovitelja ali ustanove, v katere se-stavu naj bi knjižnica delovala, odbor, ki je imel nalogo oživiti kulturno delo v Trbovljah, pa tudi ni imel nikakršnih sredstev.

Problem je nastal, ko je bilo treba knjižni-co poimenovati z določenim imenom oziro-ma naslovom. Želja odbora je bila, da bi se knjižnica imenovala „Mestna knjižnica Tr-bovlje“. Nekateri posamezniki so predlagali naziv „Ljudska knjižnica“, sindikat rudarjev, ki je dal na razpolago prostor in pa omari za začetek delovanja knjižnice, pa je vztrajal na tem, da naj se knjižnica imenuje „Sindikalna knjižnica Trbovlje“. Ta naslov je tudi obveljal in pod tem imenom je knjižnica pričela delo-vati. Kot sem že omenil so nekatere knjige v sedanji knjižnici še vedno opremljene s tem žigom.

Hkrati z zbiranjem knjig pa se je začela tu-di izposoja knjig, vendar v zelo preprosti izposojevalni obliki. Šlo je za običajno in enostavno evidenco inventariziranih knjig s tem, da se je izposojevalec podpisal, kdaj si je knjigo izposodil, naveden pa je bil tudi rok, do kdaj je moral knjigo vrniti. Ko je knjižnica prerasla svoj začetni okvir, se je pokazala potreba po večjih in posebej za knjižnico na-menjenih prostorih. Sredi leta 1946 je bila knjižnica preseljena v manjšo, sosednjo zgradbo poleg starega Delavskega doma.

Ko je odbor za oživitve kulturne dejavnosti v Trbovljah opravil svoje delo, se je razšel. Delo v kulturniških skupinah, to je pri pev-skih zborih, delavski godbi, gledališču in dru-god, je steklo. Prav tako je bila dana osnova za normalno nadaljevanje in delo osrednje knjižnice v Trbovljah. Za vodjo knjižnice je bil spričo tega imenovan učitelj Adolf Jesih. Knjižnica je dobila sčasoma določena sreds-tva za nakupe novih knjig, nekaj knjig je bilo še naknadno podarjenih, opravljena je bila nova inventarizacija in predpisan red izposo-janja knjig.

Knjižnica se je kasneje večkrat selila. Ta-ko je imela nekaj časa prostore pri „figa bir-tu“, nato v prostorih, kjer je sedaj prodajalna čevljev Planika, kasneje so se preselili zaradi premajhnih prostorov v prostore bivše rudniške „graščine“ na Trgu revolucije, sedaj pa ima svoje prostore kot Knjižnica Toneta Seliškarja v novozgrajeni poslovno-stanovanjski zgradbi na Ulici 1. junija 19. Pogoji so tu za delo knjižnice idealni, saj so bili prostori zgrajeni namensko za knjižnico, pa tudi čital-nico. Osebe, ki je vodilo knjižnico, se je me-njavalo in pomnožilo, saj je razumljivo, da je to bilo nujno potrebno, ker se je število knjig povečalo na sedanjih blizu 30.000 knjig, pa tudi sistem nabavljanja, evidentiranja in izposojanja je sodobnejši in zahtevnejši.

Iz majhnih začetkov je zrasla sodobna knjižnica, ki je lahko vsem občanom v veliko korist, razvedrilo in večanje obsega znanja.

Tine Lenarčič

Izšla je zadnja knjiga izbranih del Mihe Marinka

Dne 2. oktobra so v Ljubljani za okroglo mizo predstavili IV. oziroma zadnjo knjigo izbranih del Mihe Marinka, našega rojaka in častnega člana kolektiva našega kombinata. Okroglo mizo sta organizirala marksistični center CK ZKS in založba Komunist, pri kateri so zbrana dela tudi izšla.

Lidija Šentjirc, predsednica založniškega odbora za izdajo del Mihe Marinka, je govorila o M. Marinku kot človeku in njegovem prispevku v predvojnem delavskem gibanju, v pripravah na revolucijo, med NOB, pa tudi povojni socialistični izgradnji.

Franci Grešak je govoril o Marinkovi tesni povezanosti z rodniimi Trbovljami in revirji. Franjo Turk, Ivan Križnar, Sonja Lokar so dodali orise Marinkovega prispevka v različnih obdobjih naše zgodovine, dr. Ciril Ribičič, ki je vodil razgovor za okroglo mizo, je govoril o odnosu M. Marinka do slovenske in jugoslo-

vanske državnosti ter značilnosti njegovih nastopov, Ivo Marenk pa je razpravljal o delu M. Marinka na področju ekonomske politike in gospodarstva nasploh. Razpravljalci so posebej poudarili, da bo vsakdo, bodisi poznavalec razvoja ali sedanje ureditve ali pa mlad človek, ki ga zanima rast naše družbene ureditve, v izbranih delih M. Marinka našel marsikaj poučnega, zanimivega ali vzpodbudnega za sedanje delovanje ali pa za nadaljnji študij družbenoekonomskega ali družbenopolitičnega razvoja Slovenije in Jugoslavije. Morda je bil pomen Marinkovega dela v preteklosti nekoliko zapostavljen, zato ga lahko po mnenju razpravljalcev mirno postavimo ob bok Kardelju in Kidriču.

Z izidom IV. dela njegovih izbranih del je zaključena izdaja njegovih del. Knjigo je možno kupiti v knjigarnah, pri založbi Komunist, možno pa si jo je izposoditi tudi v knjižnicah.

Jože Skrinar

Star ata ga je hauvav

Star ata ga je hauvov,
moj foter ga je tud,
le men, verjem, madonca,
se hauvat ga ne lub.

En cajt sem hunte rinu
od orta u filponk,
tud tem sem se odreku,
in zdaj sem z delom plonk.

Če tako bi mašino
pogruntal naš ludje,
da bo sama vse nardila,
ej tu b pa blu za me.

Na knofe b že prtisku,
če b zraun lahk biu zaspan,
morbit b zraun še zaurisku,
da biu bi bol spuštvan.

U del ne bom več ruknu,
bom raj kar tku vesiu,
kak firkelc ga bom cuknu,
če ga bom kod dobiu.

Če pa nau nč pomagat,
če tku nau šlu naprej,
bo hauvanje pač zmagal,
pa bom tam, k sem biu prej.

Marijan Mauko

Hunt v temi

Jaz sem hetman
ketna je veriga
jaz sem katamaran
dvotrupec
smo Slovenci poznali že pred
Valvasorjem
in pluli varno
skozi stoletja
najbrž sem hunt
ki ga mlad fant potiska
v temo
naložen s težko rudo
civilim.

Nove knjige

a) Mira Mihelič — URE MOJIH DNI

Septembra letos je umrla v Ljubljani znana slovenska pisateljica in prevajalka, 73 let stara Mira Mihelič. V času svojega življenja je napisala petnajst romanov, nekaj dram, prevedla pa je tudi petdeset del iz svetovne literarne zakladnice. Ni kaj — v času svojega življenja je opravila ogromno delo tako na literarnem področju kakor tudi kot dolgoletna predsednica slovenskega PEN (mednarodne zveze pisateljev) ter podpredsednica iste organizacije.

Nekako dva meseca pred njeno smrtjo pa je izšlo pri Pomurski založbi njeno zadnje delo — URE MOJIH DNI, v nakladi 10.000 izvodov. V tem njenem avtobiografskem delu je opisala svojo življenjsko pot od male razvaje ne deklice, ki je dobršen del otroštva prežive la v Trbovljah, preko meščanskega dekleta do zapornice med NOB in njenega najustvarjalnejšega obdobja v povojnem času. Knjiga je vredna branja v vsakem pogledu, posebno za Trboveljčane, saj je precej strani namenjen opis njenega življenja in šolanja v Trbovljah, pa tudi opisu povojnega razočaranja, ko je s skupino slovenskih pisateljev pripravila v Trbovljah literarni večer, pa je bilo v dvorani manj poslušalcev, kot je bilo navzočih pisateljev. Tak slab vtis so kasneje popravili učenci in učitelji na osnovni šoli.

Kot je znano, je Mira Mihelič (ali še preje kot Mira Puc) napisala več literarnih del — romanov in eno mladinsko delo tudi s snovjo, ki se je nanašala na stare Trbovlje. Njeni opisi so realistični in privlačni. Dobro bi bilo, da bi Trboveljčani (pa tudi ostali), vsaj kako od njenih del kdaj pa kdaj prebrali, da bi pisateljico poznali bolj vsaj po izteku njenega življenja, če je že za časa življenja niso mogli dovolj.

b) Marinka Fritz — Kunc — JANOV KRIK

Pred kratkim je izšel pri Prešernovi družbi v zbirki Vrba roman Janov krik. Napisala ga je kot svoj prvenec trboveljska rojakinja Marinka (Ika) Fritz-Kunc. Avtorica je več let kot učiteljica poučevala na Osnovni šoli Trbovlje — PE Ivana Cankarja, kasneje pa je odšla med novinarje (Dnevnik, Teleks in dr.), sedaj pa je v svobodnem poklicu in živi v Ljubljani.

iz spremne besede k izišlemu romanu lahko povzamemo, da je Janov krik pripoved in izpoved o materi in njenem sinu, pa tudi o našem času in družbi, ki ne zna v vsakem trenutku ponuditi dovolj tople, prave roke mlademu človeku, ko zaradi svoje stiske ali odvečne mladostniške energije zaide v teža ve. Zaznamovanost s prvim korakom v stran pot je tudi danes in med nami lahko grozljivo usodna. V ocenah, ki poudarjajo človeško prizadetost napisane pripovedi, je zapisano, da bi mogli reči, kako je to pisanje materin roman, roman neke njene življenjske tragike, njena drama — ne samo drama družbe, ampak nje same, Janove matere.

Pisateljica je z doživeto in prizadeto upodobitvijo duševnih stisk Janove matere izpovedala, da s prvencem Janov krik pogumno stopa na pisateljsko pot. Kritiki so izid knjige ocenili ugodno. Gre za zelo aktualno in v vseh pogledih vzemirljivo branje, ki priteguje širok krog bralcev. Avtorica je roman posvetila sinu, na uvodni strani pa je natisnjeno, da je napisan po resničnih dogodkih.

Ko roman preberemo, se nam utrne marsikakšna misel, predvsem v tem smislu, da naj bi starši več časa posvetili vzgoji svojih otrok, več z njimi živeli in jim posvetili do bršen del razpoložljivega časa, da ne bi v kasnejših letih prišlo do večjih stranpoti, ki jih morajo nato reševati različne institucije z vač ali manj uspeha od socialnih delavcev do zaporov.

(t.l.)

Marica Grešak-Jakopić

Ponosni sinovi rudarjev

Mi smo v rudarskem revirju doma,
dobre smo volje, vesel'ga srca,
godba in pesmi zvenijo v svet,
da vsak jim prisluhne prevzet.

Naši očetje v jami trpijo,
vsak dan dlani se do kraja spotijo,
a nam pa bel kruh na mizi diši,
zato, ker očka trpi.

Mi, mladi, v rudarskem revirju doma,
dobre smo volje, vesel'ga srca,
ponosni na to naravno zlato,
skrito pod črno zemljo.

Izposojeni trenutki resnice

Gore... Bile ste mi predvsem duševna potreba, estetska, ne pa faustovska.

F. Avčín

Volja je nekaj božanskega, volji sledi dejanje in delo doseže skoraj vedno uspeh. To troje — volja, delo, uspeh, sestavlja vsebino človekovega življenja. Volja odpira vrata, delo koraka skozi odprta vrata in na koncu poti čaka krona vsega prizadevanja — sijajno osrečujoči uspeh.

L. Pasteur

Moški predlaga, ženska izbira.

Kierkegaard

Ni dovolj, da nekaj znamo, treba je to tudi uporabiti. Ni dovolj le želeti, pač pa tudi narediti.

J.W. Goethe

Če se prijatelj jezi nate, mu daj priložnost, da ti naredi veliko uslugo. Njegovo srce se mora zaradi tega otajati in spet te bo imel rad.

J. Paul

Zmaga nad strahom je začetek modrosti.

Russel

Če hočemo živeti v miru, moramo bolj skrivati svoje vrline kot svoje napake.

Caylus

Ponavljati, kar je že bilo povedano in pripričati ljudi, da slišijo prvič, to je vsa umetnost pisanja.

Gourmont

Preden se poroči, ima ženska en jezik in sedem rok, po poroki pa sedem jezikov in eno roko.

Istrski pregovor

Tri stvari predvsem potrebujemo — moč, razum in voljo.

Nizozemski pregovor

Ne ustraši se, če napreduješ počasi, boj se, če obstaneš na mestu.

Kitajski pregovor

Igramo, pojemo, slikamo

S septembrom, ko je konec dopustniških dni, so se znova odprla vrata številnih kulturnih domov, pa tudi vadbenih sob mnogih kulturniških skupin. Z intenzivnimi vajami so pričeli mnogi pevski zbori, igralske oziroma dramske skupine, godbe in drugi instrumentalni ansambli, likovniki itd.

Začeli so z razpisi abonmajev in izpeljane so bile že tudi prve kulturne prireditve v pravkar začetni novi kulturni sezoni.

Naj jih naštejemo nekaj, kolikor nam je znano.

Gledališke predstave

Zveze kulturnih organizacij Hrastnik, Trbovlje in Zagorje so po svojih odborih za gledališke abonmaje tudi letos razpisale gledališke bonmaje. Vpisi so bili končani sredi oktobra. Gostovali bodo gledališki ansambli iz Drame SNG, SLG Celje, Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane, Mestnega gledališča ljubljanskega, Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice, Drame SNG Maribor itd. Trboveljčani pa imajo v načrtu tudi upri-

zorite domačega gledališča Svobode Center. V drugi polovici oktobra so že pričeli s prvimi predstavami razpisanih abonmajev. V Zagorju imajo v načrtu tudi šolski filmski abonma in komentirane predstave filmskega gledališča.

Dne 15. oktobra je bil ob 18. uri v Delavskem domu Trbovlje literarno — glasbeni večer, na katerem je bila predstavljena nova pesniška zbirka Franca Princa Pifa — RE-SJE. Nastopili so poleg priznanih pevk Ide Virt in Karmen Štefanec še trije pevci pionirji in recitatorji iz srednješolskega kulturnega društva. Uvodno besedo je imel predsednik odbora za literarno dejavnost in knjižničarstvo pri Zvezi kulturnih organizacij Trbovlje Vekoslav Gulič, večer pa je pripravil Jože Skrinar, ki je pevce in recitatorje tudi spremljal na klavirju in pripravil glasbene vložke. Krajše pojasnilo je prispeval tudi avtor zbirke.

Koncerti

Dne 28.9. je Zagorski oktet pripravil v gostišču Marelja v Kisovcu celovečerni koncert

Na IV. taboru ljudske fronte na Mrzlici dne 15. septembra je bil slavnostni govornik Marjan Orožen, predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

Foto: M. Cerinšek

z vmesnimi zabavnimi in tekmovalnimi točkami.

Na 16. festivalu narodnozabavne glasbe dne 6. in 7. septembra na Ptujju je uspešno nastopil tudi ansambel Medijski odmev. Tu je bil nagrajen za najboljšo besedilo Nande Razboršek iz Zagorja z Medijskim odmevom.

Dne 13. oktobra je Delavska godba Trbovlje pod vodstvom Mihe Gunzka, izvedla koncert v Rogaški Slatini. Predstavili so se z zahtevnimi in popularnimi deli iz domače in tuje glasbene literature.

Dne 18. oktobra so v Kulturnem domu na Dolu pri Hrastniku začeli kulturno sezono s celovečernim koncertom ženskega pevskega zbora Svoboda dve, ki ga vodi Ivanka Šerbak-Medved. Koncert so pripravili ob šesti obletnici svojega obstoja. Kot gost je nastopil tudi naš dolgoletni znanec in prijatelj, basist Ladko Korošec.

Dne 5. oktobra je ansambel Mladi upi iz Trbovelj organiziral ob 20. uri v Delavskem domu Trbovlje prireditve — Naše srečanje z gosti Mitom Trefaltom, Lipetom Revšetom, Vero Pero, Nežo, Spelo, Prleško Frančko in Južekom Koscem.

Dne 17. oktobra so pevski ansambli Društva upokojencev Trbovlje, Moški pevski zbor pod vodstvom Alberta Ivančiča, ženski pevski zbor pod vodstvom Karmen Štefanec in ženski tercet nastopili v Delavskem domu ob srečanju upokojencev, starih nad 70 let.

Likovne razstave

Od 24.9. do 30.10. je bila v likovni galeriji Trbovlje razstava slik Branka Duha, člana likovne skupine Paleta s Sladkega vrha. Razstavljal je slike v kredo, akvarelu, oljih in temperi. Ob otvoritvi je zapel MPZ Zarja pod vodstvom Rika Majcna.

Od 27.9. do 6.10. je v avli Delavskega doma Zagorje razstavljala slike Liza Lik iz Ljubnega ob Savinji. Razstavljala je v glavnem slike z živalskimi motivi v vosku, pastelu in risbi.

V prvi polovici oktobra so v tednu otroka pripravili Črnomaljši in Metličani ex tempore mladih likovnikov Bele Krajine. Več kot 70 mladih je naredilo slike, ki so jih razstavili v Črnomlju, nato pa še v vseh šolah v Beli Krajini.

4. tabora ljudske fronte na Mrzlici, ki je bil 15. septembra 1985, se je udeležilo okoli 3.000 udeležencev iz revirjev in Savinjske doline.

Foto: M. Cerinšek

Od 20. do 27.9. sta razstavljala v Likovnem salonu Ravne na Koroškem Ana Marija Vljaj in Janez Knez. Knez je razstavljal 26 del zadnjih pet let, Vlajeve pa 15 del v Kelim tehniki tkanja in šest makramejev.

Od 3. do 13. oktobra je razstavljal grafike v galeriji Študentskega kulturnega centra v Ljubljani Janez Mišo Knez.

Od 4. do 12. oktobra je bila v Likovni galeriji Trbovlje likovna razstava del petih akademskih slikarjev, ki so poučevali na gimnaziji v Trbovljah v njenem 40-letnem obstoju in delu. Razstavljali so Milan Rijavec 6 olj, Marjan Tršar 6 del — olja in akvareli, Aco Mavec 3 olja in 7 ilustracij (knjižnih), Leopold Hočevnar 7 olj in Franc Kopitar 6 del v akrilu in akvarelu. Ob otvoritvi je govoril Aleš Gulič kot pred-

sednik Sveta za kulturo pri OK SZDL Trbovlje.

Od 15. do 19. oktobra je bila v Likovni galeriji Trbovlje razstava izdelkov domače obrti, kovinskih izdelkov in likovnih del. Razstavljali so člani Društva upokojencev Trbovlje ob letošnjem 10. jubilejnim srečanju upokojencev, starih nad 70 let.

Od 25. oktobra do 5. novembra je v likovni galeriji Trbovlje v Delavskem domu likovna razstava del članov likovnega kluba Dolik z Jesenic. Njihovo predstavitev sta organizirala ZKO in Relik. Dolik in Relik tesno sodelujeta že dolga leta in sta pred dvema letoma podpisala listino o pobratenu in medsebojnem sodelovanju. Tesni stiki se z vsakoletnimi medsebojnimi izmenjalnimi razstavami vse bolj poglobljajo.

(t.l.)

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

Resavica postopoma povečuje proizvodnjo

Rudarji rudnika Rembas iz Resavice so v preteklih osmih mesecih nakopali 241.480 ton premoga. S tem so svoj proizvodni načrt za to obdobje izpolnili 96,2 %. Predvidevajo, da bodo manjkajočo proizvodnjo premoga do konca leta nadoknadili in tako izpolnili svoj letošnji proizvodni načrt.

Rekord v Kolubari

Na treh površinskih kopih v REIK Kolubara so septembra nakopali 2,430 milijona ton premoga. S tem je Kolubara postavila nov rekord v mesečni proizvodnji premoga, ki je za skoraj 100.000 ton večji od lanskoletnega rekorda. V prvih devetih mesecih letošnjega leta so rudarji Kolubare nakopali 17,640 milijona ton premoga, kar je prek 1,100 milijona ton več kot so načrtovali.

V Titovih rudnikih proizvodnja po načrtu

Titovi rudniki premoga v Tuzli so nakopali v devetih mesecih letos skupno 11,146 milijona ton premoga in tako izpolnili načrt za to obdobje. Od skupne proizvodnje v tem obdobju je 6,4 milijona ton rjavega premoga, 4,76 milijona ton lignita. V primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta je letošnja proizvodnja večja za 2 %.

Rudnik Tušnica ima premog na zalogi

Praktično po vsej Jugoslaviji manjka premoga za ogrevanje. Vsi rudniki si prizadevajo, da bi povečali proizvodnjo in v čim večji meri zadostili potrebam kupcev, posebno trgovskim podjetjem, ki skrbijo za dobavo premoga široki porabi. Izjema je le rudnik Tušnica v Prologu, Livno. Trenutno imajo na zalogi 30.000 ton premoga v vrednosti okoli 130 milijonov dinarjev. Do zaloga je prišlo zaradi povečane proizvodnje, saj so od lanskoletnih 80.000 ton povečali proizvodnjo na 150.000 ton, kupci pa so ostali isti in z enakimi količinami kot v preteklem letu. Glavni kupec je Jugovinil iz Splita, ki pa je bistveno zmanjšal svojo proizvodnjo plastičnih surovin zaradi pomanjkanja surovin. Velike zaloge premoga v Tušnici pa omejujejo nadaljnjo proizvodnjo premoga. Seveda se debele vrste premoga, ki jih je skupno 25 %, sčasoma pretvarjajo v drobne vrste. Tudi nova separacija že štiri mesece ne obratuje s polno zmogljivostjo. Zaradi stalnih okvar, pa tudi drugih okoliščin. Težava je v tem, da nimajo kupca premoga za 75 % drobnih vrst premoga.

Električni tok s Kosova

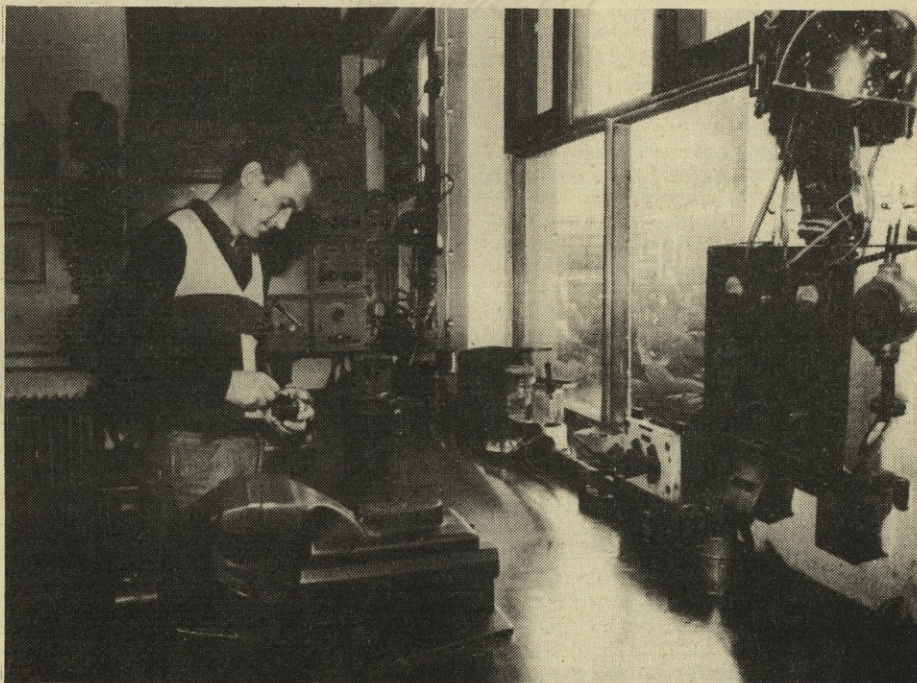
Razprave o družbenem planu Jugoslavije do leta 1990 odkrivajo tudi večje energetske dileme. Petletno obdobje je za energetike razmeroma kratka doba. Ti morajo načrtovati vsaj 10 do 15 let naprej. Za izgradnjo TE s srednjo močjo ter pod pogojem, da so vse komplicirane priprave že opravili in papir „na mizi“ je potrebno najmanj 60 mesecev. Velik načrt pri izgradnji vrste termoelektrarn na Kosovem s skupno močjo 2650 MW do leta 2000 je postala ena najpomembnejših energetskih projekcij „na dolge proge“ v tem trenutku. Energetska prihodnost naše države, pri tem mislimo na 21. stoletje, do katerega je še 15 let, vendar že močno trka na naša vrata. Ni ostalo dovolj časa, vendar imajo odločitve, ki jih je treba sprejeti, dolgoročni značaj.

Dolgoročna strategija razvoja Jugoslavije do leta 2020 je dala zeleno luč za jedrske elektrarne in intenzivno izkoriščanje velikih rezerv kosovskega lignita. Oblikovano je bilo skupno koordinacijsko telo vseh zainteresi-

ranih elektrogospodarstev v Jugoslaviji. To telo je opravilo vrsto konzultacij in razgovorov, zbralo potrebe vseh elektrogospodarstev za vlaganja v elektrarno na Kosovem, imelo pa je tudi vrsto razgovorov z energetiki s Kosova. Po vsej verjetnosti bo kmalu sklenjen družbeni dogovor o skupni izgradnji energetskih objektov na Kosovu do leta 2000. Obstaja pa tudi drugi predlog, da se skupna izgradnja elektrarn na Kosovu sprejme v okviru dogovora o razvoju energetike Jugoslavije do leta 2000. Znani so predlogi posameznih elektrogospodarstev. V obdobju od leta 1991 do 1995 naj bi v tej pokrajini zgradili elektrarne s skupno močjo okoli 1000 MW, od tega naj bi jih Hrvatska financirala 200, Makedonija 200, Vojvodina 300, Kosovo 300. V petletnem planu od leta 1996 do leta 2000 pa naj bi zgradili še 1600 MW in to za Hrvatsko 400, Makedonijo 200, Slovenijo 300, Vojvodino 150, Srbijo 300 in Kosovo 300. Elektrarne bi skupno financirali in koristili. Nosilec aktivnosti za raziskave in priprave bo elektrogospodarstvo Kosovo. Zgraditev serije termoelektrarn na Kosovu spada v vrste realnih in najvišjih podvigov, s pomočjo katerih bi skupno z izgradnjo jedrskih elektrarn in izkoriščanjem hidropotenciala Drine, pa tudi drugih rek, Jugoslovani lahko mirno čakali na prihodnost.

Pozimi se bomo slabše gregli

Po podatkih Splošnega združenja premovalnikov Jugoslavije in organizacij združenega dela za promet s kurivom pri Gospodarski zbornici Jugoslavije nima nobena republika in pokrajina dovolj premoga in drv za ogrevanje. Dobave so bile doslej realizirane pri premogu od 40 do 70 % z izjemo Vojvodine, kateri so premovalniki dobavili nekoliko večje količine. V naslednjo zimo korakamo torej brez zadostnih količin premoga in drv. V ta namen so se sestali predstavniki trgovin in dobaviteljev s predstavniki sekretariata za trg in splošne gospodarske zadeve in Zveznega komiteja za energetiko in industrijo. Govorili so o možnosti večjih količin premoga za široko porabo, zagotovitvi večjega števila vagonov in lokomotiv ter prevoz in uvoz premoga in briketov. V tem pogledu doslej še ni bilo ničesar doseženega, ker je ponud-

Franc Novak popravlja jamske svetilke za rudarje rudnika Trbovlje.
Foto: B. Klančar

ba na evropskem tržišču omejena, po drugi strani pa manjka deviz za nakup, pa tudi prevoz premoga čez nekatere države. Udeleženci plenuma so predlagali, da bi prepovedali izvoz premoga v tujino, medtem ko so posamezni premogovniki temu nasprotovali. Predstavniki trgovske mreže za promet s kurivom so poudarili, da izpolnjujejo obveznosti nasproti premogovnikom na temelju samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev. Sicer pa se soočajo z vrsto problemov od astronomskega porasta prispevkov za koriščenje mestnega zemljišča do drugih vrst dajatev.

Rudnik Piskupština — kmalu premog s površinskega kopa

V rudniku lignita Piskupština na področju Jablanice pri Strugi so v teku dela pri aktiviranju površinskega kopa. Ta bo dal prve količine premoga že konec letošnjega leta. Že prihodnje leto naj bi nakopali na površinskem kopu 100.000 ton premoga, medtem ko so ga doslej nakopali le 6000 ton z jamskim kopom. Strokovnjaki ocenjujejo, da je lignit s tega površinskega kopa dobre kakovosti. Planina Jablanice je razmeroma zelo bogata s premogom, tako da ocenjujejo, da bo eksploatacija trajala še najmanj 25 let. Poleg aktiviranja površinskega kopa so v teku tudi dela na modernizaciji jamskega kopa. Skupna vlaganja v te posle znašajo okoli 330 milijonov dinarjev. Poleg lastnih sredstev imajo zagotovljena sredstva tudi iz zveznega in republiškega sklada za razvoj nezadostno razvitih področij, Republiškega sklada za razvoj energetike in kredita stopanjske banke iz Skopja.

Nove rezerve premoga na Kitajskem

V preteklem letu so na Kitajskem odkrili nove rezerve premoga, in to 11,7 milijarde ton. Skupne ugotovljene rezerve premoga na Kitajskem znašajo sedaj 781,5 milijarde ton. Nove rezerve premoga so našli na severozahodu pokrajine Šansi.

Tudi Madžari imajo premog

Madžarska proizvodnja premoga stagnira. Zato pokrivajo del domačih potreb tudi z uvozom premoga. Za uvoz so letos namenili dodatnih 60 milijonov dolarjev. Poleg atomske energije je premog na Madžarskem glavni vir energije. Letos naj bi nakopali po načrtu 25,2 milijona ton premoga. V okviru tako imenovanega plana povečanja proizvodnje rjavega premoga na območju rudnika Tata-Banya so odprli dva površinska kopa; predvidoma pa naj bi odprli še dva. Za realizacijo teh projektov naj bi do leta 1988 povečali proizvodnjo za dodatnih 6 milijonov ton premoga. Obstaja pa malo možnosti, da bi novi kopii nadomestili trenutno izčrpane kope. Madžarske potencialne rezerv cenijo na 7,4 milijarde ton. Od tega je 19 % črnega premoga, 25 % rjavega, 56 % pa lignita. V ekonomskem pogledu je možno eksploatirati le 4,4 milijarde ton premoga. Tudi madžarski rudniki se ubadajo s pomanjkanjem delovnih moči.

V ZDA povečujejo porabo energije

Poraba energije se bo v ZDA v naslednjih petih letih povečevala po stopnji 1,7 % letno. Tako so sporočili vladni organi v neki študiji. Po podatkih te študije bo imel premog največji delež v ameriški porabi energije v prihodnje, in to 56 %, medtem ko bo znašal delež nafte in plina 35 %, jedrske energije 19 napram sedanjim 12 %.

Drva blažijo energetske krize

Zaradi manjših razpoložljivih količin električne energije, premoga in tekočih goriv so drva zopet pomembna. Za predstoječo zimo je iz naših gozdov možno dobiti v najboljšem primeru med 6 in 7 milijonov kub. metrov drv. To je nekoliko več kot lansko leto, vendar ne zadošča, da bi zadovoljili potrebe porabnikov, ki niso uspeli dobiti premoga ali je električni tok predrag ali pa premajhna opora za hladne dni. Tako so ugotovili v Gospodarski zbornici Jugoslavije. Posamezna gozdnogospodarska podjetja so že dobila nalogo od družbenopolitičnih skupnosti, da povečajo sečnjo drevev in dobavo drv občanom, pa tudi nekaterim industrijam.

Cena m³ drv v gozdu znaša povprečno 4.500 din. Vendar pa se cena za kupca podvoji zaradi transportnih stroškov oziroma spravila.

Vendar pa so drva nekaj tisočakov cenejša od premoga. Težave pa so tudi pri nabavi drv, posebno v mestih, ki so oddaljena od večjih gozdov.

Termoelektrarna Drmno — gradnja poteka v roku

Dva meseca in pol pred rokom so v termoelektrarni Drmno, katere izgradnja je v teku, uspešno opravili tako imenovano hladno preizkušnjo cevne sistema kotelskih naprav. Za dobro opravljeno delo so delavcem Montinga iz Zagreba, ki je opravljal montažna dela, izplačali premije v višini 25 milijonov dinarjev. po besedah direktorja TE Drmno v izgradnji uspešno končana dela okoli hladne preizkušnje zagotavljajo normalen potek del na termoelektrarni. Predvideno je, da bi poskusna proizvodnja prvega bloka pričela oktobra 1986. Da bi se roka lahko držali, bodo potrebna zagotovljena denarna sredstva. Za letošnje leto je 3,3 milijarde dinarjev zagotovila Elektrovojvodina iz Novega Sada. Gradnjo TE Drmno uspešno spremlja tudi izgradnja premogovnika z zmogljivostjo 6,5 milijona ton premoga letno. V teku so dela na prvi jalovinski etaži in rudarji so že prišli do prvega sloja premoga. Odgovorni delavci tega objekta zagotavljajo, da bodo v zadnjem trimesečju prihodnjega leta TE dobavili iz tega kopa 3 milijone ton premoga.

Investicije v kitajske premogovnike

Kitajska načrtuje, da bo v razvoj proizvodnje premoga do leta 2000 vložila okoli 11 milijard dolarjev. Realizacija predvidenih projektov za odpiranje novih in modernizacijo obstoječih premogovnikov bo omogočila v letu 2000 proizvodnjo premoga 1,2 milijarde ton letno. Lansko leto je kitajska proizvedla skupno 772 milijonov ton premoga vseh vrst.

Berovo — nov rudnik

V Ratevski širini v bližini Berova je v teku izgradnja novega rudnika lignita. Končana naj bi bila v rekordnem času do 29. novembra letos. Za zgraditev tega rudnika bo delovna organizacija Brik iz Berova investirala skupno okoli 360 milijonov dinarjev. Življenjska doba rudnika bo predvidoma 21 let, rezerve pa znašajo okoli 2,5 milijona ton lignita s kalorično vrednostjo 2300 kcal. Letna proizvodnja tega premogovnika bo znašala 120.000 ton lignita. Sredstva za zgraditev rudnika so zagotovili Republiški komite za energetiko SR Makedonije, sklad za nerazvita področja in zainteresirani kolektivi, predvsem iz vzhodne Makedonije.

Vladavina nafte je mimo

Ameriški strokovnjaki iz „svetovnega raziskovalnega instituta“ pravijo, da ni pričako-

vati nove naftne krize. Računali so, da se bo cena nafte dvignila konec tega desetletja na 50 in več dolarjev za barel. To se ni zgodilo, pač pa se pojavlja vprašanje, koliko časa bodo cene nafte še padale. Cena nafte je padla od 35 dolarjev za barel v letu 1981, na 27 dolarjev letos. Nekateri računajo celo na to, da bo padla prej ali slej na 20 dolarjev za barel. Na naftnem trgu je prišlo do resnih sprememb. Govori se o naftni prezasičenosti. Poraba nafte na svetu je zelo upadla. Sedaj se dnevno na svetu proizvede 58 milijonov barelov, pred petimi leti pa je proizvodnja znašala še 66 milijonov barelov na dan. Države OPEC-a so v letu 1980 imele od izvožene nafte 275 milijard dolarjev dohodka, lansko leto pa le 150 milijard dolarjev. Na svetu so začeli zaradi visokih cen nafte varčevati in iskati nove energetske vire. Iz analize ugotavljajo, da so bili doseženi veliki rezultati. Prišlo je do prave revolucije predvsem na področju racionalizacije porabe goriva pri avtomobilih v hišnih kotlarnah, v tovarnah, pa tudi pri drugih industrijskih strojih in napravah. Ugotovili so, da stroji dajejo enake rezultate tudi pri 50 % manjši porabi energije kot prej. Na pomoč je priskočil stari, vendar poceni premog, pa tudi poraba plina se je povečala za 90 % v zadnjih desetih letih. Plin ima po mnenju strokovnjakov precejšnjo prihodnost, njegove rezerve pa znašajo le 15 % manj kot rezerve nafte. Kriza nafte in njene visoke cene so povzročile tudi iskanje alternativnih virov energije, to je predvsem hidroenergije, elektrarne na veter, na geotermični pogon in sončne elektrarne. V Kaliforniji, v ZDA so na primer postavili na tisoče elektrarn na veter. V pogledu nadaljnje gradnje atomskih elektrarn so ugotovili, da je gradnja le teh predraga in prenevarna. V ZDA so odstopili od izgradnje atomskih elektrarn, za katere so pripravili več deset projektov. Tudi že začete gradnje so ustavili. Kljub temu bo nafta še vedno ostala eden najpomembnejših energetskih virov na svetu, čeprav je obdobje njene absolutne vladavine prešlo.

Večja poraba premoga v ZDA

Po podatkih EIA se bo poraba premoga v ZDA do leta 1995 povečevala. Po oceni predvidevajo, da se bo skupna poraba energen- to v ZDA po letu 1985 povečala za 19 %. Na družbenem področju bo še nadalje prevladovala tendenca k varčevanju energije. Poraba energije na porabnika se je zmanjšala povprečno od 5 ton v letu 1975 na 3,7 ton v letu 1985. Po oceni institucije se bo proizvodnja premoga do leta 1990 povečala povprečno za 3,3 %, letno na 962 milijonov ton. V letu 1995 bo proizvodnja premoga dosegla 1108 milijonov ton. Hitrejši naraščanje proizvodnje premoga je pogojeno s stabilnim tempom naraščanja porabe v elektroenergetiki. Računajo, da v tem času ne bo prišlo do večjih sprememb v ceni premoga. Sicer pa je realna poraba premoga v energetiki v ZDA veliki meri odvisna od nadaljnjega razvoja jedrske energije.

Proizvodnja premoga v NDR

Premogovniki v nemški demokratični republiki bodo letos proizvedli okoli 300 milijonov ton premoga. Proizvodnja naj bi se do leta 2000 dvignila na okoli 315 milijonov ton letno. Najpomembnejše gorivo za NDR je lignit. Stroški za pridobljeno tono lignita so se povečali od leta 1970 do leta 1980 za 89 %. Geološki pogoji za eksploatacijo so namreč vse zahtevnejši.

„Super premogovnik“ v Veliki Britaniji

Britanska družba za premog NCB predvideva izgradnjo novega „super premogovni-

ka" v južnem Warwickshiru z zmogljivostjo 3 milijone ton letno. Za izvedbo tega projekta bodo vložili od 400 do 500 milijonov funtov šterlingov.

Na področju, kjer bodo zgradili nov premogovnik, znašajo rezerve premoga okoli 400 milijonov ton. Premog iz tega nahajališča je primeren za TE, kakor tudi za industrijo in ostale porabnike.

Moščanica daje premog

Vzporedno z odpiranjem velikega površinskega kopa Moščanica pri Zenici so pričeli s pridobivanjem rjavega premoga, na katerega so rudarji prišli le tri dni potem, ko so podkopavali glavno transportno pot. Zaradi tega nepredvidenega odkritja računajo, da bodo dnevno dobavljali od 250 do 300 ton premoga iz tega kopa. Do konca leta naj bi dali 35.000 ton rjavega premoga, kar pa seveda ni bilo planirano. Zenički rudarji vidijo bodočnost v tem premogovniku, ki ima po sedanjih ocenah okoli 66 milijonov ton rjavega premoga, ki ima od 4 do 5000 kcal. Te količine pa zadoščajo za eksploatacijo v naslednjih 40 letih. Po dograditvi bo Moščanica dajala letno 1,3 milijona ton kakovostnega premoga.

Tudi v Miljevini površinski kop

V premogovniku Miljevina računajo, da bodo letos nakopali 250.000 ton premoga. V tem premogovniku tečejo priprave za odpiranje površinskega kopa. Proizvodnja tega kopa naj bi zamenjala sčasoma izčrpane zaloge premoga v jami.

500 let rudnika Idrija

Rudnik živega srebra Idrija je pričel pr slavljati 500-letnico, odkar so našli živo srebro na njegovem območju. Odkrili so spominsko ploščo in pripravili muzejske večere, na katerih bodo prikazali razvoj kraja v zadnjih stoletjih, kakor tudi obravnavali splošna, kulturna in družbena vprašanja. Idrija se je razvila v enega naših najvažnejših mestnih središč na naših tleh. Iz idrijskega kroga je v teh stoletjih v celotno slovensko zavest prihajalo mnogo zaslužnih mož, tudi rudarjev in rudarskih inženirjev, umetnikov, znanstvenikov in kulturnikov. Dajala pa je tudi od konca prejšnjega stoletja številne napredne delavce.

Pomanjkanje vagonov za prevoz premoga

Na ŽTP Beograd ugotavljajo, da jim manjka dnevno okoli 300 odprtih tovornih vagonov, da bi lahko zadovoljili potrebe gospodarstva. Zato porabnikom na ožjem območju Srbije še vedno neenakomerno dostavljajo premog in druge dobrine. Poleg pomanjkanja vagonov za prevoz premoga pa manjka tudi naprav za sodobno natovarjanje vagonov v rudnikih. Železnica ima namreč vagone z večjimi zmogljivostmi, ki pa jih na nekaterih rampah oziroma nakladalnih postajah ne morejo uporabiti zaradi zastarelih naprav. Problemov ne bi bilo, če bi lahko za prevoz premoga uporabljali tudi zaprte vagone.

V Aleksincu nov odkop

Geološki zavod Ljubljana je zgradil 700 m zračnega prekopa in so s tem usposobili novo odkopno polje v jami Morava, Rudnika rjavega premoga Aleksinac. Znano je, da so morali v tem rudniku po tragični nesreči leta 1983, ki je terjala več človeških življenj, široko čelo zazidati. Neizkopanih je ostalo 20 milijonov ton premoga, vendar zaradi ognja sanacija širokega čela ni uspela in rudnik je ostal brez odkopnih zmogljivosti. Geološki zavod je prevzel nalogo, da bo usposobil rudnik za nadaljnjo proizvodnjo. Že po mesecu

dni je rudarjem uspelo usposobiti hidravlično podporje, čelni odkopni transporter ter smerni odvoz. Po štirikratnem ponovnem odpiranju čela, gašenju ognja in ob stalni navzočnosti ogljikovega monoksida in metana, rudarji niso mogli več delati na čelu, ker je bila ogrožena njihova varnost. Zato so dela

ustavili in začeli izdelovati 700 m dolgo ventilacijsko progo v osrednjem delu jame. V porušenih hribinah in skozi sloje premoga so ob močnem dotoku vode napredovali tudi do 9 m dnevno. Ko so sredi oktobra letos dela dokončali, so s tem omogočili odprtje novega odkopnega polja. (tl)

Visokošolski študij rudarstva v Jugoslaviji

V naši državi je sedem rudarskih fakultet. Te so v Ljubljani (od leta 1919), v Zagrebu (1939), v Beogradu (1946), Tuzli (1960), Boru (1961), Titovi Mitrovici (1974) in v Štipu (1977).

Študij rudarstva poteka na ljubljanski fakulteti v okviru Univerze Edvarda Kardelja VTOZD Montanistika, fakultete za naravoslovje in tehnologijo. Rudarski oddelek, ki deluje v okviru montanistike, izhaja iz rudarskega oddelka tehniške fakultete v Ljubljani, ki je bila ustanovljena z zakonom takratne narodne skupščine 17. 7. 1919. Predavanja na rudarskih delih so se začela v zimskem času leta 1919/20, vendar pa so še pred sprejetjem tega zakona 15. maja 1919 organizirali pripravljalni tečaj za rudarje, ki ga je obiskovalo 6 študentov. V Ljubljani je obstajala že od leta 1596 oblika univerzitetnega študija, ko so jezuiti na svojem kolegiju imeli dve fakulteti (teološko in filozofsko), ki sta imeli značaj današnjih fakultet. Zadnja leta 18. stoletja so bili tudi prvi poskusi organiziranja tehničnega študija. Znan je jezuit Gabriel Gruber, ki je projektiral istoimenski kanal v Ljubljani. Ta je podvel prve korake za ustanovitev inženirske in navigacijske šole. V letu 1786/87 so želeli šoli priključiti tudi šolo za jamomerstvo oziroma rudarska merjenja, geologijo in kemijo. Rudarski oddelek na

ljubljski univerzi je bil od leta 1919 do leta 1939 edina rudarska visoka šola ne le v Jugoslaviji, pač pa tudi na Balkanu. Od vsega začetka pa do danes izobražujejo na ljubljanski fakulteti rudarske inženirje splošnega profila. Študij je do leta 1950 trajal osem semestrov, kasneje so podaljšali na 10, od leta 1960 pa je spet osem semestrov. Začetna oprema rudarske fakultete oziroma oddelka je bila zelo siromašna, z izjemo knjižnice, ki je še danes najbolj bogata knjižnica v Jugoslaviji. Ta šteje namreč okoli 60.000 knjig in 310 tujih časopisov in revij. Situacija se je bistveno izboljšala, ko se je rudarski oddelek leta 1948 preselil v novozgrajeno poslopje. Predvsem se to nanaša na laboratorij za rudarsko strojništvo, pripravo mineralnih surovin, jamomerstvo in elektrotehniko. V tej zgradbi se danes nahaja cel rudarski, deloma pa tudi geološki oddelek, medtem ko je metalurški oddelek nastanjen v posebni zgradbi. Fakulteta oziroma oddelek je danes preko terminala priključen tudi na centralni računski center. Rudarski oddelek šteje danes 14 oseb, od tega 7 profesorjev, enega docenta, 2 predavatelja, enega strokovnega sodelavca in 3 asistente.

Število diplomiranih študentov po stanju na dan 31. 3. 1985 je naslednje:

Obdobje	Skupaj	Rudarji	Geologi	Metalurgi
1923/1941	182	177	5	—
1941/1945	62	55	1	6
1945/1985	1412	272	126	1014
Celokupno	1556	504	132	1020

Podatke smo povzeli po prispevku D. Ocepka v reviji Mineralurgija.

(t.l.)

Kaj je, kaj pomeni . . .

ji integracije so povečanje dohodka, dvig produktivnosti dela in hitrejši ekonomski razvoj, kar lahko dosežemo z združevanjem sredstev in dela, delitvijo dela in specializacijo, organizacijskimi ukrepi, s skupnim nastopanjem na tujem trgu, razvijanjem znanstveno-raziskovalnega dela in hitrejšo uporabo inovacij (iznajdb) z načrtnim razvojem itd.

Odgovornost delovnih ljudi — je disciplinska in materialna. Če delovni ljudje kršijo delovno disciplino, so disciplinsko odgovorni pred disciplinskimi organom. Kaznovani so z disciplinskimi kaznimi. Materialna odgovornost delovnih ljudi pa je v tem, da delovni ljudje povrnejo škodo, ki so jo povzročili pri delu.

Urbanizacija — je proces rasti in širjenja mest na škodo podeželja, kar je posledica razvoja industrializacije in koncentracije prebivalstva v industrijskih središčih.

Vrednostno pismo — je pismena pošiljka, ki vsebuje denar, vrednostne papirje in druge vrednostne predmete ali obvestilo. Na pismu mora biti označena oznaka, da je vrednostno pismo in pristojbina za te pošiljke višja.

Akvizicija — je način zagotovitve kupčij na račun nekega podjetja, kjer akviziter (oseba, ki zagotavlja kupčije), osebno išče kupce in sklepa kupčije. Dohodek akviziterja je odvisen od vrednosti sklenjenih kupčij.

Devizni tečaj — pomeni v domačem denarju izraženo ceno tuje valute. Odgovorni devizni organi vsake države intervenirajo na deviznem tržišču z namenom, da obdržijo devizni tečaj v določenih mejah. Devizni tečaj ponavadi izražamo direktno, kot število enot domače valute za 100 enot tuje valute, redkeje pa kot znesek tuje valute, ki ga lahko dobimo za enoto domače valute.

Ekonomika — je gospodarska veda, ki preučuje ustroj in sestavo narodnih gospodarstev kot bolj ali manj zaključenih ekonomskih enot. Govorimo o splošni ekonomiki, makro-ekonomiki in mikro-ekonomiki ali ekonomiki področja gospodarstva, panoge in podjetja.

Integracija — pomeni spajanje, združevanje posameznih delov v večjo celoto. Sem sodijo vse oblike medsebojnega povezovanja gospodarskih subjektov, od poslovnega sodelovanja medsebojnega združevanja. Cil-

Novi inženirji rudarstva in geologije

V času od 26.3.1984 do 8.1.1985 so na Univerzi Edvarda Kardelja — Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, VTO Montanistika, podelili diplome iz rudarstva in geologije naslednjim slušateljem:

mgr. znanosti so postali:

a) geologa:
Franc Cimerman in
Renato Vidrih

diplomirani inženirji so postali:

a) rudarji:
Rudi Jakop

Matjaž Meža
Janez Marjan Mramor (ob delu)
Boris Salobir

b) geologi
Stojan Kranjc — Kušlan
Vlasta Kutnjak
Sanja Logar
mgr. Janez Pečar (zdravnik), ob delu
Mateja Steiner
Marjeta Vida
Nataša Vidic

Čestitamo!

V nekaj vrstah

190 let rudnika Senovo

Rudnik Senovo se pripravlja na praznovanje svojega 190-letnega obstoja. Ta visoki jubilej bo praznoval prihodnje leto. V ta namen je delavski svet tega rudnika koncem septembra imenoval posebno komisijo, ki bo dolžna pripraviti program proslave in proslavo tudi izvesti.

Toplarna na Polaju zamuja

Vse kaže, da se ponavlja tudi letos težava z ogrevanjem v trboveljski toplotni, ki deluje v okviru Komunalnega obrtnega podjetja Trbovlje. Poskusno naj bi pričela obratovati že 15. septembra, kot je bilo sprva dogovorjeno, nato pa so datum prestavili na 1. oktober. Vendar tudi ta datum in tako generalni izvajalec RUDIS skupno s predstavniki izvršnega sveta občine Trbovlje dnevno spremlja potek del in o tem obvešča tudi pristojne institucije, podjetja in občane v glavnem preko trboveljskega radia. V primeru, če tovarna parnih kotlov Zagreb ne bo pravočasno opravila svojih del, bo morala na lastne stroške poskrbeti za namestitve dveh mobilnih toplarn, da bi lahko pravočasno pričeli ogrevati stanovanjske zgradbe, industrijske objekte in ostale koristnike.

Dne 21. oktobra je še vedno obratoval le 9 MW kotel, medtem ko oba 15 MW še nista pričela z ogrevanjem. Vsa sreča, tudi v tem pogledu, da se je letošnje poletje podaljšalo preko septembra do sredine oktobra. Sicer bi bila slaba volja zaradi mraza in mrzlih radiatorjev še večja.

Otroški vrtci v Zasavju so zasedeni

Otroški vrtci, ki jih povezujejo Vzgojno varstvene organizacije v Zasavju, so skoraj v celoti zasedeni.

V Trbovljah je vključenih v otroške vrtce skupno 827 otrok, od tega 64 v jaslih, v Zagorju je vključenih 319 otrok, od tega 62 v jaslih, v Hrastniku pa 406 otrok, od tega 21 v jaslih. Tu in tam imajo še kakšno mesto prost.

Kleška noč je bila živahna

V soboto, 21. septembra, zvečer je gostinsko podjetje Rudar v Trbovljah pripravilo pri domu Tončke Čeč v Kleku „Kleško noč“. Udeležilo se je več sto občanov. Pripravili so zabavni večer, sodelovale so mažoretke, pripravili pa so tudi nekaj tekmovanj. Spekli so 150 potic in jih namenili udeležencem, pa tudi tekmovalcem.

Nova omrežna skupina Trbovlje

Od 29. septembra dalje je pričela obratovati na območju Zasavja nova omrežna skupina PTT podjetja Trbovlje. Doslej je bilo Zasavje vključeno v ljubljansko skupino 061, odslej pa ima svojo omrežno skupino 0601. Naročniki so dobili tudi nove telefonske številke, o teh so bili predhodno seznajeni tudi z novim telefonskim imenikom. Sprememba sodi v okvir nadaljnjega razvoja in širjenja telefonskega prometa v Zasavju. Omenjena uvedba omrežne skupine velja samo kot trenutna rešitev problema, ker je bil ta preklon nujen in neobhoden pogoj za kvalitetnejšo in bolj razvejeno telefonijo v Zasavju v prihodnje.

Manj stanovanj v Trbovljah

Samoupravna stanovanjska skupnost Trbovlje je za srednjeročni načrt 1981/85 predvidela zgraditev 694 stanovanj. Vendar tega načrta ne bo mogoče uresničiti do konca letošnjega leta. Zgradili bodo le 595 družbenih stanovanj. Ovira je bilo naštet, predvsem pa je glavni krivec pomanjkanje denarja. Sicer pa je okrog upravljanja s stanovanji tu in tam kakšna kritika. Ponekod še sedaj niso izvolili hišnih svetov, za vzdrževanje ni dovolj denarja, čeravno so posebno stara stanovanja potrebna boljšega vzdrževanja. Vse kaže, da bo treba pristopiti k dodatnemu zbiranju denarja, predvsem za vzdrževanje stanovanj.

Idejnopolitično usposabljanje

Medobčinsko študijsko središče politične šole CK ZKS v Trbovljah tudi letos pripravlja idejnopolitično usposabljanje članov ZK iz revirskih občin. Doslej se je prijavilo 470 kandidatov, kar je 12 % članstva v ZK v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju. Bodoča predavanja oziroma programi bodo popestrjeni z novimi oblikami izobraževanja.

Rudarski pomnik v Hrastniku

Na Trgu Franca Kozarja bodo uredili kot bodoče središče Hrastnika tudi prostor za postavitev rudarskega pomnika. Odkrili naj bi ga prihodnje leto ob praznovanju rudarskega in občinskega praznika. Skupščina občine Hrastnik je imenovala tudi poseben odbor, ki ga vodi mgr. Srečko Klenovšek.

Rezervni vojaški starešine v Valandovem

V času od 9. do 12. oktobra je bila skupina rezervnih vojaških starešin iz Trbovelj na obli-

sku v pobrateni občini Valandovo v Makedoniji. Sodelovali so v vzgojno delovni akciji „tovarištvo 85“, ki ga je ob dnevu vstaje makedonskega naroda organizirala valandovska občinska organizacija rezervnih vojaških starešin. Sodelovali so tudi pri izvedbi strokovnega srečanja ZRVS, pri obiranju grozda itd. Tudi tokrat so potrdili tesno in poučno sodelovanje obeh občinskih organizacij ZRVS.

Posmrtninski sklad v Hrastniku

V Hrastniku so se odločili v večini delovnih organizacij, da bodo odslej plačevali del osebnega dohodka v pokojninski sklad. Ob smrti ožjega družinskega člana imajo člani tega sklada pravico do povračila posmrtnine, ki se giba med 9.000 in 20.000 dinarjev. Pobudo za ustanovitev sklada v Hrastniku je dal občinski svet Zveze sindikatov skupno z Društvom upokojencev. Podobna sklada v Zagorju in Trbovljah sta v celoti upravičila svoj obstoj. Če bi se v Hrastniku vključili v ta sklad vsi zaposleni in upokojenci, vseh bi bilo okoli 7.000 članov, bi ob plačevanju mesečnega oziroma letnega zneska lahko izplačevali posmrtnino v višini okoli 40.000 din.

Srečanje mladih gasilcev v Zagorju

V času od 4. do 6. oktobra so se srečali v Zagorju ob Savi mladi gasilci iz mnogih slovenskih občin. Udeležilo se ga je 66 ekip z več kot 350 člani šolskih gasilskih društev. Največ praktičnega in teoretičnega znanja gasilskih veščin so pokazale ekipe mladih gasilcev iz Vač, Črnomlja, Kresnic. Pozdravil jih je tudi predsednik Gasilske zveze Slovenije in Jugoslavije Branko Božič. Poudaril je, da so šolska gasilska društva bila ustanovljena pred 15 leti in da jih je sedaj v Sloveniji 125, v načrtu pa je, da bi to število podvojili. Nastopili so v raznih gasilskih večerinah, kvizu, z likovnimi predstavami. Na koncu pa so pripravili parado in zborovanje.

Po poteh revirskih revolucionarjev

V nedeljo, 6. oktobra, je ZRVS Trbovlje skupno s sorodnimi organizacijami v revirjih organiziral spominski pohod po poteh revirskih revolucionarjev. Letošnjo pot so imenovali „po poteh delegatov ustanovnega kongresa KPS“. Pohoda so se udeležili poleg članov ZRVS tudi člani planinskih društev, tabornikov, zveze borcev in drugi občani. Pred hišo ustanovnega kongresa KPS na Čebinah se je zbralo okoli 300 udeležencev iz revirskih občin in Žalca. Ob 10.30 je bila zgodovinska ura in kulturni program, nato pa je sledilo tovariško srečanje.

Otroško igrišče na Dobovcu

10. oktobra so na Dobovcu pred otroškim vrtcem odprli obnovljeno otroško igrišče, opremljeno z ustreznimi igralnimi pripomočki. Vrtec so ob tej priliki poimenovali v Metuljček. Velik delež pri ureditvi tega igrišča imajo krajan Dobovca, saj so igrišče uredili in prispevali material. Prireditve je potekala v okviru tedna otroka. V tem tednu so tudi v ostalih revirskih občinah pripravili vrsto prireditve. Predvajali so otroške filme, praznovali so jesen in pripravili razne družabne prireditve. Pevci iz PE Ivana Cankarja iz Trbovelj so odšli na Mrzlico, v Hrastniku so pripravili pionirsko pošto in pripravili od 16. do 18. oktobra sejem rabljene otroške opreme.

Mlade družine težko pridejo do stanovanj

V Črnomlju se tako delovni kolektivi kot stanovanjska skupnost ubadajo s pomanjkanjem stanovanj. Posebno to občutijo mladi delavci, ko iščejo streho nad glavo. Večinoma urejajo stanovanjske težave mladih

slučajno. V Črnomlju so od leta 1974 dalje zgradili 136 solidarnostnih stanovanj. Več mladih družin je pričelo z gradnjo lastnih hiš, precej pa je takih, ki so se oselili. Stiska, posebno za mlade družine, traja še nadalje. Problem ostaja še vedno odprt.

Kolektor v Hrastniku prihodnje leto

Skoraj na vsaki seji občinske skupščine govore delegati o okolju in njegovem varstvu. Med temi je bilo tudi vprašanje, kdaj bodo pričeli z gradnjo kolektorja v krajevni skupnosti Rudnik. Vsa kanalizacija je namreč speljana v potok Boben v gornjem delu Hrastnika. Komunalna skupnost Hrastnik je naročila idejni projekt čistilne naprave in kolektorja z raztežalniki, ki je že izdelan. V načrtu je bilo, da bodo od jame Ojstro do Birtiča obnovili naprave v vrednosti 4,5 milijona dinarjev, vendar tega dela niso opravili, ker ga nameravajo prihodnje leto, ko bodo obnovili cesto od Križišča do jame Ojstro in bodo dela opravili hkrati. Za letošnja dela namenjeni denar, to je za postavitev kolektorja pa bodo namenili za obnovitev PTT omrežja od Hrastnika do Dola. Sicer pa je za poškodovane ceste v hrastniških krajevnih skupnostih premalo denarja. Nekatera podjetja s svojimi tovornjaki zelo obremenjujejo cestne odseke, vendar koristniki le težko priznavajo poravnavo škode.

Apno iz Zagorja da ali ne?

Že dolgo nam je znana nesreča v Brišah, ki se je zgodila aprila letos, ko je potegnil plaz jalovine in povzročil veliko materialno škodo in človeško žrtev. V vsem tem času so v Zagorju iskali številne rešitve, da bi zagotovili nemoteno proizvodnjo apna, po drugi strani pa, da bi zagotovili popolno varnost sedanjega eksploatairanja apnenca. Kar 60 % apnenca drobnih vrst ne morejo porabiti v tehnologiji izdelave apna. Zato iščejo vse mogoče načine, da bi rešili številne probleme, ki so se nakopičili pri reševanju nadaljnjega obratovanja IGM, pa tudi zagotovitev nadaljnje življenja in varnosti krajanov v Brišah. K najustreznejši rešitvi so povabili IBT Trbovlje, SMELT in Ekonomski inštitut iz Ljubljane, pa tudi domače sodelavce.

Gospodarjenje v Črnomlju

Koncem septembra so na seji občinskega sveta Zveze sindikatov v Črnomlju obravnavali polletne rezultate gospodarjenja. Ugotovili so, da so navidez doseženi lepi rezultati, vendar pa so hkrati ugotovili tudi to, da se pojavlja določena stagnacija v proizvodnji in zmanjšuje akumulativnost in rentabilnost poslovanja. Tudi OD niso v skladu z rezultati dela. Sklenili so, da se je treba vključiti v vsa prizadevanja vseh organizacij združenega dela in vseh ostalih organizacij, da bi se rezultati gospodarjenja izboljšali v naslednjih mesecih do konca leta. Sindikat mora mobilizirati vse svoje moči, da bi gospodarstvo v njihovi občini doseglo načrtane cilje. Pomembno je spoznanje, da se je treba nasloniti na lastne sile, ker kakšne večje pomoči od drugod ni mogoče pričakovati.

Pomanjkanje pitne vode

Zaradi dolgotrajnega sušnega vremena, tako imenovanega „indijanskega poletja“, ko se je lepo vreme potegnulo do srede oktobra, je nastopilo hudo pomanjkanje pitne vode, predvsem v Trbovljah. Težave z oskrbo imajo sicer tudi na drugih področjih, vendar ima Trbovlje zaradi svoje majhne površine izredno majhno tudi padavinsko območje. Že dolge tedne doslej so morali porabnikom vode v višje ležečih naseljih, planinskih posto-

jankah, pa tudi v industrijskih podjetjih dovajati vodo s cisternami. Dne 14. oktobra pa so v Trbovljah zaradi majhnega pritoka vode v vodne zbiralnike uvedli še 4. stopnjo redukcije vode. Trboveljčani so bili brez vode vsak dan od 8. do 12. od 16. do 19. in od 23. do 5. ure zjutraj. Prvi dež, ki se je v blagi obliki pojavil 22. oktobra, ni mogel rešiti številnih potreb po pitni vodi.

Izšel je revirski inovator

Medobčinska gospodarska zbornica revirskih občin Trbovlje je izdala koncem septembra tretjo številko revirskega Inovatorja, biltena, ki izhaja v nakladi 500 izvodov. Tokrat je izšel v fotokopirani obliki. Namen tega biltena je znan, saj gre za pospeševanje in uveljavljanje inovacijskih dejavnosti med občani in delavci v delovnih sredinah. V tej številki pa sta bila posebej predstavljena inovatorja Jurij Plantan iz Trbovelj in Matija Koritnik iz Hrastnika. Iz vsebine je razvidno, da je bilo letos v vseh treh revirskih občinah nagrajenih 94 inovatorjev iz 13 delovnih organizacij in dva iz osebnega obrtništva.

Turizem v zasavju

Medobčinska gospodarska zbornica revirskih občin v Trbovljah se v zadnjih letih zelo prizadeva, da bi poživili turistično dejavnost v Zasavskih občinah. Gre za enoten program ponudbe. Vsako leto organizira ocenjevanje gostinskih obratov in je sprito tega že prišlo do marsikakšne izboljšave v gostinskih obratih. Oživele so tudi razne turistične ponudbe, predvsem v Medijskih Toplicah (kmečke igre itd.). Pripravljajo tudi teden zasavske kulinarike, ki bo koncem novembra v novem hotelu v Medijskih Toplicah.

20 let Radia Trbovlje

Dne 10. oktobra letos je poteklo 20 let, odkar se je prvokrat oglasil Radio Trbovlje. V teh 20 letih je šlo mnogo besed in glasbe v eter, namenjenih revirjem in revirskim prebivalcem, pa tudi drugim poslušalcem. Ob tej priložnosti pa sodelavci radia ugotavljajo, da je njihova oprema popolnoma izrabljena, da so

možnosti za razširitev programa zelo omejene, da je premalo sodelovanja z RTV Ljubljana, da si želijo več sodelovanja s poslušalci, skratka želijo si, da bi razširili svoje sodelovanje in ga v kakovostnem pogledu tudi izpolnili. Za to pa potrebujejo sredstva, ki jih pa sami nimajo.

Sejem otroških oblačil v Hrastniku

Dne 16. oktobra so organizirali v Hrastniku sejem otroških oblačil. Pripravilo ga je Društvo prijateljev mladine. Vse sodelujoče so povabili, naj v sejem prinesejo stara oblačila, vendar očističena in pokrpana. Razstavo so pripravili v prostorih Steklarne Hrastnik.

Nova agencija Ljubljanske banke

V novem naselju Sallaumines v Trbovljah je Ljubljanska banka — Temeljna banka Zasavje, odprla 2. oktobra novo agencijo. Z odprtjem novih prostorov želi banka približati svoje poslovanje tudi prebivalcem nove, velike stanovanjske soseske, pa tudi drugim občanom iz zgornjega dela Trbovlje.

Nova stanovanja v Hrastniku

Stanovanjska skupnost Hrastnik je po naročilu investitorjev oziroma kupcev pred meseci pričela z izgradnjo velikega stanovanjsko-poslovnega objekta pri Birtiču. Dela izvaja SGD Beton — toz Gradbeništvo Hrastnik. V bloku bo 73 stanovanj in nekaj poslovnih prostorov. Ti bodo namenjeni Službi družbenega knjigovodstva, prodajalni Peko, mlečni restavraciji hrastniške Jelke in kemični čistilnici. Zatika pa se pri financiranju izgradnje, ker manjka denarja, manjka pa tudi potrebnih sredstev za priključitev na toplovod. V načrtu so imeli, da bodo letos pričeli graditi tudi nov blok na Novem Logu in stanovanjsko-poslovni objekt sredi Hrastnika s skupno 80 stanovanji. Kadar bo denar, bo gradnja stekla. Sicer pa prosilcev za stanovanje ne manjka.

Obnova ceste Trbovlje-Hrastnik

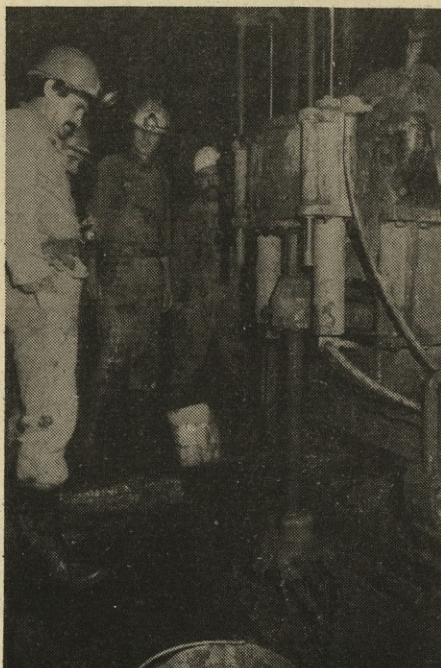
15. oktobra so pričeli delavci Slovenije ceste-Tehnika iz Ljubljane s pripravljalnimi deli za obnovo ceste Trbovlje-Hrastnik ob Savi. V okvir te obnove štejejo razširitev ceste na nekaterih kritičnih odsekih in položitev asfalta na vsej dolžini. Do zapore ceste pa je prišlo 22. oktobra in bo trajala predvidoma do 16. novembra t.l. Promet bo seveda zavoljo tega zelo oviran. Cesta bo v celoti zaprta od 7.30 pa do 18. ure vsak dan. Promet bo ponoči in v jutranjih urah lahko potekal, medtem ko bo čez dan potekal preko Ostanka. Večji tovornjaki in avtobusi pa se bodo morali posluževati seveda obvoza po cesti Trojane - Celje. Obnavljanje ceste na tej relaciji bo po predvidevanjih stalo 70 milijonov din, kot investitor pa nastopa Republiška skupnost za ceste.

Hkrati so pred tedni pričeli razširjati tudi cestni odsek pri Litiji na najožjem delu. Razširili bodo tudi cestišče za 2 m in v ta namen postavili v savski strugi nov oporni zid na vsej dolžini. S tem bo cesta od Ljubljane do Hrastnika nekoliko krajša, varnejša in ugodnejša.

Cestno podjetje Ljubljana je v drugi polovici oktobra asfaltiralo 1300 m dolg odsek makadamske ceste med Hrastnikom in Zidanim mostom. To pa je le začasna rešitev. Zaporci še vedno ostajata, s tem pa tudi zadrževanje normalnega prometa na tej relaciji.

Novega vrtca na Leninovem trgu zaenkrat ne bo

Z denarjem iz IV. samoprispevka, ki ga plačujejo občani Trbovlje ne bodo mogli uresni-

Sodelavci Geološkega zavoda iz Ljubljane pri raziskovalni vrtini v odvodnjevalni progijame Hrastnik.
Foto: B. Klančar

čiti zadnje točke programa, to je zgraditev otroškega vrtca na Leninovem trgu. Denarja je zmanjkalo zaradi naraščajočih cen gradbenih storitev. Z doslej zbranim denarjem so adaptirali prostore nekdanje Gimnazije in poleg nje zgradili novo telovadnico, postavili pretvornik za TV na Partizanskem vrhu, urejena je bila kuhinja in napeljan toplovod za osnovno šolo Revirskih brocev, obnovljena je bila zgradba osnovne šole Alojza Hohkauta in ob njej zgrajena nova telovadnica, v teku pa so ureditvena dela pri rekreativnih površinah pri osnovnih šolah Ivana Cankarja in Tončke Čec.

Predvideno je bilo tudi sofinanciranje izgradnje delavnic pod posebnimi pogoji, kar pa je odpadlo, ker so zasavske občine uredile te delavnice v Zagorju s sredstvi SIS-a socialnega skrbstva. Do srede letošnjega leta smo v Trbovljah zbrali s samopriskom 180 milijonov din, do konca leta 1986, ko se bo iztekel IV. samoprisk, pa se bo zbralo še nekaj denarja. Odprto ostaja vprašanje zgraditve vrtca na Leninovem trgu za 120 otrok. Kako bo z realizacijo tega projekta pa je vprašanje zase, morda bi se odločili tudi za dodatno zbiranje denarja.

(tl)

Medobčinsko tekmovanje „Sindikati v SLO in DS 1985“

V skladu s programom dela in aktivnosti Zveze sindikatov s področja SLO in DS je Medobčinski svet ZSS revirskih občin organiziral letošnjo akcijo tekmovanja ekip ZS „Sindikati v SLO in DS — 85“ v soboto, 28. septembra v Hrastniku. Pravico udeležbe na medobčinskem tekmovanju si je pridobilo petnajst najbolje uvrščenih ekip na občinskih tekmovanjih, ki so potekala v juniju letos. Od 45 ekip, kolikor bi jih po tem ključu lahko nastopilo, je bilo na startu v Hrastniku le 29 ekip. Start je bil izpred Osnovne šole narodnega heroja Rajka v Hrastniku s pričetkom ob 7.30. Vsaka ekipa je prejela štartno številko, štartni karton, topografsko karto z vrisano traso poti in označbo kontrolnih točk. Pot je tekmovalce vodila preko rudniških nasipov po obronkih starega dela Hrastnika proti Dobu ter nato precej strmo v hrib proti Kalu ter nazaj do cilja, ki je bil na Nasipih pri domu Streleške družine Hrastnik. Celotna trasa je bila na dosedanje izkušnje iz predhodnih tekmovanj izredno dobro označena, tako da tekmovalne ekipe iz sosednjih občin nismo imele težav s potjo in najdbo kontrolnih točk, kjer so se izvajale posamezne aktivnosti tega tekmovanja.

Opis tekmovanja in posamezne aktivnosti: Streljanje z malokalibrsko puško, kjer ekipa strelja v skupno tarčo na razdalji 50 m. Vsak tekmovalec je prejel tri naboje. Doseženi rezultati so bili izredno slabi, tako da je bila večina tekmovalcev enotna v tem, da so streljali z neustreznimi puškami.

Reševanje testov s področja SLO in DS se je vršilo v prostorih OŠ na Dolu. Vprašanja so se nanašala na aktualne družbenopolitične aktivnosti iz našega samoupravnega sistema ter nekaj specifičnosti občine Hrastnik.

Orientacija na zemljišču. Tu je ekipa reševala nalogo iz topografije, in sicer izmero azimuta ter določitev objekta, opise topografskih znakov in določitev možnih načinov orientacije na zemljišču.

Met ročne bombe v cilj, ki je bil označen s tarčo in krogi, premera od 1, 3 in 5 metrov.

Gašenje z aparatom S-6 (na prah). Ta disciplina je bila letos prvič v tekmovalnem pro-

gramu. Na kontrolni točki je bila ekipa najprej izčrpno seznanjena z osnovnim namenom uporabe ter samim delovanjem in rokovaljem omenjenega gasilnega aparata. Naloga tekmovalca je nato bila, da aparat pravilno aktivira in pogasi požar vnetljive tekočine. Ugotovitev rezultata je bila od znaka za aktiviranje aparata do pogasitve ognja.

Razstavljanje polavtomatske puške M 59/66, kalibra 7,62 mm. Puško razstavlja in sestavlja po že vnaprej določenem vrstnem redu eden od tekmovalcev ekipe.

Na cilj so v določenem času prispele vse ekipe, ki so bile na startu.

Rezultati do desetega mesta so sledeči:

1. Delovna skupnost SIS Trbovlje,
2. Termoelektrarna Trbovlje, TOZD PEET,
3. Osnovna šola NH Rajka Hrastnik, enota Dol,
4. REK RRPS, TOZD Premogovnik Hrastnik
5. IGM Zagorje,
6. REK EK RGD, TOZD IMD Trbovlje,
7. STT, TOZD Tovarna orodja Trbovlje,
8. Deloza Zagorje, DS SS I.,
9. KTL, TOZD Tika Trbovlje,
10. Termoelektrarna Trbovlje, DSSS

Prve tri ekipe so prejele pokale in priznanja. Pokal je prejela tudi najbolje uvrščena ženska ekipa, to je VVZ Trbovlje. Glede na to, da organizacija tega skupa ekip le nima samo tekmovalni značaj, smo bili pri razglasitvi rezultatov presenečeni nad diskvalifikacijo ene izmed nastopajočih ekip, ki si je hotela na nepošten način priboriti visoko uvrstitev.

Letošnje tekmovanje je bilo tako v zadovoljstvo organizatorja ter vseh tekmovalnih ekip izredno uspešno organizirano in izvedeno, kar je potrdilo tudi tovariško srečanje udeležencev po končanem tekmovanju.

Ekipi iz DO Termoelektrarne Trbovlje, ki sta bili tudi letos solidno uvrščeni, so zastopali sledeči tekmovalci:

1. TOZD PEET: Ana Ostanek, Franc Jazbinšek, Lado Koritnik
2. Delovna skupnost SS: Ivan Restar, Breda Dermastja, Samo Moškon

Ivan Restar

Planinske novice

Od 2. oktobra dalje je planinski dom na Mrzlici (1122 m) znova redno oskrbovan. Za dobro počutje planincev in obiskovalcev skrbi prizadeveni oskrbnik Miha Medija skupno z ženo.

Zadnje sobote in nedelje v septembru in oktobru so bile kot nalašč za izvedbo številnih planinskih izletov na bližnje in tudi daljnje vrhove. Zasavska planinska društva so te izredno lepe jesenske dni s pridom izkoristila. Naj omenimo številne izlete mladih planincev Planinskega društva Trbovlje na Mrzlico, Kopitnik, Gore, Lisco, Zasavsko goro, Kum, Šmohor in drugam pod vodstvom mentoric in planinskih vodnikov. Udeležilo se jih je več sto.

PD Kum je organiziral izlet k Belopeškemu jezeru in Vrbskem jezeru, PD Trbovlje pa 26. oktobra na Matajur s italijanske strani.

Opravljenega je bilo tudi precej prostovoljnega dela v planinskih postojankah na Mrzlici in Kumu — priprava drv, čiščenje planinskih domov in okolice itd. Udeležili so se ga na Mrzlici tudi učenci ZSC MM — tozd Kovinarska in strojna usmeritev. Planinsko društvo Trbovlje organizira v naslednjih tednih in mesecih:

— alpinistično šolo, ki se prične 13. novembra v prostorih PD Trbovlje, Ulica 1. junija 10;

— planinsko šolo za mladino v osnovni šoli Trbovlje,

— planinsko šolo za odrasle,

— šolo za planinske vodnike.

Prijave sprejema PD Trbovlje ob torkih in petkih od 16.30 do 18.30 v pisarni, Ulica 1. junija 10, v Trbovljah. K sodelovanju in vpisu vabljeni vsi, ki jih zanima planinska dejavnost. Za člane PD Trbovlje so vse šole brezplačne.

Z nastopom jesenskih in zimskih dni se pričenja tudi planinska predavaljska sezona. Datum in kraj ter naslov posameznih predavanj bo objavljen s plakati.

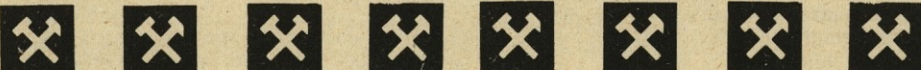
Dne 6. oktobra se je precej planincev udeležilo tradicionalnega pohoda „po poteh delegatov ustanovnega kongresa KPS“ na Čebine v organizaciji ZRVS Trbovlje.

(t.l.)

Nekaj športnih vesti

V času od 21. do 26. oktobra 1985 je bil v Splitu 9. zvezni mladinski nogometni turnir delavskih klubov Jugoslavije. Na turnirju je sodeloval kot edini iz Slovenije NK Rudar iz Trbovelj. Tega turnirja se je Rudar udeležil že sedmič. Na turnirju so sodelovale enajsterice desetih klubov: Hajduk, RNK Split, Bačka (Subotica — najstarejši jugoslovanski nogometni klub iz leta 1916, Radnički iz Beograda, Radnički iz Kragujevca, Trepča, Pobeda /Prilep/, Velež /Mostar/, Borac /Banja Luka/ in Rudar /Trbovlje/. Rezultati ob zaključku redakcije te številke še niso bili znani.

V oktobru letos so se trboveljski smučarji — tekmovalci lotili priprav na novo sezono na pepelu na deponiji v Prapretnem med Trbovljami in Hrastnikom, kjer pepel deponira TET. Na suhi „smučini“ so se smučarji dobro počutili, razen ob morebitnih padcih.

Na republiškem mladinskem prvenstvu v slalomu in spustu na divjih vodah je na Savi pri Hrastniku nastopilo 50 mladih kajakašev in kanuistov. V slalomu — mladinci: 2. mesto Detič (Hrastnik), K-1 mladinci: 1. mesto Hrastnik, 3. Hrastnik, člani K-1: 2. Kavzar (Hrastnik). Spust-mladinci: 3. Detič (Hrast-

nik), mladinci K-1: 2. Hrastnik (Detič, Medved, Krejan).

TVD Partizan — boksarska sekcija, Hrastnik je organiziral v Kranju na Gorenjskem sejmu „športni spektakel“ 22. oktobra zvečer. Nastopili so boksarji, akrobati itd.

Ekipa REK EK — najbolje uvrščena slovenska ekipa na 13. šahovski delavski olimpiadi

Od 20. do 25. septembra 1985 je bil Pulj priča najmasovnejšega sindikalnega prvenstva v Jugoslaviji, to je 13. šahovske, delavske olimpiade.

Udeležba je bila rekordna, saj je v Pulj prišlo kar 228 ekip (štirje člani in dve rezervi), kar pomeni, da se je za črno-belimi polji borilo preko 1200 šahistov. Čeprav športni rezultati niso v ospredju, saj gre pri takšni prireditvi predvsem za družabno srečanje delavcev Jugoslavije, smo se udeleženci iz REK EK odlično odrezali, saj smo se v izredno močni konkurenci, z delitvijo 17. mesta, najbolje uvrstili od vseh slovenskih ekip. Za ekipo smo igrali: Hinko Jazbec, Marjan Štrtak,

Franco Kotnik, Jože Dolar — vsi iz TET in Tugo Godec iz TOZD RRP Hrastnik. Rezultati po deskah so: 1. Godec 4,5 točke iz 7 partij, 2. Jazbec 3,5 (9), 3. Štrtak 5 (9), 4. Kotnik 7 (9) in Dolar 2 (2). Igrali smo zelo borbeno, saj se je kar 83 % naših partij končalo z odločitvijo.

V devetih kolih smo kar petkrat zmagali: Elektra Zadar 4:0, UTVA Pančevo 2,5:1,5, TE Sisak 3,5:0,5, Gradski SUP Beograd 2,5:1,5 in Ingrad Celje 3,5:0,5; trikrat igrali neodločeno: Energoinvest Sarajevo (bivši sindikalni prvak Jugoslavije) IHP Prahovo, Institut M. Pupin in enkrat izgubili s C. Zastavo iz Kragujevca 0:4.

Poglejmo lestvico slovenskih ekip:

	točke	končna uvrstitev
1. REK EK	22	17. — 22.
2. LB Ljubljana	21,5	23. — 27.
3. — 4. Litostroj Ljubljana		
Ingrad Celje	20,5	38. — 46.
5. — 6. Cinkarna Celje		
Iskra-Avtomatika Ljubljana	20	48. — 61.
7. Sava Kranj	19,5	62. — 76.
8. RTV Ljubljana	19	77. — 88.
9. — 10. Helios Domžale Emo Celje	18,5	89. — 107.
11. Gradis Maribor	18	108. — 123.
12. — 15. IPM Montaža Maribor		
Iskra Zmaj Ljubljana		
Julon Ljubljana		
Vegrad Titovo Velenje	17,5	124. — 140.
		itd.

Da bi dobili boljšo predstavbo o kvaliteti ekip, s katerimi smo se borili za visoko uvrstitev, naj omenim le, da so v ekipi zmagovalca igrali člani prvega moštva ŠK Radnički Kragujevac, ki je bil pred nekaj leti stalni član 1. zvezne šahovske lige. Ravno poraz z njimi pa nas je stal še boljše uvrstitve, saj smo bili po šestih kolih nepričakovano sami v vodstvu pred vsemi drugimi ekipami, tako da se je vsepovsod slišalo: „Pa ko su ovi Slovenci?“

Z olimpiade smo se vrnili zadovoljni tako zaradi doseženega rezultata, še bolj pa zaradi spoznanja, da edino združeni v okviru REK EK nekaj pomenimo v elitni zvezni konkurenci.

Na koncu se zahvaljujem Termoelektrarni Trbovlje in Občinskemu sindikalnemu svetu Trbovlje, ki sta materialno omogočila našo udeležbo v Pulju, hkrati pa bi izrazil potrebo nas, športnikov, da bi na nivoju SOZD REK EK ustanovili delavsko športno društvo, ki bi skrbelo za organizacijo tekmovanj in rekreacije, v katerem bi šahisti prav radi sodelovali.

Tugo Godec

XIII. šahovske delavske olimpiade v Pulju od 20. do 25. septembra letos so se udeležili tudi šahisti iz sozd REK EK.

Foto: T. Godec

Športne igre mladih sozd REK EK

Mladinska organizacija SOZD REK EK v letošnjem letu zopet organizira športne igre mladih v kombinatu ob počastitvi dneva republike.

Mladi se bodo pomerili v štirih panogah: malem nogometu, šahu, namiznem tenisu in streljanju. Vsa tekmovanja so predvidena za nedelje, in sicer: tekmovanje v malem nogometu bo v nedeljo 20.10.1985 v Kisovcu, v šahu 17.11.1985 v ŠD Rudar Trbovlje, v namiznem tenisu 24.11.1985 v telovadnici TVD Partizan Trbovlje, v streljanju z zračno puško pa 27.10.1985 v Hrastniku na strelišču ŠD Rudnik.

Poleg mladih iz SOZD REK EK smo na tekmovanje povabili tudi učence Srednje šole rudarske usmeritve Zagorje ob Savi.

Zmagovite ekipe prejmejo pokale, drugouvrščene diplome in tretjeuvrščene priznanja. Športne igre mladih predstavljajo najmočnejšo akcijo mladinske organizacije SOZD REK EK v letošnjem letu. Cilj iger ni samo tekmovalni, ampak tudi, da se mladi kombinata iz vseh sredin spoznajo in povežejo med seboj.

Božo Marot

Humor in anekdote

„Včeraj sem dobil poziv, da moram plačati kazen, ker sem pri zeleni luči prevozil semafor.“ „To je vendar dovoljeno!“ „Že, toda semafor stane dva milijona!“

Matematik vstopi v trgovino s fotografskim materialom in pravi: „Rad bi dobil barvni film.“ Prodajalka ga vpraša: „24 krat 36?“ On pa: „864, zakaj vprašate?“

Vidmarjeva pišeta razglednice s pozdravi s počitnic. Nenadoma on vstane in gleda nekam predse: „Ali ti kaj manjka, dragi?“ se oglasi ona. „Pravkar sem imel na jeziku, pa mi je ušlo,“ odgovori on! „Dobro premisli, pa bo spet prišlo nazaj,“ ga miri ona. „Ne verjamem. Tisto kar mi je ušlo, je bila znamka.“

Jež pravi ježevki: „Veš, kaj, lepega dne se bom ločil od tebe, ker sem že sit tvojega neprestanega zbadanja.“

Vidmar gre s svojim krokodilom po mestu. Neki moški ga ustavi in mu ogorčeno reče: „Čujte, vi, ali ne bi bilo bolje, da greste s to živaljo v živalski vrt?“ Vidmar pa odvrne: „V živalskem vrtu sva bila že včeraj, danes greva pa v kino.“

Miličnik ustavi voznika in mu reče: „Tovariš, pihali boste.“ Šofer se pa odreže: „Ne bom, bom bruhal.“

Milan Kovač

Kadrovske vesti od 1. 9. do 30. 9. 1985

PRIHOD:

DO RRP

TOZD RRP Trbovlje: Kupšek Ludvik - vozač, Tahirovič Andrej - vozač, Hamidovič Hamid - kop. pom. - priprav., Banovič Radovan - kovinar, Plevnik Marko - vozač, Mladič Boriša - lesni del., Kračan Bojan - jam. del., Kodrič Sead - vozač, Šugič Jozo - vozač, Lisec Anton - vozač, Čemal Hamed - vozač, Jurše Miran - vozač, Pajazetovič Muhamed - vozač, Pilič Alija - vozač, Matko Rudolf - vozač, Pustoslemšek Jože - izl. jal. iz prem., Hribar Venčeslav II. - zun. dela, Cestnik Janko - električar.

TOZD RRP Zagorje: Bergant Bojan - učnik, Fejzić Ibrahim - učnik, Lebar Stane III. - kopač, Bokal Slavko - elektr. ener. - priprav., Fejzić Bahrija - učnik, Simončič Ivanka - dipol. prav., Vukovič Senad - učnik, Topič Mato - rud. teh. - priprav., Jondič Marko - učnik, Glamocič Suad - kop. pom. - priprav., Žerak Srečko - kopač, Škara Milan - učnik, Belič Hamdija - učnik, Mlakar Anton III. - strojni teh., Komljenovič Alojz - učnik, Goralija Zahid - učnik, Hercegovac Fikret - del. na sep., Voželj Štefanija - čistilka, Malič Tihomir - učnik, Docič Radoje - del. na sep., Krajnc Marija - kuharica II., Baš Maks II. - učnik, Mulavdič Mevludin - kop. pom. - priprav.

TOZD RRP Hrastnik: Mašič Muhamed - učnik, Savičič Gostimir - kopač, Anoič Zvonimir - učnik, Deželak Zvonko - učnik, Godec Tugomir - dipl. oec., Mustaćič Ramiz - kop. pom. - priprav., Stojančič Radovan - učnik, Teršek Franc - rud. teh. - priprav., Rajkovič Lazo - učnik, Udir Srečko - učnik, Zakošek Branko - učnik, Stojančič Drago - učnik, Kuzman Stevan - učnik, Pajnkhiher Drago - učnik, Resman Lado - kopač, Vodeb Roman - učnik, Potokar Dušan - učnik, Vogrinc Marjan - učnik, Ostaneč Jože - jam. kov.

TOZD Separacija Trbovlje: Kresnik Frida - izv. stat. in adm. opr., Selšek Zvone - vod. in nadzor del pri transp., Šenkiš Janko - vod. in nadzor del pri transp., Petelin Jože II. - koviinar - priprav.

TOZD RŠC Trbovlje: Oberžan Dubrovka - figurant, Pejič Ivo - kopač - priprav., Šimunovič Mato - kopač, Sterniša Rok - elektr. energ. - priprav., Medvešek Edvard - el. teh. energ. - priprav., Topič Dominko - kopač - priprav., Grahek Ludvik - kopač, Odlazek Nada - predav. ZV in OE, Mustafič Rasim - kop. pom. - priprav., Džaferović Mirzet - kop. pom. - priprav., Matanovič Mato II - učnik, Todorovič Čedomir - kopač, Gajzer Franc - stroj. el. in pnev. motal, Mljač Vladimir - stroj. el. in pnev. motal, Nasup Ramo - kop. pom. - priprav., Snoj Pavle - profesor fi., kem., - Nasup Fahrudin kop. pom. - priprav., Kurtič Besim - kop. pom. - priprav., Grgič Mijat - kop. pom. - priprav., Hrustanovič Sejdaliya - kop. pom. - priprav., Zukanovič Alija - kop. pom. - priprav.

DS SS DO RRP: Baš Jože - rud. tehnik - priprav., Zorko Jana - ekonomski teh. - priprav.

DO TET

TOZD PEE: Poje Dražen - steklar, Hodak Mateja - kem. teh. - priprav., Lipovšek Janez - NK delavec, Hvala Ladislav - ključavničar, Trotošek Boris - el. tehnik - priprav., Roškar Drago - NK delavec.

TOZD VN: Perc Karel - električar - priprav., Kos Robert - el. tehnik - priprav.

DO RGD

TOZD GRAMAT: Fazlić Senad - posl. kotal. mlina, Razboršek Milan - prebir. gline, Kantušar Renata - zlag. opeke, Paveljšek Igor - pom. vrtalca v kam., Kadirić Zumra - zlag. opeke, Benegalija Jožica - zlag. opeke, Kleinovšek Ferdinand - zlag. opeke.

TOZD Avtoprevoz: Drnovšek Andrej - pom. sklad., Bokal Andrej - avtomeh. za manj zah. tečna dela, Fink Alojz - avtomehanik.

TOZD RIG: Mehmedović Osman - kopač, Suljić Ramo - kop. pom., Hrustić Rešid - kopač, Suljić Smajil - kop. pom. - priprav., Blatnjak Milorad - vozač, Mehmedović Senaid - vozač, Bugarin Čedo - vozač, Bošković Milo - vozač, Memić Ismet - kopač, Lukač Uroš - električar - priprav., Kadić Ibrahim - rud. teh. - priprav., Vehabović Selim - vozač, Husović Ismet - kopač, Avdić Rešad - vozač, Knežević Radovan - vozač, Kljajić Budimir - kopač, Bajrektarevič Ljubiša - vozač, Mates Leon - kop. pom., Matejevič Tomislav - vozač, Lenerović Senad - vozač, Šivčević Vujadin - vozač, Lapornik Ivan - elektr. - priprav., Zidmaher Matija - voznik mot. vozil, Lenič Dušan - jam. ključav., Javornik Drago - vozač, Ibeljić Muhamed - vozač, Hasanbegović Enes - jam. ključav.

DS SS DO RGD: Kamnikar Spomenka - izv. obr. OD in blag. opr.

ODHOD:

DO RRP

TOZD RRP Trbovlje: Kupšek Ludvik - lesni delav. - v DE jama, Hauck Miran - sklad. delav. - za dol. čas, Vigele Marjana - admin. del. - za dol. čas, Volovšek Boris - zun. dela - za dol. čas, Selili Franc - zun. dela - za dol. čas, Vipotnik Matej - izl. jal. - za dol. čas, Florjanc Aleš - izl. jal. - za dol. čas, Masleša Nenad - lesni delav. - za dol. čas, Banovič Radovan - vozač - v DE ESD, Merzelj Franc - zun. dela - spor. prek., Matko Aleš - vozač - spor. prek., Škof Ivan - kopač - upokojen, Gradišek Ladislav - kopač - spor. prek.

TOZD RRP Zagorje: Požun Matej - učnik - poč. delo, Kadirić Ekrem - čuvaj v sam. domu - v zapor, Pavlič Milan - učnik - samov. prek., Kurtič Meho - učnik - za dol. čas, Kastelic Roman - učnik - samov. prek., Sajevec Jože - kop. pom. - spor. prek.

TOZD RRP Hrastnik: Ružekci Antun - učnik - spor. prek., Gričar Marjan - pom. del. zun. - v času posk. dobe s str. DO, Cvetkovič Izток - kop. pom. - v času posk. dobe s str. DO, Pantič Risto - učnik - v času posk. dobe s str. DO, Ibeljić Muhamed - učnik - discip. odp., Tomić Grga - učnik - v času posk. dobe s str. delavca, Eminović Simon - pom. del. v delav. - discip. odp., Muharemović Mehmed - kop. pom. - discip. odp., Džuzdanović Namik - učnik - discip. odp., Radić Gojko - učnik - discip. odp., Žuber Bojan - učnik - discip. odp., Grahek Izток - učnik - discip. odp., Skok Jože - učnik - discip. odp., Tomažič Mirko - učnik - discip. odp., Potočan Branko - jam. kov. - spor. prek., Mehič Bajro - učnik - v času posk. dobe s str. DO.

TOZD Separacija Trbovlje: Janc Janez - del. na sep. - spor. prek., Čede Zora - pod. uč. ne snovi - za dol. čas, Muhavdič Mevludin - kop. pom. - za dol. čas.

DO TET

TOZD VN: Stošički Slavko II. - električar - spor. prek.

DO RGD

TOZD RIG: Šenkiš Janko - jam. nadzor. - spor. prek., Lebar Stane - kop. pom. - spor. prek., Dernovšek Viktor - ključav. - spor. prek., Matanovič Mato II - vozač - spor. prek., Šabić Munib - vozač - samov. prek., Gajzer Franc - stroj. el. in pnev. motal - samov. prek., Stjepić Ivo - kopač - samov. prek., Mljač Vladimir - stroj. el. in pnev. motal - discip. odp., Marinković Nebojša - vozač - samov. prek., Šuljić Ramo - kop. pom. - spor. prek., Podparić Radomir - vozač - v zapor.

TOZD Avtoprevoz: Polak Zdravko - šofer - spor. prek.

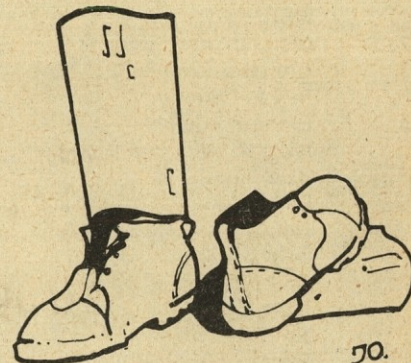
TOZD IMD: Jereb Franc - vodja tehnol. skupine - spor. prek.

TOZD GRAMAT: Kamnikar Spomenka - izv. obr. OD in blag. opr. - prem. na DS SS.

DS SS SOZD

Simončič Ivanka - izv. prav. opr. redna odp., Jurše Miran - vod. poč. doma na Rabu - konec sez., Krajnc Marija - serviranje hrane v poč. domu Rab - konec sez.

Sonja Božić

Glasilo Srečno izdaja sozd Rudarski elektroenergetski kombinat Edvarda Kardelja, n.sol.o., 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Družbeni organ glasila je časopisni svet — predsednik Albin Hauptman.

Glasilo ureja uredniški odbor: Franci Žgalin (predsednik), Jože Kirič, Slavi Guna, Boris Jesenšek, Štefan Štok, Vladimir Breznik, Stanko Drnovšek, Dragica Bregant, Janko Savšek (odgovorni urednik), Tine Lenarčič (urednik).

Naklada 3.400 izvodov.

Tisk KTL — tozd TIKa Trbovlje. Za člane kolektiva sozd REK Edvarda Kardelja je časopis brezplačen. Rokopisov, fotografij, skic, risb itd. ne vračamo.

Po mnenju republiškega sekretariata za informacije, št. 421-1/74 z dne 9. 1. 1974, spada glasilo Srečno med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljnega davka od prometa proizvodov.